

OBRANA

**Medzinárodný
deň žien**

**Dukla
oceňovala
športovcov**

**Ozveny
výcvikového
roka**

Výcvik v zime

**Rozhovor
s náčelníkom GŠ OS SR
generálom Milanom Maximom**

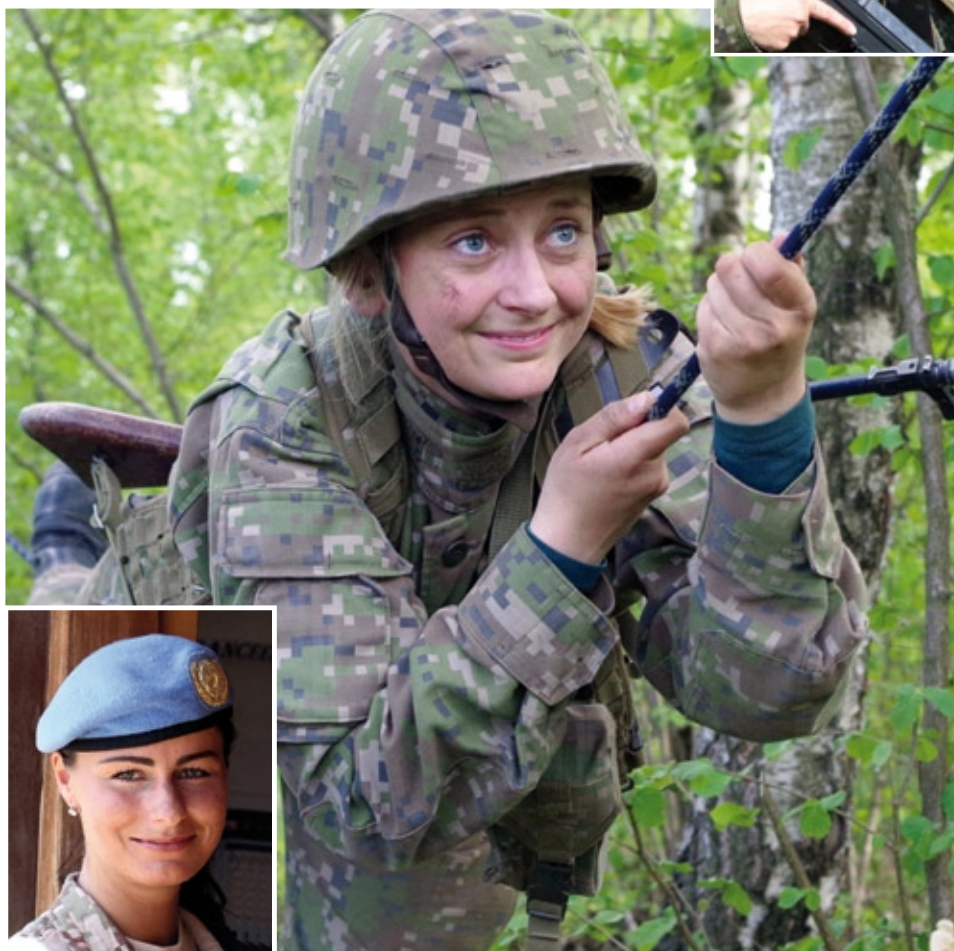
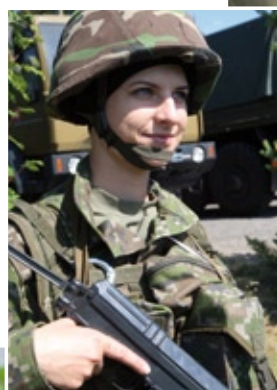
Ďakujeme vám

Ďakujeme vám za vaše nasadenie, húževnatosť, cieľavedomosť, obetavosť a odhodlanosť, ktoré nám všetkým pomáhajú byť úspešnými a rásť.

Ďakujeme vám za vaše kamarátstvo, úsmievy a emócie, ktoré našej drsnej práci zjemňujú hrany.

Ďakujeme vám za to, že ste.

Ďakujeme vám. Nielen 8. marca, ale aj 8. marca.

mjr. Olga Kohárová
hlavná
psychologička OS SR

Milé čitateľky, vážení čitatelia!

Marec je mesiacom rôznych sviatkov či významných dní a Medzinárodný deň žien k nim už niekoľko desaťročí neodmysliteľne patrí. Napriek pomyselnému spojeniu s minulým režimom, v ktorom predstavoval najmä symbol politickej propagandy, jeho pravá podstata zostáva nezmenená. Oslava žien a nadobudnutej rovnoprávnosti.

Korene sviatku siahajú do Ameriky v roku 1908, keď robotníčky z textilných tovární vyšli do ulíc a bojovali za volebné právo, osemhodinový pracovný čas a zlepšenie špeciálneho zákonodarstva. Dnes sa stretávame s pojmom rodová rovnosť, ktorá podporuje predovšetkým rovnosť v sociálnom postavení mužov a žien. Definícia rodovej rovnosti je jednoznačná, no nie je vždy aj správne pochopená. Dôsledkom môže byť stieranie rozdielov, ktoré by v samotnej podstate mali zostať nezmenené. Muži sú mužmi a ženy ženami. Tak v civilnom, ako aj vo vojenskom prostredí.

Uniforma nie je symbolom rodovej príslušnosti, je symbolom vojenského povolania, ktoré sme si my „vojačky“ vybrali. Povolania nie bežného a už vôbec nie tradičného. Pre každú z nás, ktoré pracujeme v mužskom, vojenskom svete zostáva trvalou výzvou – obstať a uspieť. Nie kopírovaním mužského správania, ale dôstojným ženským a vojenským vystupovaním.

Medzinárodný deň žien je len jeden deň v roku, ktorý pripomína prítomnosť nás žien v rezorte obrany a dáva možnosť našim nadriadeným a kolegom prejavíť nám úctu a pozornosť. Zostaňme tým nežnejším pohlavím v uniforme aj v civile, dajme mužom priestor na prejavenie úcty nielen 8. marca, ale každý deň v roku. Známy anglický herec raz povedal: „Dáma je žena, ktorá robí z mužov gentlemanov“. Podporme galantnosť vo svojom okolí hrdosťou na „rodovú nerovnosť“ deliacu nás na mužov a ženy v tom najkrajšom ponímaní.

NA TITULNEJ STRANE: Tak ako po celý rok, aj 8. marca vzdávame hold a úctu ženám v ozbrojených silách • Foto: Ivan Kelement

8 Výcvik v zime

16 Rozhovor s náčelníkom generálneho štábu OS SR generálom Milanom Maximom

19 TÉMA: Aký bol minulý výcvikový rok?

24 Čo prinesie rok 2017

26 Novinky z techniky

32 Slávne bitky histórie: Palo Alto a Mexico City

34 Zdravotník v nasadení

36 Láska z misie

38 Najlepší športovci VŠC Dukla Banská Bystrica

40 Vojna v kine

44 Maratónske inšpirácie 2

44 Výstavba nového veliteľského zboru ČSLA

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

 MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • č. 3/2017
• Redakčná uzávierka 20. 2. 2017 • Do výroby zadané 28. 2. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia
rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe,
tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 312945, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@
mod.gov.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka
redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Mgr. art. Pavol DANIŠ • Adresa redak-
cie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslenské tlačiarne
Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 308 45572, EV 412/08, ISSN 1 336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Minister obrany SR rokoval o bezpečnosti a obrane v Belgicku, Nemecku aj Spojených arabských emirátoch Brusel, Mníchov, Abú Dhabí

Ministri obrany členských krajín NATO prijali 15. februára v Bruseli viacero rozhodnutí, ktoré odpovedajú na aktuálne bezpečnostné výzvy v Európe a jej okolí. Témou bolo aj plnenie záväzku výdavkov na obranu jednotlivých členských krajín a pokračovanie operácie NATO v Egejskom mori.

„Naši občania očakávajú od NATO zmysluplnú odpoveď na terorizmus a zhoršenú bezpečnostnú situáciu za hranicami EÚ, zvlášť na juhu a východe Aliancie. Ak môžeme, tak musíme urobiť viac,“ uviedol minister obrany SR Peter Gajdoš. Šéfovia rezortov obrany sa zhodli, že dôležitú úlohu musí naďalej zohrávať spolupráca s EÚ.

Preto sa na rokovaní v Bruseli okrem generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga, zúčastnila aj vysoká predstaviteľka pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ a podpredsedníčka Európskej komisie Federica Mogheriniová. „Za posledný rok sme urobili úctyhodný kus práce pri prehľbovaní vzájomnej spolupráce medzi NATO a EÚ. Osobitne si zaslúži zmienku implementačný plán, ktorý bol prezentovaný minulý rok v decembri počas nášho predsedníctva v Rade EÚ,“ uviedol minister Gajdoš.

Dôležitým momentom stretnutia spojencov bola jednohlasná zhoda, ktorá potvrdila opodstatnenosť NATO pre krajiny Európy, aj pre krajiny Severnej Ameriky. Všetci spojenci potvrdili, že transatlantická väzba ostáva aj po zmene americkej administratívy neoblomná.

Rokovania sa dotkli aj situácie na východnej hranici NATO. Minister obrany SR zdôraznil, že vzhľadom na novú bezpečnostnú realitu je nevyhnutné disponovať modernými spôsobilosťami. Kolegov informoval, že Slovensko vyhradilo na modernizáciu a dodávky vojenského vybavenia nemalé výdavky a obranný rozpočet stúpol tento rok v SR o dvanásť percent.

Minister Gajdoš informoval rezortných kolegov o schválení vyslania 152 slovenských vojakov do Lotyšska Národnou radou SR.

Nebo ochráňime spoločne

Ministri obrany SR a ČR Peter Gajdoš a Martin Stropnický 15. februára pred rokovaním Severoatlantickej rady v Bruseli podpísali Zmluvu medzi Slovenskou a Českou republikou o spolupráci pri vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Návrh na uzavretie zmluvy už v decembri schválila vláda SR. Zmluvu ešte musí schváliť Národná rada SR a ratifikovať prezident. Po výmene ratifikačných listín nadobudne platnosť v prvý deň nasledujúceho mesiaca.

„Podpis tejto zmluvy je pre obe krajiny historickým momentom a potvrdzuje dlhodobu nadštandardnú vzťahy medzi Slovenskou a Českou republikou,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš s tým, že pôjde o vzájomne výhodnú spoluprácu oboch štátov pri zabezpečovaní nedotknuteľnosti ich vzdušného priestoru.

toru. Dodal, že zmluva vytvára možnosť zabezpečovať ochranu vzdušného priestoru jedného alebo druhého zmluvného štátu v prípade potreby aj nad rámec vzájomnej spolupráce v rámci integrovaného systému protivzdušnej a protiraketovej obrany NATO (NATINAMDS).

Šéf českého rezortu obrany Martin Stropnický pri tejto príležitosti okrem iného vyzdvihol aj vynikajúcu spoluprácu medzi oboma krajinami. „Aj v rámci V4 sú niekedy rôzne názory, ale so slovenskou stranou sa vieme dohodnúť vždy veľmi rýchlo a efektívne,“ povedal.

Zmluva rozširuje spoluprácu krajín v tejto oblasti. V praxi to znamená, že ak by napríklad Slovenská alebo Česká republika prišla na čas o spôsobilosť chrániť svoj vzdušný priestor, bude to môcť na základe osobitnej zmluvy zabezpečiť druhá zmluvná strana. O prípadnom zásahu vo vzdušnom priestore sa bude rozhodovať podľa vnútroštátneho práva štátu, na území ktorého k zásahu dôjde na základe jeho žiadosti.

Posilníme východné krídlo

Pôsobenie Ozbrojených síl SR v Lotyšsku v druhom štvrtroku 2017 a bilaterálna obranná spolupráca boli hlavnými témami rokovania ministra obrany SR Petra Gajdoša a lotyšského ministra obrany Raimonda Bergmanisa na okraj stretnutia šéfov rezortov obrany NATO v Bruseli.

„S lotyšským kolegom sme sa zhodli na potrebe plne implementovať rozhodnutia varšavského summitu NATO vrátane posilnenia východnej hranice Aliancie,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš a pripomenul, že krajiny Východnej štvorky vysielajú tento rok do Pobaltia na rotačnej báze výcvikové jednotky. Vojaci z Českej republiky už v súčasnosti pôsobia v Litve, rozhodnutie V4 o tomto spôsobe podpory bolo prijaté konsenzom v rámci NATO.

O dôležitosti posilňovania východného krídla NATO pre efektívne odstránenie a obranu Aliancie sa hovorilo aj na rokovaní ministrov obrany členských krajín Aliancie. Minister Gajdoš potvrdil, že vyslanie do 152 vojakov na výcvikovú misiu V4 do Lotyšska už schválil slovenský parlament. „Považujeme to za náš prvý príspevok k bezpečnosti regiónu,“ uviedol a pripomenul, že v januári bolo vo Vajnoroch slávnostne inaugurované sídlo Styčného integračného tímu NATO (NFIU), ktorý by mal v prípade potreby zabezpečiť bezproblémové rozmiestnenie síl Aliancie na území východného krídla. Slovenská republika tak splnila svoj záväzok zo summitu NATO vo Walese, ktorý potvrdila vo februári 2015, keď o vytvorenie tohto tímu požiadala na stretnutí ministrov obrany v Bruseli.

Šéf slovenského rezortu obrany sa zúčastnil aj na rokovaní Komisie NATO

– Gruzínsko. Jej úlohou je prehlbovať politický dialóg a vzájomnú spoluprácu, vytvárať priestor na konzultácie v otázkach reformného procesu v Gruzínsku a regionálnej bezpečnosti, ktoré sú predmetom obojstranného záujmu. Prítomných ministrov ubezpečil, že Slovensko bude aj naďalej aktívne podporovať gruzínske euroatlantické aspirácie.

O bezpečnosti v Mníchove

Minister obrany Peter Gajdoš sa 17. februára zúčastnil na Mníchovskej bezpečnostnej konferencii 2017, ktorá patrí k najvýznamnejším podujatiam v oblasti obrany a bezpečnosti. Predstavitelia Aliancie, Európskej únie a jednotlivých krajín diskutovali o najvážnejších aktuálnych bezpečnostných otázkach.

„Témou diskusie je spolupráca v rámci Aliancie a Európskej únie, ako aj terorizmus a ďalšie aktuálne hrozby, ktoré dnes ohrozujú mier a bezpečnosť vo svete,“ povedal minister Gajdoš. Ako doplnil, neformálna atmosféra prispieva k posilneniu vzájomných vzťahov a prináša návrhy mnohých riešení.

Na Mníchovskej bezpečnostnej konferencii 2017 sa zúčastnilo viac ako 500 účastníkov. Hlavnými témami boli budúcnosť NATO a transatlantických vzťahov po nástupe amerického prezidenta Donalda Trumpa, bezpečnostná spolupráca v rámci EÚ, krízy na Ukrajine a v Sýrii, terorizmus, informačná vojna, ale aj vplyv klimatických zmien.

„Slovenské podniky obranného priemyslu majú o spoluprácu s partnermi zo Spojených arabských emirátov a ďalších krajín veľký záujem. Preto je dôležité, aby sme im pomohli, napokon je to jedna z našich úloh v zmysle programového vyhlásenia vlády SR.“

minister obrany SR Peter Gajdoš

Prvá aktivita jednej z najvýznamnejších bezpečnostných konferencií prebehla už v roku 1963 pod pôvodným názvom Internationale Wehrkunde-Begegnung (Medzinárodné vojenské stretnutie). Nový názov Mníchovská bezpečnostná konferencia sa používa

od roku 2009. Od začiatku predstavuje otvorené fórum, umožňujúce politikom a expertom diskutovať o najvážnejších bezpečnostných otázkach prítomnosti a budúcnosti.

Podpora obranného priemyslu

Podpora domáceho obranného priemyslu a presadenie jeho produktov v zahraničí boli hlavným cieľom návštevy ministra obrany SR Petra Gajdoša na medzinárodnej výstave obrannej techniky IDEX 2017 v Abú Dhabí, ktorá je najväčšou svojho druhu. V Spojených arabských emirátach sa šéf slovenského rezortu obrany 19. februára zúčastnil na slávnostnom otváracom ceremoniáli a prezrel si spoločnú prezentáciu rezortu a slovenských spoločností pôsobiach v obrannom priemysle.

„Slovenské podniky obranného priemyslu majú o spoluprácu s partnermi zo Spojených arabských emirátov a ďalších krajín veľký záujem. No bez podpory aj vládnych predstaviteľov z domácej krajiny je ich pozícia oveľa ťažšia. Preto je dôležité, aby sme im v tejto oblasti pomohli, veď je to jedna z našich úloh v zmysle programového vyhlásenia vlády SR,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Zároveň zdôraznil, že produkty slovenských spoločností majú vo svete veľmi dobré meno a rezort obrany dlhodobo vynakladá maximálne úsilie na ich podporu – či už doma, alebo v zahraničí. V prítomnosti korunného princa Abú Dhabí a zástupcu najvyššieho veliteľa ozbrojených síl Spojených arabských emirátov šejka Mohammeda Bin Zayed Al Nahyana a predsedu vlády a ministra obrany šejka Mohammeda bin Rashid Al Maktouma a ministra obrany Petra Gajdoša bol slávnostne predstavený spoločný projekt spolupráce EVPÚ s firmou NIMR zo Spojených arabských emirátov, ktorý predstavuje integráciu vežového komplexu Turra 30 na platforme JAIS 6×6.

V rámci výstavy sa uskutočnila aj spoločná prezentácia Ministerstva obrany Slovenskej republiky a vybraných spoločností slovenského obranného priemyslu. Nechýbalo predstavenie produktov DMD GROUP, a. s., ktorej 100-percentným akcionárom je ministerstvo obrany. Slovenský obranný priemysel prezentovali ďalej spoločnosti MSM, s r. o., EVPÚ, a. s. a WAY Industries, a. s.

Medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDEX v Abú Dhabí je organizovaný s dvojročnou periodicitou a patrí medzi najprestížnejšie svetové výstavné akcie v oblasti obranného priemyslu. Výstavný areál pravidelne navštevuje odborná verejnosť z krajín Blízkeho východu a ostatných regiónov sveta.

Rokovali ministri krajín V4

Pôsobenie vojakov z krajín Vyšehradskej skupiny v Pobaltí a možnosti spolupráce V4 v rámci síl veľmi rýchlej reakcie NATO boli 2. februára hlavnými témami stretnutia ministrov obrany štátov V4 v poľských Niepołomiciach. Poľsko v súčasnosti predsedá Vyšehradskej štvorke. Medzi jeho priority patrí spoločné posilňovanie východnej hranice NATO, budovanie spoločnej bojovej skupiny, podpora spoločných cvičení a výcviku. Minister obrany SR Peter Gajdoš ubezpečil kolegov o pretrvávajúcom záujme prehlbovať spoluprácu v rámci V4, najmä v časoch, keď Európa čelí viacerým krízam. Pripomenul, že krajiny V4 sa pripoja k spojeneckému úsiliu a vyšlú svoje jednotky do Pobaltia na trojmesačnej rotačnej báze. OS SR prevezmú svoju úlohu v Lotyšsku v druhom štvrťroku tohto roka. V tejto súvislosti minister Gajdoš vyzval partnerov, aby zhodnotili svoje skúsenosti z pôsobenia v Pobaltí a prerokovali prípadné budúce zapojenie v posilňovaní takzvanej predsunutej prítomnosti. Na záver ministri podpísali spoločné vyhlásenie, v ktorom potvrdili záujem na pokračovaní rozbehnutých projektov.

Foto: Ministerstvo obrany Poľskej republiky

Národná rada potvrdila vyslanie

Poslanci Národnej rady SR 2. februára schválili vyslanie do 152 profesionálnych vojakov do výcvikovej misie v Lotyšsku. Slovensko tak naplní svoj záväzok z minuloročného summitu NATO vo Varšave. Slovenskí vojaci budú v Pobaltí pôsobiť v druhom štvrťroku tohto roka v rámci spoločnej výcvikovej misie krajín Vyšehradskej štvorky. Zapoja sa do aktivít na posilnenie kolektívnej obrany Severoatlantickej aliancie na jej východnej hranici spolu s ďalšími spojeneckými vojskami, ktoré už v regióne pôsobia alebo sa doň chystajú. Výcvik bude zameraný na rozvoj interoperability ozbrojených síl jednotlivých spojencov, pričom slovenskí vojaci si preveria aj svoje spôsobilosti. V Pobaltí budú slovenskí vojaci pôsobiť od apríla do konca júna 2017. Česká republika vyslala svojich vojakov do Pobaltia v prvom štvrťroku, Maďarsko vyšle vojakov v treťom a Poľsko vo štvrtom štvrťroku tohto roka.

Foto: Ivan Kelement

Pozemné sily bilancovali

V dňoch 15. a 16. februára sa v posádkach Trenčín a Martin uskutočnilo veliteľské zhromaždenie veliteľa Pozemných síl OS SR. Generálmajor Ondřej Novosad vyhodnotil plnenie priorít a hlavných úloh vo výcvikovom roku 2016. Zhromaždenie pokračovalo ocenením vybraných príslušníkov pozemných síl, vyhodnotením previerky výcviku 13. mechanizovaného práporu, služobnej a pracovnej disciplíny a vyhodnotením kontrolnej činnosti v roku 2016. Odborná časť zhromaždenia konala za účasti náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima v posádke Martin.

Konferencia vo Viedni

Štátny tajomník Marián Saloň sa 8. februára v zastúpení ministra obrany spolu s ministrom vnútra zúčastnil na konferencii ministrov vnútra krajín Salzburského fóra a ministrov obrany krajín Stredoeurópskej obrannej spolupráce s partnermi z juhovýchodnej Európy s názvom Spoločne riešime migračné výzvy, ktorá sa konala vo Viedni. Jej hlavným cieľom bolo prijať konkrétne návrhy krajín na spoločné riešenie v boji proti migračnej kríze, najmä pozdĺž tzv. balkánskej trasy. Na záver prijali účastníci deklaráciu o vypracovaní nových postupov riešenia pre balkánsku trasu v prípade, že by došlo k zlyhaniu dohody EÚ – Turecko a ku kritической situácii na hraničných priechodoch.

Bezpečnostné fórum v Bystrici

Štátny tajomník Róbert Ondrejčák otvoril 8. februára konferenciu Bezpečnostné fórum, ktorú každoročne organizuje Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Tento rok záštitu nad podujatím prevzali minister obrany SR, podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí.

Vyznamenanie generálmajora Balciara

Prezident Poľskej republiky Andrzej Duda udelil riaditeľovi Vojenského spravodajstva generálmajorovi Jánovi Balciarovi štátne vyznamenanie Rad za zásluhy Poľskej republiky. Ocenil jeho prínos k spolupráci vojenských spravodajských služieb oboch krajín. Vyznamenanie riaditeľovi Vojenského spravodajstva v prítomnosti ministra obrany SR Petra Gajdoša v mene prezidenta Poľskej republiky 13. februára odovzdali predstavitelia poľskej diplomacie a vojenskej kontrarozvedky.

Obrana podporí projekty

MO SR podporí projekty neziskových organizácií sumou takmer 100 000 eur. Občianske združenia, nadácie, záujmové združenia právnických osôb, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby so sídlom na Slovensku môžu o dotáciu žiadať do 31. marca. Predložené projekty musia byť zamerané na podporu výchovy k vlastenectvu, prípravu občanov na obranu SR, na prezentáciu OS SR, ich personálne dopĺňovanie, podporu kultúrnych a duchovných potrieb vojakov, informovanie verejnosti o NATO a EÚ, športové talenty a podporu vrcholového športu. Projekty sa môžu zameriavať aj na rozvoj historického a kultúrneho dedičstva so zameraním na vojenské dejiny. Minimálna suma požadovanej dotácie je 500 eur, maximálna 50 000 eur. Podrobné informácie sú zverejnené na adrese: <http://www.mosr.sk/20263/ziadosti-o-dota-cie/>.

0 perspektívach spolupráce

Možnosti prehĺbenia bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany, multilaterálne témy v rámci Severoatlantickej aliancie a Európskej únie aj aktuálna bezpečnostná situácia v Európe boli 7. februára témami rokovania ministra obrany Slovenskej republiky Petra Gajdoša a novej veľvyslankyne Helénskej republiky na Slovensku Marie Louisy Marinakisovej, ktoré sa uskutočnilo na pôde rezortu obrany.

Šéf rezortu obrany novú grécku veľvyslankyňu oboznámil s pripravovanými strategickými dokumentmi v rezorte, ktoré sú v procese realizácie cielenej a dlhodobu udržateľnej modernizácie a výmeny hlavných druhov výzbroje a techniky našich vzdušných aj pozemných síl. Zdôraznil, že priestor na prehĺbenie spolupráce medzi našimi krajinami vidí najmä vo vojenskom výcviku a vzdelávaní.

Minister Gajdoš ponúkol Grécku možnosť výcviku v Lešti, Zemianskych Kostoľanoch a v Medzinárodnom kurze pre štábných dôstojníkov (ISOC) organizovanom Akadémiou ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši so začiatkom v októbri 2017.

Partneri sa zhodli na možnosti uskutočnenia grécko-slovenských štábných rozhovorov v roku 2017. „Oceňujeme, že Grécko plní záväzok NATO vyčleniť dve percentá HDP na obranný rozpočet. Vaša úroveň výdavkov na obranu je príkladná,“ vyzdvihol na stretnutí minister Gajdoš a uvítal angažovanie Grécka v operácii EUNAVFOR MED SOPHIA a v aktivite v Egejskom mori. Grécka

veľvyslankyňa Maria Louisa Marinakisová tlmočila ministrovi Gajdošovi pozvanie od gréckeho ministra obrany Kammenosa na návštevu Grécka, počas ktorej môžu partneri prediskutovať konkrétne možnosti ďalšej spolupráce.

Stretnutie s britským veľvyslancom

Slovenská republika a Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska majú v oblasti spolupráce medzi ministerstvami obrany a ozbrojenými silami dlhodobo tradične veľmi dobré vzťahy, ktoré v bilaterálnej oblasti patria k najaktívnejším. Obe strany majú záujem aj naďalej ich rozvíjať. Zhodli sa na tom 9. februára minister obrany Peter Gajdoš a britský veľvyslanec Andrew John Garth.

„Ako znak priateľstva vnímame, že napriek brexitu ste významne podporili naše predsedníctvo v Rade Európskej únie,“ povedal šéf rezortu obrany Peter Gajdoš. Ocenil pravidelné spoločné cvičenie Slovak Hawk na Sliači, ktoré sa bude konať aj v tomto roku. Veľvyslanec Andrew John Garth mu tlmočil pozvanie na medzinárodný festival vojenskej hudby, ktorý sa koná vo Veľkej Británii.

Rozlúčka s brazílskou veľvyslankyňou

Minister obrany Peter Gajdoš prijal 6. februára brazílsku veľvyslankyňu Susan Kleebankovú, ktorá končí pôsobenie na Slovensku. Poďakoval jej za prínos k rozvoju spolupráce medzi slovenským a brazílskym rezortom obrany. Veľvyslankyňa pozitívne hodnotila slovenské predsedníctvo v Rade EÚ a informovala o zámere bližšej spolupráce Brazílie so zoskupením V4 s dôrazom na obranný priemysel. Zároveň ministrovi tlmočila pozvanie na oficiálnu návštevu Brazílie. Minister Gajdoš veľvyslankyňu informoval aj o nadchádzajúcich plánoch rezortu obrany v oblasti prípravy strategických dokumentov. Zaželal jej veľa úspechov na novej pozícii generálnej konzulky Brazílie v Ženeve.

Foto: Ivan Kelement

Zimný výcvik Martinčanov

V priestoroch posádkového cvičiska Sučany v podhorí Malej Fatry v typicky zimnom januárovom počasí, od ktorého sme si v uplynulých rokoch tak trochu odvykli, prebiehal intenzívny zimný výcvik príslušníkov druhej mechanizovanej rotý martinského mechanizovaného práporu.

Veliteľ rotý kapitán Michal Polhorský objasňuje, že je zameraný predovšetkým na výcvik družstva. „Okrem iného aj preto, aby sa noví príslušníci rotý čím skôr plnohodnotne zaradili do

kolektívov. Aby sa družstvá zladili. Zameriavame sa na ofenzívne i defenzívne aktivity, streľby z ručných zbraní. S podmienkami výcviku som spokojný. Som rád, že máme dostatok snehu

a mrazivé počasie. Aspoň si vojaci vyskúšajú činnosť v typicky zimných podmienkach v maskovacích odevoch. Aj orientácia je iná v zime, v zasneženom a zalesnenom teréne. Som spokojný aj s prístupom vojakov k výcviku. Postupne sa nám darí odstraňovať niektoré nedostatky, ktoré velitelia zistili. Jednotlivé družstvá sa zladujú. Najväčší pokrok vidím v metodike plnenia úloh v útoku, obrane, pri pochodovom zaistení, v celkovom zladení družstiev,“ konštatuje veliteľ rotý.

Nových vojakov sa podľa neho darí dobre začleniť do kolektívov rotý aj vďaka skúseným veliteľom družstiev a veliacim poddôstojníkom. Oceňuje predovšetkým prácu rotných Mária Štrbáka a Mareka Chutňáka, čatára Jána Marušina, rotmajstrov Romana Zajackowského, Jozefa Kočana a Adriána Mikuša, či rotných Juraja Jakubského a Petra Pikálka. Veliteľ prvej čaty poručík Milan Halagačka vyjadruje spokojnosť aj s činnosťou družstva počas pochodového zaistenia. Najmä pre skoré začlene-

nie nových vojakov precvičujú činnosť na jednotlivé signály, ako aj správnu reakciu vojakov pri napadnutí družstva počas patroly.

Keď je mínus dvanásť

Nízke teploty (počas výcviku bolo okolo mínus 12 stupňov) a zasnežený terén podľa veliteľa čaty poriadne preverujú fyzickú, ale aj psychickú pripravenosť vojakov.

„Som rád, že máme dostatok snehu a mrazivé počasie. Vojaci si vyskúšajú činnosť v typicky zimných podmienkach, v maskovacích odevoch. Orientácia je v zime, v zasneženom a zalesnenom teréne iná.“

kpt. Michal Polhorský

Zvýšenú pozornosť pri plnení jednotlivých výcvikových úloh veliteľa venujú aj topografickej orientácii. „Aj pomerne známe prostredie sa odrazu pod hrubou vrstvou snehu stáva pre vojaka tak trochu hádankou. Nevie sa v ňom tak rýchlo a presne orientovať ako v lete. A pre nových vojakov, čo k nám prednedávnom prišli po základnom vý-

cviku, v ktorom zasnežený terén veľmi nezažili, je všetko nové,“ priznáva veliteľ družstva rotný Marek Chutňák.

Ďalší z veliteľov družstiev rotný Mário Štrbák približuje, že s družstvom práve plnia úlohy počas pochodového zaistenia, v obrane mimo dotyk s nepriateľom. V priestore sústredenia vojaci usku- točujú predbojový nácvik a čakajú na bojový rozkaz. „Som rád, že už máme všetky potrebné zimné doplnky k výstroju. Je to omnoho lepšie ako ešte v nedávnej minulosti,“ konštatuje veliteľ družstva.

Príslušníci mýnometného družstva pod velením rotného Juraja Jakubského

plnia úlohy po zosadnutí z automobilu Aktis so svojím vyše 60 kilogramov ťažkým 82 mm mýnometom. Manipulácia so zbraňou v zimnej, zasneženej zalesnenej krajine nie je vôbec jednoduchá.

S výsledkami zimného výcviku, no najmä s prístupom vojakov a veliteľov druhej mechanizovanej rotý k nemu vyjadruje spokojnosť aj zástupca veliteľa martinského mechanizovaného práporu major Vladimír Moško. „Práve nízke teploty a zimné podmienky dokonale preverili po taktickej stránke pripravenosť každého vojaka, veliteľa i jednotlivých jednotiek rotý na plnenie úloh v ďalšom období,“ zdôrazňuje.

Nespadnúť z mostovky

O niečo neskôr, na začiatku februára v priestoroch Posádkového cvičiska

Sučany v týchto dňoch prebieha zamestnanie, určené pre vodičov bojovej pásovej techniky martinského mecha-

nizovaného práporu. Výcvik vedenia vozidla v zložitých terénnych podmienkach riadi major Vladimír Moško. Zdôrazňuje, že jedným z jeho cieľov je zdokonaľiť návyky vodičov v jazde v zložitých terénnych podmienkach počas dňa i noci.

„V zimných podmienkach preverujeme vodičov preto, aby sme udržali úroveň ich bojovej pripravenosti. Lebo sme v udržiavacom výcviku 11. práporovej skupiny. Zároveň ich chceme preveriť, či sú schopní plniť úlohy v sťažených klimatických a zložitých terénnych podmienkach. Pretože na dráhe je množstvo snehu, ktorý je momentálne rozmočený poslednými dažďami. Práve takéto podmienky dokonale preveria majstrovstvo každého vodiča,“ konštatuje major Moško.

Práve množstvo rozmočeného snehu na jednotlivých prekážkach dráhy, dlhej takmer štyri kilometre poriadne sťažuje ich prejazd. Najmä prejazd cez mostovku či úsekom zátarasov a obmedzených priechodov bez vybočenia je v takýchto podmienkach zložitý. Pri nesprávnom spôsobe jazdy hrozí zošmyknutie ťažkého pásového vozidla z mostovky.

Ľadoborec BVP

No hádam najväčší rešpekt zo strany vodičov vzbudzuje prejazd brodu. Vodič musí pred prekážkou zaradiť druhý prevodový stupeň, správne nasmerovať vozidlo do prekážky a prekonať

ju bez zastavenia. Len takýto spôsob jazdy mu zaručuje úspech. Splnenie úlohy sťažuje pomerne hrubá vrstva ľadu. Presviedča sa o tom vodič a veliteľ prvého vozidla. Sú už takmer v polovici brodu a ľad pod nimi nie

a nie prasknúť. Taký je silný. Až napokon povolil a BVP sa ocitá v ľadovej vode. Ďalšie vozidlá postupne ľad rozlamujú. V priebehu ďalších prejazdov urobia z neho v brode doslova kašu. V súvislosti s tým major Moš-

ko pripomína, že vodičov aj takýmto spôsobom pripravujú na splnenie úlohy Plavby a brody. Do zamestnania v Sučanoch a pri jeho príprave sú zapojení aj študenti Dôstojníckeho kurzu absolventov civilných vysokých škôl, ktorí sú momentálne na stáži v martinskom mechanizovanom prápore. Získavajú tak potrebné skúsenosti na výkon svojej budúcej funkcie veliteľa čaty.

Využili nepohodu a mráz

Riadiaci zamestnania bol spokojný s prístupom všetkých cvičiacich. Najlepšie hodnotenie spomedzi vodičov prvej a druhej mechanizovanej rotý dosiahli desiatnici Juraj Kotrády, Martin Priedhorský a Erik Heger. Pri riadení zamestnania majorovi Moškovi veľmi účinne pomáhal nadporučík Ivan Kostilník. Príslušníci martinského mechanizovaného práporu tak v priebehu januára a februára plnohodnotne využili zimné podmienky, ktoré im ponúkalo počasie a možnosti posádkového cvičiska Sučany na preverenie pripravenosti vojakov i techniky.

Text a foto: Jozef Žiak

Američania cvičia v Poľsku

V Poľsku sa 30. januára začalo prvé spoločné vojenské cvičenie amerických a poľských ozbrojených síl na poľskom území. Na manévroch sa zúčastnilo 3 500 príslušníkov tretej obrnenej brigády zo základne Fort Carson v americkom štáte Colorado, ktorí boli tohto roku dislokovaní na základni pri meste Zagaň na juhozápade Poľska. Na cvičení vo vojenskom výcvikovom priestore Zagaň sa okrem amerických jednotiek zúčastnili aj poľské pozemné jednotky a bojová technika vrátane tankov a obrnených transportérov. Cvičenie sa začalo za účasti poľského prezidenta Andrzeja Duda a amerického veľvyslanca v Poľsku Paula Jonesa. Obaja sa zhodli, že prítomnosť amerických síl v Poľsku prispieva k posilneniu regionálnej bezpečnosti a upevneniu vzťahov medzi oboma krajinami. Americké jednotky boli do Poľska vyslané ako odpoveď na rastúce obavy pobaltských krajín zo zvyšujúcich sa vojenských aktivít Ruska na východnom krídle NATO.

Foto: TASR

Irán napína svaly

Irán uskutočnil skúšku strely s plochou dráhou letu nazývanej Sumar, ktorá je schopná niesť jadrovú hlavicu. Nová skúška nasledovala po tom, ako Teherán vykonal test balistickej rakety stredného doletu, informoval 2. februára nemecký denník Die Welt. Noviny s odvolaním sa na nešpecifikované tajné služby ďalej uviedli, že strela bola vyrobená v Iráne a počas svojho prvého úspešného testu preletela zhruba 600 kilometrov, pričom jej dolet môže predstavovať 2 000 až 3 000 kilometrov. Strely s plochou dráhou letu je ťažšie odhaliť než balistické strely, keďže letia v nižších výškach a môžu sa vyhnúť zachyteniu nepriateľským radarom. Dokážu tiež zmiasť obranné strely a zasiahnuť cieľe hlboko v tyle protivníka. Najväčšou výhodou z pohľadu Iránu je skutočnosť, že tento druh striel nie je spomínaný v žiadnej rezolúcii OSN o zákaze rakiet schopných niesť jadrové zbrane. Teherán zdôraznil, že neporušil jadrovú dohodu uzavretú so svetovými veľmocami v roku 2015 ani rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN.

Veliteľ vzdušných síl iránskych Revolučných gárd Amír Alí Hadžizáde sa počas vojenského cvičenia Revolučných gárd, zameraného na testovanie raketových a radarových systémov vyjadril, že iránske rakety dopadnú na nepriateľov Iránu, ak sa tí nebudú náležite správať. Výrok brigádneho generála si všimla agentúra AP. Cvičenie sa koná len jeden deň po tom, ako administratíva amerického prezidenta Donalda Trumpa uvalila na Irán sankcie za jeho skúšku balistickej rakety stredného doletu. Sankcie sa dotýkajú viac než dvoch desiatok iránskych občanov a spoločností. O skúške informoval deň po jej vykonaní hovorca Bieleho domu Sean Spicer. Iránske ministerstvo obrany jeho slová potvrdilo.

Estónsko chce kyberbrancov

Estónsko experimentuje s myšlienkou vojenskej služby, ktorú by branci s technickými zručnosťami absolvovali pri obrane vojenskej elektronickej infraštruktúry. Na konferencii vo francúzskom meste Lille o tom informoval predstaviteľ estónskeho ministerstva obrany Erki Kodar s tým, že program je v pilotnej fáze. Kodar povedal, že v armáde majú v súčasnosti iba 10 až 20 miest pre tzv. IT brancov, ktorí zatiaľ vykonávajú pomerne málo významnú prácu, ako je napríklad poskytovanie podpory užívateľom počítačov v armáde. Armády vo svete sa už dlho usilujú prilákať profesionálov z oblasti kybernetickej bezpečnosti, narážajú však na ostrú konkurenciu súkromného sektoru. Hoci je takáto forma naberania brancov nezvyčajná, mnohé armády majú vo svojich zálohách expertov z oblasti počítačovej bezpečnosti.

Bielorusko dá Srbom BUKy

Bielorusko daruje Srbom dva modernizované ruské protiletadlové systémy BUK vo verzii MB a osem stíhačiek typu MiG-29. Oznámil to srbský minister Zoran Djordjevič po návrate z Minska. Srbskú delegáciu viedol premiér Aleksandar Vučić. Podľa Djordjeviča bude musieť Belehrad zaplatiť iba náklady na modernizáciu spomínanej vojenskej techniky, ktoré však šéf rezortu obrany odmietol zverejniť.

Nemecko preveruje obvinenia

Nemecké ministerstvo obrany vyšetroje obvinenia zo zneužívania, ku ktorému malo dôjsť na vojenskej základni pri meste Pfullendorf v spolkovej krajine Bádensko-Württembersko. Vojaci a vojačky tam údajne boli vystavovaní šikanovaniu a sexuálnemu obťažovaniu. Hovorca ministerstva obrany Jens Flosdorff uviedol, že sa začalo disciplinárne konanie a sedem príslušníkov ozbrojených síl bolo postavených mimo službu. Prokuratúra preveruje či proti nim podá obžalobu. Podľa Flosdorffa sa vyšetrovanie sústreďuje na obvinenia v rámci troch navzájom nesúvisiacich prípadov zneužívania, pričom niektoré z nich sú už tri roky staré. Obvinenia sú „nehorázne a odpudzujúce a rozhodne nie sú dobrou reklamou pre nemecké ozbrojené sily“, dodal Flosdorff s tým, že s výsledkami predbežného vyšetrovania budú oboznámení aj poslanci nemeckého parlamentu.

Exportu zbraní dominujú USA a Rusko

Výše polovice celosvetového exportu zbraní za obdobie ostatných piatich rokov pripadá na Spojené štáty a Rusko. Vyplýva to z výsledkov prieskumu Štokholmského medzinárodného inštitútu pre výskum mieru (SIPRI), zverejneného 20. februára. V rokoch 2012-16 vyviezli Spojené štáty zbrane do viac ako 100 krajín a ich podiel na celosvetovom obchode so zbraňami predstavoval v uvedenom období 33 percent. Rusko ako druhý najväčší svetový exportér vyviezlo zbrane do viac ako 50 štátov, i keď viac ako dve tretiny jeho zbrojných technológií smerovali do Indie, Číny, Vietnamu a Alžírsku. Tretím najväčším vývozcom zbraní je so 6,2 percentami Čína, po ktorej nasledujú Francúzsko, Nemecko a Spojené kráľovstvo. Najväčším dovozcom zbraní bola v rokoch 2012 – 2016 India, ktorej import predstavoval 13 percent celosvetového obchodu so zbraňami. Až 68 percent zbraní doviezla India z Ruska, čo je päťkrát viac ako zo Spojených štátov. Druhým najväčším dovozcom zbraní bola s ôsmimi percentami Saudská Arábia, jej najväčším dodávateľom boli Spojené štáty.

Putin uvoľnil 17 generálov

Prezidentský dekrét o uvoľnení 17 generálov, ktorí pôsobili v rôznych zložkách ruských silových rezortov, zverejnil 2. februára na oficiálnej webovej stránke vestníka Ruskej federácie. Informovala o tom tlačová agentúra TASS. Dvaja z uvoľnených opúšťajú rady ozbrojených síl. Ostávajúci poveria novými úlohami, respektíve ich v prípade možnosti pošlú do výslužby. Ruský prezident Vladimir Putin súčasne vymenoval dvoch nových námestníkov rezortu pre mimoriadne situácie Vladlena Aksionova a Pavla Baryševa. Budú zodpovední za civilnú ochranu a likvidáciu dôsledkov prírodných katastrof. Najvyšší ruský predstaviteľ potvrdil vo funkcii nového generálneho prokurátora Krymu anektovaného Ruskom v roku 2014 Olega Kamšilova a vymenoval do čela sebastopolskej pobočky Vyšetrovacieho výboru Ruskej federácie Viktora Tanifu.

OSN vyškrtila Hekmatjára zo zoznamu

Organizácia Spojených národov vyškrtila meno bývalého vodcu afganských mudžahedínov Gulbuddína Hekmatjára zo svojho sankčného zoznamu týkajúceho sa teroristických zoskupení Islamský štát (IS) a al-Káida. Podľa oznámenia zverejneného Bezpečnostnou radou OSN Hekmatjárovo meno odstránil zo zoznamu príslušný výbor svetovej organizácie. Niekdajší vodca islamistickej strany Hezbe islámí tak už nebude mať zmrazené bankové účty a nebude preňho platiť ani zákaz cestovania, ani zbrojné embargo. Hekmatjár stál od roku 1979 na čele odporu proti sovietskej invázii a okupácii Afganistanu. Počas krvavej občianskej vojny v 90. rokoch minulého storočia, ktorá nastala po odchode Sovietov z tejto stredoázijskej krajiny, Gulbuddín Hekmatjár zapríčinil smrť tisícov ľudí v afganskom hlavnom meste. Vyslúžil si za to prezývku Mäsiar z Kábulu.

Americkí vojaci dorazili do Lotyšska

Viac ako 200 príslušníkov americkej tankovej brigády dorazilo 6. februára do Lotyšska s cieľom posilniť východné krídlo NATO. Vojaci pricestovali na vojenskú základňu v Ádaži, informovala agentúra Leta s odvolaním na veľvyslanectvo USA v Rige. Spolu 225 vojakov vystrieda jednotka, ktoré v tejto pobaltskej krajine boli dosiaľ na výcvikovej misii v rámci americkej operácie Atlantic Resolve. Deklarovaným cieľom uvedenej americkej operácie je zaistiť mier a stabilitu v Lotyšsku a ďalších východných členských štátoch NATO, ktoré susedia s Ruskom a ktoré sa od vypuknutia krízy na Ukrajine obávajú o svoju bezpečnosť. Logistickým tranzitným bodom pre približne 4 000 vojakov vyslaných do Poľska a pobaltských krajín bolo severné Nemecko.

Bielorusko kúpi peruť Su-30SM

Bielorusko plánuje začať tohto roku nákup ruských bojových stíhačiek Su-30SM pre svoje vojenské letectvo. Vyhlásil to 4. februára námestník bieloruského ministra obrany Igor Lotenkov. Podľa veliteľa bieloruských vzdušných síl Olega Dvigaleva chce krajina do roku 2020 zakúpiť najmenej jednu peruť (maximálne 24 kusov) týchto strojov. „Lietadlá typu Su-30SM sa dobre osvedčili v sýrskom konflikte. Sú súčasťou výzbroje mnohých štátov,“ povedal Dvigalev. Su-30SM je najmodernejším variantom viacúčelovej ťažkej stíhačky Suchoj Su-30 štvrtej generácie. Vyznačuje sa mimoriadnou manérovateľnosťou.

Počty detských obetí rastú

Za rok 2016 prišlo v Afganistane o život alebo bolo zranených 3 512 detí. Informovala o tom OSN 6. februára vo svojej pravidelnej správe o afganskej vojne. Bilancia zahŕňa 923 obetí na životoch a 2 589 zranených, spresnila Pomocná misia OSN v Afganistane (UNAMA). V porovnaní s rokom 2015 ide o takmer 24-percentný nárast. Hlavnou príčinou civilných obetí a zranených sú pozemné boje medzi afganskými bezpečnostnými silami a povstalcami. Zranenia a smrť civilistov spôsobujú aj nastražené po domácky vyrobené míny alebo na bývalých bojiskách zanechaná munícia. Ozbrojenci fundamentalistického hnutia Taliban ich totiž v krajine nastražili celé tisíce, aby tak spomalili alebo zastavili postup vládnych síl; väčšina obetí výbuchu mín sú však civilisti. Celkový počet civilných obetí násilností v Afganistane sa vlni zvýšil o tri percentá na 11 418, vyplýva to z bilancie OSN. Obetí na životoch bolo 3 498, ďalších 7 920 civilistov bolo zranených. Ide o najhoršiu bilanciu od roku 2009, keď UNAMA začala registrovať počty obetí. V bilancii OSN sa ďalej uvádza, že zodpovednosť za 61 percent prípadov, keď došlo k strate životov alebo zraneniam civilistov, nesú protivládne sily, najmä hnutie Taliban. Vládnym silám a medzinárodným jednotkám sa pripisuje vina za smrť či zranenia 24 percent civilistov. OSN tiež konštatuje, že počet obetí náletov je najvyšší od roku 2009, keď takéto štatistiky začala vypracúvať. Vlni pri náletoch afganských bezpečnostných zložiek a amerických lietadiel prišlo o život 250 civilistov a ďalších 340 ich utrpelo zranenia. V porovnaní s rokom 2015 ide o dvojnásobný počet. Misia OSN v Afganistane s hlbokým znepokojením zaznamenala aj takmer šesťnásobný nárast počtu obetí teroristických útokov, ktorých terčom boli miesta náboženského kultu. Útokom, páchaným samovraždami atentátnikmi džihádistického Islamského štátu, ktorý je v Afganistane tiež aktívny, boli najmä príslušníci šiitskej vetvy islamu, ich mešity či školy.

Terorista v tržnici a výbuch v kotolni

„Nechcem zomrieééééť, som ešte mladáááá, pomôžte mi prosíííím“, ozývali sa 16. a 17. februára zúfalé volania mladých dievčat a chlapcov na viacerých miestach v Centre výcviku Lešť po teroristických útokoch či hromadných haváriách. Pod názvom Hrozba terorizmu a urgentné príjmy nemocníc sa konala súťaž záchranárskych posádok. Zranených „spanikárených“ figurantov veľmi hodnoverne stvárňovalo 150 študentov urgentnej medicíny z Katolíckej univerzity v Ružomberku a Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave.

Podujatie, nad ktorým mali záštitu ministri obrany a vnútra Peter Gajdoš a Robert Kaliňák, bolo zamerané predovšetkým na udalosť s hromadným postihnutím osôb. Súťažne zasahovali profesionálni záchranári, vojaci, hasiči, medici či príslušníci Červeného kríža. Z troch desiatok dvojčlenných záchranárskych vojakov bolo osem z Českej republiky.

Krvácanie a odsun

Teplota niečo pod bodom mrazu, pohoda, priateľské stretnutia, úsmevy – a odrazu to všetko zničí teroristický útok. Taká bola prvá rozohra, ktorá simulovala útok teroristov na predvianočné trhy v Berlíne. Privolaní príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia po likvidácii teroristov zaistovali bezpečnosť a poriadok v priestore zásahu. Zdravotníci z Úradu hlavného lekára, ktorí boli súčasťou 30-členného rozhodcovského zboru, doslova „dýchali na krk“ dvojčlenným záchranárskym posádkam. Kontrolovali či robia všetko tak ako treba – a merali im čas. „Veľmi oceňujeme ústretovosť rezortu obrany, pretože také profesionálne zázemie, aké nám poskytuje Lešť, by sme pre takéto podujatie nenašli asi nikde,“ povedala nám Dagmar Tomčányiová, predsedníčka Občianskeho združenia

Salus Vitalis. Aj ona je profesionálna záchranárka, pôsobí v Mochovciach a súťaž v spolupráci s naším rezortom obrany organizovala už siedmy rok. Pred večernou úvodnou časťou súťaže občianske združenie organizovalo v Pliešovciach celodennú záchranársku konferenciu.

Jednou z nočných tém bola aj zrážka autobusu s osobnými vozidlami. „Masívne krvácanie z hlavy, rezné rany aj na rukách – ďalší červený, nosidlá sú nevyhnutné,“ bolo zase počuť z tmy v objekte bývalého zdravotníckeho zariadenia na Lešti, kde sa

odohrávala epizóda s výbuchom plynovej nemocničnej kotolne. Vyhľadanie, triedenie a odsun pacientov znamenali doslova adrenalínové nasadenie. V chodbách, halách a pivniciach sa záchranári pohybovali pomocou čelových lúčov. V prvom rade vyhľadávali zranených. Označenie červený znamená, že pacient je zranený ťažko. Čiernou páskou označovali na zápästí mŕtvych, ktorých spravidla predstavovali slamou vypchané figuríny. Žltou páskou záchranári označili ľahšie zranených, no nechodiacich. Zelení dokázali odkráčať do

bezpečia aj sami. „Cézar, cézar, tu je veliteľ odsunu, aká je dostupnosť?“ hlásil do vysielacky slobodník Martin Sihelský, jeden zo súťažiacich, ktorý slúži v Rožňave.

Reálne námety

„K zemi, všetci k zemi,“ zvolal vojak z 5. pluku špeciálneho určenia už v piatok pred ôsmou ráno, keď záchranári pokračovali v súťaži. Námetom bol sekundárny teroristický útok na mestskú tržnicu. Vojakom zo Žiliny sa najskôr podarilo zneškodniť osamelého strelca, no v situácii, keď záchranári začali triediť postrelených a presúvať ich do hniezda ranených, prišiel druhý útok. „Je veľmi dobré, že námety úloh odrážajú to, čo sa deje vo svete – a čo sa môže stať, alebo sa už stalo aj u nás. Nasadenie súťažiacich je výborné a veľa to dá aj nám, profesionálnym lekárom,“ konštatovala poručička Zuzana Luptáková, ktorá pôsobila v rozhodcovskom zbore. Medzi rozhodcami bol aj podplukovník v zálohe Andrej Harendarčík, dnes už profesionálny záchranár, ktorý 29 rokov pôsobil ako lekár v ozbrojených silách. „Táto súťaž to sú výborné skúsenosti pre všetkých súťažiacich, no aj figurantov či rozhodcov. Našťastie, život takéto krízové situácie neprináša až tak často ani pre nás, no ak by sa v nich ocitol nevycvičený záchranár, aj následkom stresu môže byť neefektívnejší oproti ostatným, ktorí to majú odžitie aspoň na cvičisku,“ zdôraznil doktor Harendarčík, ktorý absolvoval štyri misie, z toho jednu v Afganistane.

„Ani neviem, že by u nás v Čechách bola takáto súťaž zameraná na hromadné postihnutia či teroristické útoky, o to viac tieto dva dni oceňujem,“ zdupľovala slová Nela Walachová, profesionálna záchranárka a jedna zo súťažiacich, ktorá pôsobí v dispečingu Integrovaného bezpečnostného centra v Ostrave. „Všetci cítime, že teroristické útoky či situácie s hromadným zranením osôb sa môžu raz dotknúť aj nás osobne – a preto mať vycvičených záchranárov a mať nacvičené spoločné postupy viacerých záchranných zložiek, je mimoriad-

ne dôležité,“ zdôraznil Viliam Dobiáš, prezident Slovenského Červeného kríža, ktorý ocenil podporu nášho rezortu. Ako docent vyučujúci na zdravotníckych vysokých školách pozitívne zhodnotil skúsenosti, ktoré v súťaži získalo aj 150 študentov urgentnej medicíny. „V priebehu dvoch

dní sme mohli vidieť, ako sú jednotlivé záchrannárske posádky profesionálne, v čom majú rezervy a v čom vynikajú – a to je to, čo by sme v prednáškovej aule nikdy nezažili,“ dodal študent 1. ročníka urgentnej medicíny z Katolíckej univerzity v Ružomberku Dominik Gajdoš, ktorý ako figurant hral zraneného s otvorenou ranou na hlave a dezorientáciou v priestore.

Súčinnosť s civilom

„Ak by sa takáto situácia stala naozaj, civilným záchranárskym jednotkám by sme poskytovali najmä technickú pomoc, ako napríklad vystrihnutie zraneného z vozidla, prerušenie trakčného vedenia či prečerpanie cisterny,“ konštatoval desiatnik Igor Truban, hasič a záchranár špecialista z krídla velenia riadenia a prieskumu vzdušných síl, ktorý ako veliteľ zásahu koordinoval činnosť jednotlivých súťažných posádok pri simulovanej zrážke autobusu a vlaku.

„Máme síce v krvi nacvičené trochu iné postupy oproti tým, aké boli v pravidlách tejto súťaže, no práve to, že sme sa dokázali zladíť s civilom, považujem za veľký prínos,“ konštatoval desiatnik Peter Grebeň, vodič-záchranár z 22. mechanizovaného práporu Michalovce. V pozícii vodič-zdravotnícky špecialista slúžil aj v Afganistane a na cvičení Salus Vitalis bol po prvý raz. Jeho „partákom“ v posádke bol rotmajster Milan Čechot, starší zdravotník tiež z Michaloviec. V misii bol už dva razy a druhý raz bol aj na Salus Vitalis: „Medzi vojenskými zdravotníkmi pôsobím pätnásť rokov, no také cvičenie, ako bola táto súťaž, by som bral aj dvakrát ročne.“ Dodajme, že ak pani Dagmar Tomčányiová v kategórii ozbrojených zložiek zablahoželala k víťazstvu profesionálnym „štátnym“ hasičom, na druhom mieste sa ako najlepšia z troch vojenských posádok umiestnili práve desiatnik Peter Grebeň a rotmajster Milan Čechot.

Text a foto: Pavol Vitko

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxim: Prioritné poslanie je ochrana krajiny

Dňa 31. januára 2017 sa uskutočnilo veliteľské zhromaždenie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Milana Maxima. Zúčastnili sa na ňom aj prezident a hlavný veliteľ OS SR Andrej Kiska, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Andrej Hrnko, minister obrany SR Peter Gajdoš, štátny tajomník MO SR Marián Saloň, vedúci Služobného úradu MO SR Ján Holko a ďalší funkcionári rezortu obrany a ozbrojených síl. Vyhodnotenie cieľov náčelníka GŠ OS SR vo výcvikovom roku 2016 bolo ťažiskovou témou nášho rozhovoru s generálom Milanom Maximom, ale otvorili sme aj ďalšie otázky.

Pán generál, na úvode veliteľského zhromaždenia sa v uplynulých rokoch často stávalo, že po slávnostnom privítaní hostí nasledovala minúta ticha za vojakov, ktorí padli pri plnení svojich služobných povinností. Tento rok, našťastie, ju prítomní nestáli...

Áno, úlohy výcvikového roka 2016 sme plnili bez mimoriadnych udalostí, bez úmrtí pri výcviku či pri nasadení v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ako aj bez vážnych zranení. Nemyslím si, že to bola náhoda a v tejto súvislosti oceňujem veliteľov a vojakov za to, že pristupovali k príprave a plneniu svojich povinností zodpovedne. Zároveň

je zrejmé, že vždy treba mať aj tú trošku šťastia. Sme si ale stále vedomí všetkých rizík, ktoré prináša povolanie profesionálneho vojaka. Zároveň je dôležité a dobré, že nezabúdame na našich padlých. Svedčia o tom nielen väčšie pietne podujatia, ako napríklad v Hejciach. Vážim si, že vlni napríklad vojaci v Michalovciach iniciatívne vybudovali pamätník svojmu zosnulému kamarátovi vojakovi Tomášovi Kardošovi, ktorý zahynul pri návrate z operácie KFOR, alebo že v Žiline usporiadali nultý ročník Memoriálu rotmajstra in memoriám Patrika Fraštiu vo florbale na počesť svojho kolegu, ktorý padol v Afganistane.

Prečo bolo vlni nevyhnutné sústrediť sa viac ako v predchádzajúcich rokoch na zabezpečenie obrany a bezpečnosti štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím?

V hlbokom mieri sa často zabúda na pôvodné a prioritné poslanie ozbrojených síl (OS), ktoré spočíva predovšetkým v príprave na to, aby dokázali ochrániť svoju vlastnú krajinu a jej obyvateľov pred napadnutím cudzou mocou. Po minulých rokoch, až do vypuknutia krízy na Ukrajine, sme žili v hlbokom mieri a zameriavali sme sa predovšetkým na plnenie úloh mimo územia SR, teda v regiónoch a oblastiach, kde bolo treba pomôcť spoločným úsilím s NATO, OSN

a EÚ zamedziť šíreniu rôznych druhov ohrozenia vrátane šírenia terorizmu. Bohužiaľ, po kríze na Ukrajine, no aj následkom nelegálnej migračnej vlny, vinou nárastu teroristických útokov v Európe a ďalších hrozieb došlo k zásadnej zmene bezpečnostnej situácie. Preto sme sa museli vrátiť k pôvodnému poslaniu OS a o to sústredenejšie sme sa pripravovali na obranu vlastnej krajiny. A to aj spolu so spojencami.

Ktoré najväčšie cvičenia s takýmto námetom vojaci vlani absolvovali a s akým výsledkom?

Bolo to najmä cvičenie Slovenský štít, pričom jeho posledná fáza bola operáciou vykonávanou na obranu vlastného územia. Cvičenia sa zúčastnilo viac ako dve tisícky vojakov, vrátane spojencov z ozbrojených síl Českej republiky, Poľska, Maďarska, USA či Nemecka. Práve toto cvičenie ukázalo, ako sme pripravení na plnenie prioritnej úlohy, teda ochrany vlastnej krajiny v súlade s článkom 5 Washingtonskej zmluvy v spolupráci so spojencami. Tobruq Legacy bolo zase najväčšie medzinárodné cvičenie protivzdušnej obrany krajín NATO v Európe. Na Slovensku cvičilo 1 250 vojakov z 9 krajín a prítomní boli pozorovatelia z 8 štátov. Cvičení na našom území bolo samozrejme viac, no možno spomenúť aj tie v zahraničí. Napríklad v Maďarsku cvičili vojenský zdravotníci na Brave Warrior a v Poľsku vojaci mechanizovaných jednotiek na cvičení Anakonda.

Budú ozbrojené sily v podobnom zameraní výcviku pokračovať aj v tomto roku, alebo bude výcvik smerovaný aj na ďalšie oblasti?

OS budú pokračovať v napĺňaní svojho hlavného poslania. Zároveň budú pokračovať v plnení medzinárodných záväzkov, ktoré nám vyplývajú z členstva v medzinárodných organizáciách a v plnení operačných úloh v systéme protivzdušnej obrany NATO (NATINAMDS), ako aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Ktoré cvičenia budú tento rok ťažiskové a čo od nich očakávate?

Je to opäť Slovenský štít, ktorého jednou z hlavných úloh bude preverenie spôsobilostí veliteľstva a štábu mechanizovanej brigády ako Národného cieľa 2013, veliteľ operačného zoskupenia v jeho podriadenosti. Preveríme najmä spôsobilosti veliteľstiev a štábov plánovať a riadiť bojové operácie v konfliktoch vysokej intenzity a vyvedené jednotky budú precvičené v plnení taktických úloh. Samozrejme, plánujeme aj ďalšie cvičenia vrátane účasti v zahraničí. Napríklad v Maďarsku a budeme cvičiť s Národnou gardou štátu Indiana. Veľmi dôležitý bude trojmesačný výcvik našich vojakov v Lotyšsku.

Ako ste vyhodnotili výcvik vzdušných síl?

Prioritou bolo zabezpečenie nášho vzdušného priestoru v mierovej dobe v systéme protivzdušnej obrany NATO, už spomenutý NATINAMDS. Na veliteľskom zhromaždení som vyhodnotil, že piloti určení do tohto systému svoje povinnosti splnili veľmi dobre. Čo do počtu letových hodín sa nám dokonca podarilo prekročiť 8-ročnú stagnáciu, pričom nalietali po 88 hodín na pilota. Iste, nie je to ešte 120 hodín na jedného pilota, ktoré by sme chceli dosiahnuť, pričom podľa štandardov NATO je tento počet hodín ešte vyšší - až 180 hodín. No oceňujem, že naši piloti sú skúsení a stabilizovaní, čiže dokážu ten deficit eliminovať. Dá sa povedať, že sme mali slušnú dostupnosť lietadiel MiG-29. Verím, že tento rok sa bude situácia ďalej zlepšovať. Tiež možno povedať, že nad naším územím sme zachytili 598 325 objektov, čo bolo o 35 694 viac ako v roku 2015. A o výborne zvládnutom cvičení Tobruq Legacy sme už hovorili.

Do vypuknutia krízy na Ukrajine, nelegálnej migračnej vlny či teroristických útokov v Európe sme žili na Slovensku v hlbokom mieri a zameriavali sme sa predovšetkým na plnenie úloh mimo územia SR. Po zásadnej zmene bezpečnostnej situácie sa naše ťažiskové úsilie vrátilo k tomu najpôvodnejšiemu poslaniu ozbrojených síl, ktorým je príprava na obranu vlastnej krajiny.

Koľko vojakov sa nám vystriedalo v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Budeme pokračovať vo všetkých ťažiskových nasadeniach v zahraničí?

Nasadenie vojakov v zahraničnom krízovom manažmente bolo v minulosti absolútnou prioritou, no ako sme hovorili, v súčasnom období je prioritou práve komplexná pripravenosť OS na plnenie úloh doma. Máme však záväzky, v ktorých musíme a chceme pokračovať. Vlani sme mali

v priemere nasadených 260 vojakov, pričom oproti predvlastnému to bol nárast o 30 vojakov. Túto úroveň chceme udržiavať aj naďalej, čo je na celkový počet našich OS aj v porovnaní s partnermi slušný výsledok. Hoci treba pripomenúť, že k tomu počtu pribudne desiatka príslušníkov Vojenskej polície, ktorí sú pripravovaní do operácie Sofia. Celkovo možno povedať, že v rámci plnenia úloh v operáciách medzinárodného krízového manažmentu určite nie sme nejakí čierni pasažieri, ale na posilnení bezpečnosti vo svete sa podieľame tak v rámci NATO, ako aj pod vlajkou Európskej únie či OSN. Možno sumarizovať, že od vzniku samostatného Slovenska sa v misiách a operáciách vystriedalo do konca minulého roka 17 723 vojakov, z toho 240 žien.

Slovensko v rámci Akčného plánu pripravenosti NATO, prijatého na summite vo Walese, zriadilo a v spolupráci s Alianciou vybudovalo Styčný tím pre integráciu síl NATO (NFIU). Kde budú jeho hlavné priority spolupráce s ozbrojenými silami?

Iste viete, že obdobné NFIU sú aj v iných krajinách a ich úlohou je byť predĺženou rukou spojeneckého veliteľa, teda NATO na našom území, s cieľom v prípade potreby koordinovať a zabezpečiť plynulý prechod, prísun a rozmiestnenie koalíčných síl. Podobne to bude i v prípade cvičení. Keďže hovoríme o mierovom čase, generálny štáb a ozbrojené sily budú úzko spolupracovať s NFIU práve pri všetkých cvičeniach s medzinárodnou účasťou. NFIU na Slovensku má 41 vojenských špecialistov, Slovensko obsadzuje 20 miest vrátane pozície veliteľa. Chcem však povedať, že udržiavanie súčinnosti a výcvik s NFIU nie je úlohou iba OS, ale aj ďalších zložiek, ktoré sa podieľajú na obrane štátu.

Ozbrojené sily udržiavajú v nepretržitej pohotovosti okolo 1 300 vojakov a približne 140 kusov techniky na plnenie okamžitých úloh v rámci domáceho krízového manažmentu. Aká bola v tejto oblasti situácia vlani?

To, že OS udržiujú časť svojich prostriedkov v určitej miere pohotovosti je prirodzené, žiadané a potrebné. Pre to, aby sme mohli adekvátne a rýchlo reagovať na vzniknutú krízovú situáciu. Môžem povedať, že minulý rok bol v tejto oblasti pokojnejší, nebolo treba nasadzovať veľké sily a prostriedky. Možno však ako príklad spomenúť špeciálnu skupinu analytického zabezpečenia z Národného centra EOD a RCHBO Nováky, ktorá má spôsobilosť analyzovať a zisťovať chemické látky prípadne určovať mieru ich nebezpečenstva. Tá bola, na základe žiadosti sekcie krízového riadenia ministerstva vnútra, nasadená sedemkrát.

Otvorene ste hovorili o tom, že množstvo zdrojov investovaných do ozbroje-

ných síl je dlhodobý nedostatok a že preto stále nie je možné realizovať úlohy, ktoré by sa vyžadovali od armády počas krízových situácií na území Slovenska, respektíve limituje to naše možnosti pri zapojení sa do medzinárodných operácií. Zároveň ste na druhej strane pozitívne ocenili kroky zamerané na realizáciu modernizačných projektov a na podporu výcviku ozbrojených síl. Kde teda v oblasti financovania ozbrojených síl sú, kde by sa nevyhnutne chceli čo do výšky rozpočtu posunúť ďalej?

Často, a dnes možno častejšie ako v minulosti, počujeme otázky a pripomienky k tomu, či sú OS dostatočne zabezpečené zdrojmi. Vo všeobecnosti platí, že nie, že OS sú dlhodobo podfinancované. To logicky znamená, že sú v určitých činnostiach limitované. Pochopiteľne, zo zdrojov, ktoré má k dispozícii rezort obrany, nie je možné financovať všetky plány a projekty prípadného prezbrojovania. Tu sa očakáva, že vláda SR vyčlení zdroje najmä na modernizačné projekty, ak budú odsúhlasené. Je dobré, že pomer výdavkov na modernizáciu sa zvyšuje. Aj tak však OS žijú v určitom limite, stanovenom aj financiami, ktorý nás dosť obmedzuje. Keďže musíme pracovať

s tým, čo máme, nevyhnutnosťou bolo stanoviť si priority. Pozitívom je naštartovanie realizácie niektorých modernizačných projektov, napríklad ľahké dopravné lietadlo C27J Spartan či stredný dopravný vrtuľník UH-60 Black Hawk, čo sa prejavilo vo zvýšení celkového rozpočtu kapitoly ministerstva obrany o cca 110 miliónov eur. V budúcnosti dúfame, že trend zvyšovania rozpočtu kapitoly MO SR bude naďalej pokračovať a že navýšené prostriedky budú smerované tak do samotnej prevádzky ozbrojených síl, ako aj v prospech benefitov vojakov či zamestnancov. Napokon, Slovensko dalo prísľub, že bude navyšovať prostriedky vynakladané na obranu na 1,6 % HDP do roku 2020.

Personálna naplnenosť ozbrojených síl sa dlhobojšie hýbe okolo 80 %. Aké sú dôvody a kde vidíte východiská?

V súčasnosti je to 79 %, čo je mierny pokles. Pozrime sa prečo. Po prvé: nízka naplnenosť je zapríčinená tým, že nemáme pridelený finančný limit na stopercentné obsadenie pozícií. No a po druhé: vytvorili sme nové tabuľkové miesta, nové spôsobilosti a útvary. Súvisí to s bojom proti terorizmu, s budovaním CIMIC, PSYOPS a ISTAR. Ale čo

je horšie, zaznamenali sme pokles záujmu o službu v OS. Situáciu analyzujeme, bude aj predmetom rokovania na úrovni kolégia ministra obrany, pretože je nevyhnutné, aby OS ostali na trhu práce konkurencieschopné.

Jedno skoré jesenné ráno sme sa stretli v areáli ministerstva obrany, keď ste v športovom úbore behali možno o niečo rýchlejšie ako inokedy. Vysvitlo, že ide o vaše preskúšanie z pohybovej výkonnosti. Ako dopadlo – a ako za vŕajšok dopadli preskúšania v rámci celých ozbrojených síl?

Môže ma len tešiť, že som to v mojej vekovej kategórii splnil na výbornú, hoci nikdy nemôžem byť celkom spokojný, lebo mohlo by to byť na výbornú s hviezdíčkou (smiech). Čo sa týka celkovej úrovne telesnej pripravenosti OS, tá oproti minulému roku o niečo stúpila. Je to veľmi dobré, lebo v prípade mladých vojakov, ktorých regrutujeme, je trend opačný. Konkrétne počet tých, ktorí nevyhoveli, za znížil z 172 na 159 a celkovo 92,86 % profesionálnych vojakov v roku 2016 bolo hodnotených výborne a dobre, čo je o dve desatiny percenta viac, ako vlani.

O náročnosti plnenia úloh v uplynulom výcvikovom roku sme hovorili, no čo vás vlani najviac potešilo?

Ako som povedal už na úvod – splnenie úloh bez mimoriadnych udalostí, bez strát na ľudských životoch. Zároveň to, že do modernizácie bolo investovaných viac zdrojov ako v minulosti. Teší ma tiež to, že sme splnili všetky plánované výcvikové úlohy a v misiách v zahraničí naši vojaci veľmi dobre reprezentujú, že sme boli výborní pri plnení úloh súvisiacich s predsedníctvom v Rade EÚ – a že sme ozbrojeným silám ani Slovenskej republiky neurobili žiadnu hanbu, ale naopak. Teším sa, že nám občania Slovenska dôverujú a ja im za ich dôveru ďakujem a sľubujem, že ich nesklameme.

Ešte na dôvažok: v januári vás v priestoroch rezidencie veľvyslanca Francúzskej republiky v Bratislave ocenili najvyšším francúzskym štátnym vyznamenaním, Radom Čestnej légie, ktoré udeľuje francúzsky prezident. Blahoželáme. Tiež nepochybne dobrý pocit...

Áno, bolo to veľmi milé a zároveň prekvapivé. Nečakal som to, hoci som na ocenenie, samozrejme, patrične hrdý. No aj pri preberaní vyznamenania som zdôraznil, že je za moju profesionálnu službu v OS a ako vojak plním úlohy v tíme. Povedal som, že ocenenie nepatrí iba mne, ale všetkým príslušníkom OS, ktorí počas mojej kariéry slúžili alebo stále slúžia našej krajine. No a patrí aj mojej rodine. Za 41 rokov mojej profesionálnej služby si užila dosť, aj dobrého, a niekedy tiež toho menej dobrého, ako to poznajú aj rodiny ostatných profesionálnych vojakov.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Garanti vlastnej bezpečnosti

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxim 31. januára na veliteľskom zhromaždení v prítomnosti prezidenta a hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Andreja Kisku a ministra obrany SR Petra Gajdoša vyhodnotil výcvikový rok 2016 a informoval o prioritách na rok 2017. Táto udalosť tvorí tému marcového čísla Obrany a uvádzame v nej základné vyjadrenia ministra obrany aj prezidenta republiky. Samozrejme, aj náčelníka generálneho štábu, ktorý o úlohách minulého roka však hovorí aj v našom rozhovore. Tiež prinášame kalendárium hlavných udalostí v rezorte za rok 2016.

V Klube MO SR boli spolu s generalitou, vysokopostavenými dôstojníkmi aj štátnymi úradníkmi či veliacimi poddôstojníkmi prítomní aj predseda výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, štátny tajomník MO SR Marián Saloň a vedúci Služobného úradu MO SR Ján Holko.

Zodpovednosť za obranu krajiny

Minister obrany Peter Gajdoš vo svojom vystúpení zdôraznil, že napriek jednoznačnej proeurópskej a proatlantickej orientácii sme garantom vlastnej bezpečnosti v prvom rade my sami. Pripomenul, že východiskové opatrenia na zvyšovanie obranyschopnosti rezort stanovil v aktualizovanej Bielej knihe o obrane SR a vypracoval plán použitia ozbrojených síl v čase vojny, ktorý už bol predložený na rokovanie vlády. Naším ozbrojeným silám však už roky chýba základný strategický dokument, ktorým je dlhodobý plán výstavby a rozvoja ozbrojených síl. „Potrebujeme jednoznačne definovať, aké ozbrojené sily chceme, ale predovšetkým potrebujeme, aby sme dokázali splniť úlohy, ktoré nám vyplývajú z Ústavy SR a na ňu nadväzujúcich zákonov,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Pripomenul aj niektoré konkrétne projekty, akými je dobrovoľná vojenská príprava a budovanie aktívnych záloh. „Dobrovoľná vojenská príprava je jednou z foriem ako chceme u mladých ľudí opätovne vzbudiť pocit vlastenectva a zodpovednosti za obranu našej krajiny.“ V súvislosti s aktívnymi zálohami pripomenul, že prvých 40 ženistov bude cvičiť už v máji tohto roka. Minister obrany

tiež spomenul, že po nástupe súčasného vedenia bol vypracovaný nový plán obstarávania zákaziek, aby zohľadňoval aktuálne priority a potreby vojsk. „Aj vďaka využívaniu efektívnych foriem obstarávania, ako je napríklad elektronický kontraktčný systém, sme ušetrili viac ako milión eur. A tieto peniaze budú použité v prospech ozbrojených síl.“

V súvislosti s modernizáciou treba zdôrazniť, že v minulom roku sa naďalej riešili hlavné modernizačné projekty, primárne určené pre potreby vzdušných síl. Do útvarov pribudli ďalšie nové Land Rovers, Aktisy a Tetry, pokračovalo prezbavenie na nové ľahké pechotné zbrane, ako aj dodávky munície. Minister ocenil, že tohtoročný

rozpočet je o takmer 110 miliónov eur vyšší, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje o 12,4 percenta navyše. Aktuálne predstavuje 1,18 percenta HDP. Z rozpočtu rezortu obrany pôjde až pätina na modernizáciu.

Minister tiež ocenil, že v rámci plnenia našich medzinárodných záväzkov sme v prvom polroku 2016 zvládli pohotovosť v bojovej skupine Európskej únie, úspešne sme splnili úlohy historicky prvého slovenského predsedníctva v Rade EÚ a k 1. januáru tohto roka dosiahol počítačnú spôsobilosť Styčný integračný tím NATO (NFIU). „A, samozrejme, naši vojaci zodpovedne plnili úlohy operácií medzinárodného krízového manažmentu,“ dodal minister obrany SR Peter Gajdoš.

1. januára

Pri príležitosti 23. výročia vzniku Slovenskej republiky a Ozbrojených síl SR vypálili v prvý deň nového roka z Tyršovho nábrežia v Bratislave vojaci dvadsať delostreleckých sálv.

11. januára

Generálmajor Gregory J. Lengyel, veliteľ veliteľstva špeciálnych síl USA v Európe v nemeckom Stuttgarte, navštívil na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR Slovenskú republiku.

146 čakateľov prípravnej štátnej služby a 50 kadetov – absolventov vysokých škôl začalo základný vojenský výcvik. Medzi čakateľmi a kadetmi je 29 žien.

17. januára

V kasárňach trebišovského útvaru malo slávnostný nástup 538 vojakov OS SR, vyčlenených pre Bojovú skupinu EU krajín V4.

19. januára

Ozbrojené sily SR vzdali úctu štyridsiatim dvom obetiam leteckého nešťastia z 19. 1. 2006 pri maďarskej obci Hejce

20. januára

Prezident SR Andrej Kiska navštívil útvary v posádke Rožňava v sprievode náčelníka GŠ OS SR generála Milana Maxima a veliteľa pozemných síl brigádneho generála Ondreja Novosada.

28. – 30. januára

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnil VI. ročník medzinárodnej súťaže záchranárskych posádok Terorizmus a migrácia – Lešť 2016.

3. februára

Veliteľka misie mierových síl OSN na Cypre UNFICYP generálmajorka Kristin Lundová pricestovala na návštevu Slovenskej republiky.

11. februára

Náčelník GŠ OS SR generál Milan Maxim na veliteľskom zhromaždení vyhodnotil plnenie úloh vo výcvikovom roku 2015 a informoval o cieľoch na rok 2016.

18. februára

Generál Maxim sa vrátil z trojdňovej cesty do Afganistanu.

26. februára

Zložením vojenskej prisahy a slávnostným vyradením ukončilo v martinskom prápore výcviku prípravu 185 nových profesionálnych vojakov.

15. marca

Vo Výcvikovom a testovacom centre radiačnej chemickej a biologickej ochrany v Zemianskych Kostolnoch prvý raz spoločne cvičili príslušníci Národnej gardy štátu Indiana a rožňavského práporu RCHBO.

Presadiť modernizačné plány

Prezident Andrej Kiska, ktorý je zároveň hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR uviedol, že nemá pochybnosti o vlastenectve našich vojakov, ktorí robia česť Slovensku na misiách v zahraničí. Poďakoval im, že pomáhajú v

krízových situáciách civilnému obyvateľstvu aj na domácom území. Upozornil však, že slúžia často so zastaranou výzbrojou a výstrojom, čo súvisí s dlhodobou finančnou poddimenzovanosťou rezortu. „Pravdou je, že naše ozbrojené sily nie sú v dobrej forme, že meš-

káme s väčšinou záväzkov. Považujem za veľmi užitočné, aby sme sa spýtali každého politika, ktorý tento rok bude strážiť nejakým druhom ohrozenia, či a akým spôsobom presadzuje modernizačné plány našich bezpečnostných zložiek.“ Prezident upozornil na ne-

24. marca

Peter Gajdoš prevzal z rúk prezidenta SR Andreja Kisku poverenie na riadenie rezortu obrany.

30. marca

Štátny tajomník ministerstva obrany Marián Saloň, náčelník Generálneho štábu OS SR Milan Maxim a prezident SR – hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska navštívili 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline.

1. apríla

Generálmajor Pavol Macko a brigádny generál Jindřich Joch boli ustanovení do funkcií 1. a 2. zástupcu náčelníka generálneho štábu.

4. apríla

Brány praporu výcviku sa 4. apríla otvorili pre 95 čakatel'ov a 16 čakateliek prípravnej štátnej služby.

12. – 14. apríla

V priestoroch GŠ OS SR a Centra výcviku Lešt' sa konala hlavná plánovacia konferencia série cvičení Slovenský štít 2016.

15. apríla

Do funkcie riaditeľa Vojenského spravodajstva bol menovaný brig. gen. Ján Balciar.

15. apríla

Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR navštívil rezort obrany predseda vojenského výboru NATO armádny generál Petr Pavel. Skončilo sa historicky prvé prijímacie konanie do dobrovoľnej vojenskej prípravy. Prihlásilo sa 129 záujemcov, z toho 33 žien.

18. – 19. apríla

Na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene sa konala hlavná plánovacia konferencia k cvičeniu Modrá vlna 2016.

19. apríla

Do hodností generálmajor boli povýšení veliteľ Pozemných síl OS SR Ondřej Novosad, veliteľ Vzdušných síl OS SR Miroslav Korba a riaditeľ Vojenského spravodajstva Ján Balciar. Do hodnosti brigádny generál boli vymenovaní náčelník Štábu strategického plánovania GŠ OS SR Ivan Pač a náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR Vladimír Šimko.

22. apríla

Na medzinárodnom cvičení zameranom na kybernetickú ochranu Locked Shields 2016 bol najúspešnejší tím Ozbrojených síl SR.

25. apríla

Minister obrany SR Peter Gajdoš vykonal kontrolu komplexného štábného nácviku GŠ OS SR ako pokračovania série cvičení Slovak Shield 2016.

25. – 29. apríla

Šiesty ročník súťaže O najlepšieho delostrelca Pozemných síl OS SR sa konal v Simulačnom centre AOS v Liptovskom Mikuláši. Prvé miesto obsadil kpt. Slavomír Pristaš zo shdo Michalovce.

27. apríla

Minister obrany navštívil spolu s prezidentom SR protiletadlovú raketovú brigádu v Nitre.

11. – 12. mája

V Brezovej pod Bradlom sa uskutočnilo prihraničné stretnutie náčelníkov generálnych štábov OS SR a AČR.

vyhnutosť hovoriť pravdu občanom o stave armády a upozornil aj na rezervy pri budovaní mechanizovanej brigády či na nevyhnutnosť plniť medzinárodné záväzky. „Pri napĺňaní našich záväzkov ide o zodpovednosť vlády, ktorá sľúbila dať rezortu obrany 1,6 percenta HDP do roku 2020 a sľuby sa majú plniť,“ zdôraznil Andrej Kiska.

Zálohy v rozbehu

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim konštatoval, že „najvýznamnejšou výcvikovou aktivitou roku 2016 na území SR bola séria cvičení pod spoločným názvom Slovenský štít 2016. Cvičenie bolo rozsahom a cieľmi dosiaľ najväčšie, zároveň bolo aj súčasťou programu cvičení NATO“.

Generál Milan Maxim poskytol redakcii Obrana rozhovor, ktorý vychádza v tomto čísle a v ktorom sa zaoberá najmä plnením úloh výcvikového roka. Z jeho ďalších záverov a myšlienok, ktoré odzneli v rámci veliteľského zhromaždenia, no o ktorých s nami hovoril aj po ňom, sú, samozrejme, dôležité aj tie, ktoré sa dotýkajú nevyhnutnosti tvorby záloh: „Už od svojho nástupu

17. – 18. mája

Na cvičných skalách Bralce sa konal IV. ročník medzinárodnej súťaže v skalnom lezení.

23. – 27. mája

Veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk Modrá vlna 2016 preverilo schopnosť vzdušných síl naplánovať, riadiť a veliť v komplexnej vzdušnej operácii.

26. mája

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnila súťaž Železný muž.

28. mája

V Námestove sa konal Deň detí s Ozbrojenými silami SR.

2. júna

Minister obrany Peter Gajdoš v martinskom prápore výcviku skontroloval prípravu na spustenie pilotného projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy.

7. júna

Za účasti ministra obrany SR Petra Gajdoša vyhlásili výsledky 19. ročníka ankety Vojenský čin roka.

8. júna

Prezident SR zapožičal brigáde bojového zabezpečenia Trenčín čestný názov „Brigáda bojového zabezpečenia kragujevských hrdinov“.

10. júna

Prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska, štátny tajomník Marián Saloň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim a veliteľ pozemných síl generál-major Ondřej Novosad navštívili 22. mechanizovaný prápor v Michalovciach.

14. júna

Andrej Kiska prijal víťazný tím z najväčšieho medzinárodného kybernetického cvičenia Locked Shields 2016.

16. júna

SR na pozvanie náčelníka GŠ OS SR gen. Milana Maxima navštívil predseda Vojenského výboru EÚ generál Mikhail Kostarakos.

18. júna

Príslušníci ordinariátu s ordinárom Mons. Františkom Rábekom absolvovali púť do maďarského Zalaváru, niekdajšieho Blatnohrad.

23. júna

Minister obrany Peter Gajdoš navštívil slovenských vojakov v misii UNFICYP na Cypre.

Na certifikačnom cvičení Live Shield 2016 v Centre výcviku Lešť sa zúčastnilo takmer deväťsto vojakov reprezentujúcich 11. mechanizovanú prápornú skupinu, 1. mechanizovanú brigádu a jej podriadené útvary.

1. júla

V Lešti sa skončil intenzívny výcvik 11. mechanizovanej práporovej skupiny, predurčenej ako deklarovaná jednotka OS SR pre sily vysokej pripravenosti NATO.

4. júla

Plukovník Ján Marek odovzdal velenie bratislavskej posádky plukovníkovi Igorovi Jančovičovi.

6. júla

V Prápore výcviku Martin sa začal výcvik prvých dobrovoľných vojakov.

do funkcie som hovoril, že práve zálohy sú naša Achillova pätá. S touto otázkou sa ministerstvo obrany a generálny štáb zaoberali už dlhšie a vlnajšiu predchádzalo prijatie legislatívnych úprav nevyhnutných na to, aby sme mohli cvičiť tzv. aktívne zálohy a aby sme mohli realizovať dobrovoľnú vojenskú prípravu.“ Generál konkretizoval, že parlament novelizoval zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej pohotovosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 2. januára 2016. Generál Maxim konkretizoval, že programové vyhlásenie vlády hovorí vo vojenskej časti o tom, že za štyri roky by malo byť pripravených vyše 250 príslušníkov aktívnych záloh. Títo špecialisti by mohli byť povolaní v čase mieru do služby pri riešení krízovej situácie, ako sú záplavy, snehové kalamity či rozsiahle požiare, prípadne by zároveň mohli nahradiť neobsadené miesta špecialistov v OS. „Samozrejme, mohli by byť povolaní aj v prípade vojnového stavu a vojny,“ avizoval generál Maxim. Uviedol, že v súčasnosti majú ozbrojené sily identifikovaných asi 40 príslušníkov ženijných odborností pre aktívne zálohy, ktoré budú cvičiť v máji tohto roka. „Dobrovoľná vojenská príprava, ktorá prebehla v minulom roku, je nádejou. V tomto roku, pokiaľ dôjde k ďalším legislatívnym zmenám, zorganizujeme ďalší výcvik.“

Lepšie podmienky

Významnou zmenou v legislatívnej oblasti vo vzťahu k vojenskému personálu bol vlní zákon č. 281/2016 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov.

„Tlmočte, prosím, moje poďakovanie všetkým útvaram, jednotkám, zariadeniam ozbrojených síl, profesionálnym vojakom a ich rodinám, zamestnancom v ozbrojených silách, jednoducho povedané všetkým tým, ktorí svojou mierou prispeli k splneniu úloh minulého roka.“

generál Milan Maxim

Náčelník generálneho štábu rok po jeho účinnosti konštatoval: „Tento zákon v čase, keď sa začal pripravovať, mal veľmi ambicióznym cieľ - udržiavať najschopnejší perspektívny a dobre pripravený personál v OS. Dnes hodnotím, že to plníme čiastočne. Zákonom sme zmenili podmienky služby personálu najmä tým, že sa zrušili konkurenčné výbery a niektoré ďalšie opatrenia. Nezlepšila sa situácia v oblasti benefitov, čo by však nemal byť hlavný cieľ spomínaného zákona. No

dnes neustále počúvam, ako sa najmä vojaci pozemných síl nie príliš spokojne vyjadrujú, že v minulosti im bol odobratý a týmto zákonom opäť nepriznaný príplatok za tzv. vyvedenie vojsk do výcvikových priestorov. Je dobré, že minister Gajdoš rozhodol, aby sme začali analyzovať, ako je zákon číslo 281 implementovaný v OS, ako je vnímaný a aby sme mu pripravili návrhy na jeho možnú novelizáciu. Tak, aby sme v rámci našich možností a zdrojov mohli pripraviť prijateľnejšie podmienky pre vojakov.“

Podľa vyjadrenia generála Maxima tento zákon ozbrojeným silám „v personálnej oblasti umožňuje robiť mnohé veci lepšie ako v minulosti, dáva vojakom viac možností v rámci preventívnej rehabilitácie, plat rastie až do 33 rokov služby vojaka – a to sú predsa tiež benefity“. A ak by sme chceli vedieť, aký vplyv mal zákon na odchodovosť, možno konkretizovať, že vlní odišlo z ozbrojených síl 660 vojakov, čo je približne rovnaký počet, ako v predchádzajúcich rokoch.

Logisti aj Štefánik

V minulom čísle Obrany sme publikovali názory logistov smerujúcich k tomu, aby mali velitelia na nižších stupňoch napríklad kompetencie na nákup náhradných dielcov s cieľom rýchlejšie zabezpečiť prevádzkyschopnosť techniky. Rovnaký názor má aj generál Maxim: „Určite som aj ja za väčšiu decentralizáciu. Často sa prejavujú falošné obavy, či ten-ktorý veliteľ bude schopný myslieť hospodárne a ekonomicky. Nie je dobré spochybňovať

V priestoroch 21. zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove sa uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti ukončenia pohotovosti bojovej skupiny Európskej únie krajín V4.

6. júla – 2. augusta

Slovenskí vojaci spolu s príslušníkmi Národnej gardy štátu Indiana v cvičení Slovak Warthog 2016 precvičovali spoločnú letovú činnosť.

7. júla

Ministerstvo predstavilo slovenskej mimovládnej odbornej komunite návrh aktualizovanej verzie Bielej knihy o obrane Slovenskej republiky.

8. júla

Trojročné štúdium AOS v Liptovskom Mikuláši úspešne završilo 63 nových poručíkov.

9. júla

Minister obrany Peter Gajdoš po rokovaní na summite NATO vo Varšave potvrdil, že slovenskí vojaci budú v Afganistane pôsobiť aj po roku 2016.

12. júla

Minister obrany a náčelník generálneho štábu predstavili novinárom návrh aktualizovanej verzie Bielej knihy o obrane SR.

13. júla

Generál Maxim sa v rámci cvičenia Slovak Warthog 2016 na letisku Sliač stretol s príslušníkmi Národnej gardy štátu Indiana.

14. júla

Minister obrany navštívil cvičenie Nový horizont 2016 v Devičanoch.

15. júla

Minister Gajdoš navštívil na Lešti účastníkov 48-hodinového kurzu prežitia KEMP 2016.

19. júla

13. mechanizovaný prápor v Leviciach pripravil program pre Detskú univerzitu Komenského. Navštívil ho aj minister Peter Gajdoš.

29. júla

V Lešti absolvovala prvý týždeň sústredného poľného výcviku kadetov AOS aj tridsiatka kadetov z USA. Druhý týždeň ich vystriedali kadeti z Brna.

31. júla – 12. augusta

Príslušníci 2. mechanizovanej brigády sa na základni Camp Atterbury – Muscatatuck, Joint Maneuver Training Centre Národnej gardy štátu Indiana zúčastnili na veliteľsko-štábnom cvičení WARFIGHTER 2016.

3. augusta

Do kasární 4. čs. brigády Martin nastúpilo 58 čakateľov prípravnej štátnej služby, 40 absolventov vysokých škôl a 98 kadetov AOS.

5. augusta

Na slávnostnom nástupe prešovského vrtníkového krídla privítali prvých technikov

vopred jeho schopnosť hospodáriť s pridelenými prostriedkami. Kontrola je nevyhnutná, ale ak mu dáme zodpovednosť za 600 či 2 000 ľudí a veríme mu, veríme mu aj v tejto oblasti.“

K úlohám, ktoré pribudli ozbrojeným silám ako nové, nepochybne bude tento rok patriť aj výcvik našich 150 vojakov v Lotyšsku. Generál Maxim avizoval: „Slovensko na summite Aliancie vo Varšave podporilo schválenie opatrení na obranu členských krajín NATO. Prezident Kiska deklaroval vyslanie jednej roty OS SR do Pobaltia na obdobie troch mesiacov, a to v rámci spoločného úsilia krajín V4 zameraných na uistenie východných spojencov,

teda Assurance Measures, čo je oficiálny názov.“ Krajiny V4 majú v štátoch Pobaltia pôsobiť tento rok vo štvrtročných cykloch. V súčasnosti pôsobia v Litve vojaci Českej republiky, v druhom kvartáli to bude Slovensko v Lotyšsku, v treťom maďarské ozbrojené sily v Estónsku a v poslednom Poliaci v Litve. „Hovoríme o tom, že ide o výcvikovú operáciu. To znamená, že vojská odchádzajú na normálny medzinárodný výcvik. Budú cvičiť v medzinárodnom prostredí a vo výcvikových priestoroch budú pôsobiť najmä s domácimi ozbrojenými silami. Deklarovaný príspevok Slovenskej republiky bude tzv. účelová skupina, ktorú sme pracovne pomenovali

Štefánik 2017. Je vyčlenená z pozemných síl a doplnená o dvoch vojenských policajtov“.

Podľa generála Maxima bude k výcvikovým úlohám patriť tiež samotná strategická preprava. Okrem vlastného výcviku na úrovni čata a rota sa niektorí vojaci zúčastnia aj na niekoľkých medzinárodných cvičeniach, konkrétne Summer Shield v apríli a Saber Strike v júni. „V rámci iniciatívy na uistenie spojencov, ktorá vznikla ako reakcia na aktuálne hrozby súčasného strategického prostredia, sa tak prehĺbia zručnosti a miera interoperability našich vojakov v medzinárodnom prostredí,“ avizuje generál.

krídla, ktorí po boku českých kolegov takmer päť mesiacov pôsobili v Afganistane ako Air Advisory Team (AAT) v operácii Resolute Support.

12. augusta

Na základni Sliach pristáli lietadlá britského Kráľovského letectva BAE Hawk. Začal sa spoločný medzinárodný výcvik Slovak Hawk 2016.

19. augusta

Pri príležitosti vyslania príslušníkov OS SR do operácie EUFOR – ALTHEA v Bosne a Hercegovine sa v martinskom prápore výcviku uskutočnila slávnostná rozlúčka.

20. augusta

Matej Tóth z VŠC Dukla Banská Bystrica sa stal v Riu de Janeiro olympijským víťazom v chôdzi na 50 kilometrov.

27 augusta

Na 21. ročníku Medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň sa zúčastnilo 1 654 vysokohorských turistov-vojakov zo Slovenska, Maďarska, Poľska, Česka či Litvy.

5. – 16. septembra

V Zemianskych Kostofanoch sa uskutočnilo medzinárodné cvičenie Toxic Valley 2016.

6. septembra

Súčasťou rokovacích dní a významných podujatí v priestoroch Národnej rady SR sa stala Čestná stráž OS SR.

8. septembra

Prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska povýšil generálmajora Pavla Macka do hodnosti generálporučík, brigádneho generála Jindřicha Jocha do hodnosti generálma-

jor a plukovníka Miroslava Lorinca vymenoval za brigádneho generála.

12. – 14. septembra

Generál Maxim vykonal inšpekciu slovenských vojakov v operácii UNFICYP na Cypre.

13. septembra

Minister obrany navštívil vojakov, cvičiacich spoločne s českými kolegami v Kráľovej nad Váhom na medzinárodnom cvičení Engineer Rescuers 2016.

14. septembra

Členovia vlády po výjazdovom rokovaní vlády v Rožňave navštívili prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a raketometný oddiel 1. mechanizovanej brigády pozemných síl.

20. – 30. septembra

Začalo sa medzinárodné cvičenie Tobruq Legacy 2016.

22. septembra

Minister obrany SR sa s predsedom Národnej rady Slovenskej republiky Andrejom Dankom, náčelníkom GŠ OS SR a ďalšími zúčastnil na oslavách Dňa Ozbrojených síl SR v Brezovej pod Bradlom.

23. septembra

Prísahou ukončilo prípravu 192 vojakov, z toho 54 čakateľov, 40 kadetov dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl a 98 kadetov AOS.

28. septembra

Bezpečnostná rada a vláda SR schválili Bielu knihu o obrane SR.

Podakovanie

Analýza aktuálnych bezpečnostných zmien vo svete, rozbor ľudských zdrojov, výsledky vedy a výskumu v rezorte obrany, štruktúra a úlohy logistiky, strategický rámec plánovania kolektívnej obrany či inšpekcia práce alebo koncepcia výcviku a cvičení v ozbrojených silách v tomto roku – aj to boli tematické okruhy veliteľského zhromaždenia náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Na záver uvádzame to, čím ukončil vyhodnotenie výcvikového roka 2016 aj generál Milan Maxim. Poďakovaním. Za pretrvávajúci záujem o ozbrojené sily, ktoré si vojaci veľmi vážia, sa poďakoval pre-

zidentovi republiky Andrejovi Kiskovi. „Moje poďakovanie patrí tiež vám, pán minister obrany. Bez vašej osobnej angažovanosti a iniciatívy by sa mnohé zámery ozbrojených síl nikdy realizovali. Veľmi pozitívne vnímame najmä vaše rozhodnutia týkajúce sa začínajúcich projektov modernizácie,“ povedal na adresu ministra Petra Gajdoša. Ocenil aj Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť a jeho predsedu Antona Hrnka „za ústretovosť, pochopenie a pomoc“. Uznanie patrilo aj štátnym tajomníkom, vedúcemu služobného úradu MO SR, generálnym riaditeľom a riaditeľom, náčelníkom aj veliteľom, vojakom v štruktúrach NATO, EÚ, OSN a v ope-

ráciách medzinárodného krízového manažmentu, no nielen im. Prítomných oslovil so žiadosťou: „Tlmočte, prosím, moje poďakovanie všetkým útvarom, jednotkám, zariadeniam ozbrojených síl, profesionálnym vojakom a ich rodinám, zamestnancom v ozbrojených silách, aj tým, ktorí zasahovali na miestach pomoci našim spoluobčanom v kríze, ako aj riadiacim funkcionárom a profesionálnym vojakom v hotovostnom systéme, jednoducho povedané všetkým tým, ktorí splnili k splneniu úloh minulého roka.“

Tému zostavili: Pavol Vitko a Miloš Ščepka
Foto: Jozef Žiak

30. septembra

Slávnostným nástupom, zložením vojenskej prisahy a povýšením do hodností vojakov 2. stupňa ukončilo dobrovoľnú vojenskú prípravu 22 mužov a 9 žien.

6. októbra

Nástupom cvičiacich jednotiek v Centre výcviku Lešť sa 6. októbra začalo cvičenie Slovenský štít 2016. Zúčastnilo sa na ňom 1 400 príslušníkov OS SR a 480 zahraničných vojakov.

13. októbra

Slovensko sa štátnym smútkom rozlúčilo so zosnulým prezidentom a hlavným veliteľom OSSR SR Michalom Kováčom.

20. októbra

V priestoroch VTSÚ Záhorie sa uskutočnil Deň slovenského obranného priemyslu.

25. októbra

Prezident Kiska s ministrom Gajdošom a náčelníkom GŠ OS SR navštívili veliteľstvo Pozemných síl OS SR v Trenčíne.

8. novembra

Minister obrany navštívil v Bosne a Hercegovine slovenských vojakov v operácii EUFOR ALTHEA.

16. novembra

Slovensko vysla do operácie Resolute Support v Afganistane piatu rotáciu vojakov.

21. novembra

Vojaci v cvičení RENEGÁT 2016 predstavili členom vlády zásah proti narušiteľovi vzdušného priestoru.

29. novembra

Minister obrany uviedol do rezortnej Siene slávy misii a operácií piatich novodobých veteránov.

1. decembra

Spolková ministerka obrany Ursula von der Leyen udelila náčelníkovi GŠ OS SR generálovi Milanovi Maximovi zlatý Čestný kríž Bundeswehru.

12. decembra

Slovenská delegácia na čele s predsedom Národnej rady SR Andrejom Dankom v rámci oficiálnej návštevy Cyperskej republiky navštívila príslušníkov OS SR v misii UNFICYP.

15. decembra

Najlepším poddôstojníkom vo výcvikovom roku 2016 sa stal rotmajster Michal Ščepko zo seredského ženíjného práporu.

20. decembra

Minister obrany s náčelníkom GŠ OS SR v delegácii prezidenta Kisku navštívili slovenských vojakov v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

22. decembra

Nadporučík Matej Tóth z VŠC Dukla sa stal slovenským športovcom roka 2016.

Izrael vyradil stíhačky F-16A

Na konci lanského roka Izrael poslal do výslužby posledné zo svojich 125 stíhačiek F-16A. Ponechal si 136 kusov verzie F-16C/D a približne 100 kusov F-16I. Najstaršie jednomiestne F-16A a dvojmiestne F-16B používal od roku 1980. Do roku 1981 nakúpil 70 kusov. Ešte v roku 1994 Izrael dostal 50 použitých F-16A/B, ktoré slúžili najmä na výcvik. F-16A odlietali v izraelských službách za viac ako 35 rokov 474 000 misií a vo vzduchu strávili viac ako 335 000 hodín. Izraelská F-16A s číslom 107 sa stala vôbec najúspešnejším strojom tohto typu, keď na nej v roku 1982 traja rôzni piloti dosiahli 6,5 víťazstva. Spolu bolo vyrobených 4 588 stíhačiek F-16 a tie dosiahli 67 zostrelov – z toho 47 majú na konte izraelskí piloti. V priebehu roka 2016 Lockheed Martin po 44 rokoch ukončil výrobu F-16, pokračovať bude len v modernizáciách a úpravách existujúcich strojov. Firma má aktuálne objednávku na úpravu vyše 300 kusov posledných modelov F-16C na štandard F-16V s novým radarom a elektronikou. Aj preto sa Izrael rozhodol najstaršie F-16A vyradiť a nie modernizovať, čo je ekonomicky pri novších verziách.

JLTV má prvého zahraničného záujemcu

Americkej armáde sa črtá prvý vážny zahraničný záujemca o nové vozidlo JLTV (Joint Light Tactical Vehicle). Británia chce rokovať o podmienkach predaja vrátane možnosti výroby v britských továrňach. JLTV vznikol ako náhrada obrnených verzií vozidiel HMMWV. Vyvíjali ho tri firmy, v roku 2015 si armáda po rozsiahlych testoch vybrala výrobok spoločnosti Oshkosh. V prvej sérii objednali 657 vozidiel, koncom roka 2016 pridali ďalších 409. Sériová výroba sa má naplno rozbehnúť v roku 2018 a americká armáda zatiaľ požaduje 16 901 vozidiel v ôsmich rôznych verziách. Cena za kus sa pohybuje okolo 400 000 dolárov. Práve cena je lákadlom aj pre Britov. Americká armáda si môže dovoliť rozložiť náklady na vývoj nového stroja na väčší počet kusov. Vývoj v iných krajinách by bol drahší. JLTV vstúpi do služby v roku 2019. Nasadený bude v bojových zónach, HMMWV bude ďalej slúžiť v tyle. JLTV váži 6,4 t, dosahuje rýchlosť 112 km/h a s plnou nádržou nafty má dojazd 480 km. Na strope môže niesť zbraň v diaľkovo ovládanej vežičke alebo guľomet obsluhovaný priamo cez poklop.

Foto: Oshkosh

Američania vyradili Phantomy

Americké letectvo po 57 rokoch služby prestalo používať stroje F-4 Phantom. Išlo o bezpilotnú verziu QF-4, používanú ako cvičný cieľ. Bojové verzie vyradili Američania od 80. rokov, posledné dolietali v roku 1996. Väčšinu z nich uložili na púštnej základni Davis-Monthan v Arizone. Postupne 300 stíhačiek prerobili na cvičné ciele. Cena úpravy bola 1,4 milióna dolárov. V roku 2013 sa minuli stroje použiteľné na úpravy a teraz boli posledné dve QF-4 vyradené. Nahradili ich QF-16 upravené z vyradených F-16.

Južná Kórea len na vlastných

Na konci roka 2016 vyradilo juhokórejské námorníctvo poslednú loď americkej výroby. Išlo o 3 000-tonové záchranné plavidlo, ktoré pôvodne vstúpilo do služby v roku 1972 ako USS Beaufort. V roku 1996 ju Američania odovzdali Južnej Kórei. Tá si teraz postavila dve nové záchranné lode. Vlastné bojové lode si krajina stavia už od 80. rokov (korvety a fregaty), od 90. rokov aj ponorky a torpédoborce a po roku 2000 stavia tiež veľké torpédoborce.

Rusko chráni svoje prístavy

Námorníctvo Ruskej federácie prevzalo v januári ďalšie dve lode triedy Gračonok, určené na ochranu prístavov. Celkový počet týchto lodí v službe tak stúpol na 12. Ide o člny s dĺžkou 31 metrov a výtlakom 139 ton. Sú vybavené špeciálnym sonarom na detekciu potápačov a diaľkovo ovládaných miniponoriek. Výzbroj tvorí guľomet kalibru 14,5 mm a desaťhlavňový vrhač granátov kalibru 55 mm. Tie sa dajú nastaviť na výbuch v určitej hĺbke, pričom môžu zneškodniť potápača v okruhu 16 metrov.

Keňa dostala vrtuľníky Huey

V rámci vojenskej pomoci vlni koncom roka dostala Keňa šesť vrtuľníkov UH-1H Huey. Ďalšie dva dostane v roku 2017. Ide o staré helikoptéry, ktoré bojovali ešte vo Vietname. Americká armáda ich definitívne vyradila v roku 2011, dovtedy dlhé roky slúžili už len na výcvik. Po generálnej oprave a modernizácii však môžu v Keni lietať ešte približne desať rokov. UH-1H má dolet 470 km a nosnosť dve tony. Vytrvalosť je takmer tri hodiny.

Egyptské námorníctvo posilňuje

Egypt prevzal od nemeckého výrobcu prvú zo štyroch ponoriek Typ 209. Plavidlá majú výtlak 1 300 ton a dĺžku 59 metrov. Výzbroj tvorí osem torpédometov a 14 torpéd alebo protilodných rakiet. Majú 36-člennú posádku a na mori vydržia 50 dní. Štyri nové diesel-elektrické ponorky v Egypte nahradia štyri ponorky čínskej výroby zakúpené v 80. rokoch.

Británia pomôže Turecku

Veľká Británia uzavrela dohodu v hodnote 100 miliónov libier s Tureckom, ktorému pomôže pri vývoji vlastného stíhacieho lietadla. Na programe budú spolupracovať spoločnosti BAE Systems a Turkish Aerospace Industries. Dvojmotorovú stíhačku vyvíjajú pod označením TFX. Turecko plánuje objednať najmenej 250 strojov, prvé by mali vstúpiť do služby v roku 2025.

Kuvajtské Abramsy rozoberú a zložia

Kuvajt za 1,7 miliardy dolárov modernizuje svojich 218 tankov Abrams, ktoré nakúpil ešte v polovici 90. rokov. Tanky prevezú do USA, kde ich rozoberú a nahradia opotrebované časti. Potom ich opäť zmontujú, pričom stroje dostanú aj modernejšie prvky výbavy. Medzi nimi budú nové rádiostanice, diaľkovo ovládané guľomety na streche veže, prídavný pancier, nové počítače či systém aktívnej obrany.

Briti vyvinú laserovú zbraň

Britské ministerstvo obrany udelilo kontrakt za 30 miliónov libier na stavbu prototypu laserovej zbrane. Získalo ho konzorcium Dragonfire, ktoré spája šesť veľkých európskych zbrojoviek. Prototyp by mal predviesť svoje schopnosti do roku 2019. Testovať ho budú na rôzne vzdialenosti a v rôznom počasi nad zemou i vodnou hladinou. S laserovými zbraňami dlhodobo experimentujú Američania. Pri pokusnom nasadení na palube lode v roku 2014 dokázali laserom zničiť malý čln i dron.

Z hliadkových lodí raketové fregaty

Čína stavia hliadkové lode Typ 818 pre svoju pobrežnú stráž. Plavidlá vychádzajú z trupu fregát Typ 54 a v prípade vojny sa dajú rýchlo upraviť na podstatne silnejšie bojové plavidlá. Typ 818 nesie kanón kalibru 76 mm, dva kanóny kalibru 30 mm a vrtuľník Z-9. Hliadkové lode však majú rovnaký systém riadenia palby ako fregaty Typ 54 a na palube majú prázdny priestor, do ktorého možno namontovať vertikálne odpaľovacie šachty pre rakety proti lodiam i lietadlám.

Rusko daruje Srbsku stíhačky a tanky

Srbsko sa koncom minulého roka dohodlo s Ruskom na dodaní šiestich stíhačiek MiG-29 z Ruska. Ide o staršie stroje, ktoré však prejdú modernizáciami. Dodáť by ich mali v marci tohto roka a náklady platí Moskva. Srbsko používa stroje MiG-21 a MiG-29, ale pre problémy s náhradnými dielmi sú mnohé z nich uzemnené. Okrem šiestich stíhačiek by Rusko malo dodať aj 30 tankov T-72 a 30 obrnených vozidiel BRDM-2. Aj v tomto prípade ide o dar.

Poľsko nakúpi samohybné húfnice

Poľsko vytvorí štyri pluky samohybného delostrelectva. Varšava pre ne objednala vybavenie za 1,1 miliardy dolárov. Objednávku tvorí 96 samohybných húfníc KRAB kalibru 155 mm, 12 štábných, 32 veliteľských a 24 muničných vozidiel. V cene sú aj náhradné diely a výcvik. Dodávky by sa mali uskutočniť do roku 2024. KRAB je 48-tonové pásové vozidlo na juhokórejskom podvozku K9 Thunder. Posádku tvorí päť osôb.

Britské Saxony na Ukrajinu

V roku 2015 Ukrajina kúpila od súkromnej spoločnosti 75 vyradených ľahkých kolesových obrnených transportérov AT 105 Saxon. Ide o britské vozidlá z čias studenej vojny a ich nákup sa na začiatku stretol s pochybnosťami. Jeden kus však stál iba 50 000 dolárov a cena zahŕňala aj náklady na dodanie. Testy na Ukrajine ukázali prekvapivú odolnosť proti pechotným zbraňam a dobré jazdné vlastnosti v teréne. Saxony sa na Ukrajine osvedčili najmä ako zdravotnícke vozidlá na prepravu zranených z bojiska.

Text: Miroslav Barič

Vrtuľníky pre Chorvátsko

Chorvátsko prevzalo koncom minulého roka posledných 11 zo 16 objednaných vrtuľníkov OH-58D Kiowa Warrior. Ide o stroje z druhej ruky, ale pomerne nedávno vyrobené. Ak by Chorvátsko kupovalo celkom nové stroje bez akejkoľvek zľavy, stáli by 14 miliónov dolárov za kus. Takto ich kúpilo za 2,6 milióna dolárov za kus a v cene sú zarátané aj náhradné diely, tri letové simulátory, výcvik a logistická podpora. Časť nákladov zaplatili USA v rámci vojenskej pomoci. Vrtuľníky vyrobili v rokoch 2010 až 2012 a zúčastnili sa na bojových operáciách v Iraku a v Afganistane v rokoch 2012 až 2015. Pred odoslaním do Chorvátska prešli opravami. Stroje OH-58D sú charakteristické výrazným stožiarom nad rotorom. Nesú v ňom infračervené senzory a laserový značkovací. Výzbroj tvoria buď štyri riadené strely Hellfire proti vozidlám, guľomety alebo 14 neriadených rakiet Hydra kalibru 70 mm, prípadne kombinácia týchto zbraní. Vrtuľníky dosahujú rýchlosť 240 km/h a vo vzduchu vydržia dve hodiny.

Foto: US Army

Kanadské problémy so stíhačkami

Kanadské letectvo má vo výzbroji 73 stíhačiek CF-18 Hornet. Ide o stroje americkej výroby, ktoré vstúpili do služby ešte v roku 1982. Po 35 rokoch ich treba nahradiť. Už od roku 1997 sa Kanada podieľa na programe Joint Strike Fighter, ktorého výsledkom sú lietadlá F-35. Podľa pôvodného plánu mala kúpiť 65 týchto stíhačiek a prvé dodávky sa mali začať už minulý rok. Kanadský kontrolný úrad však v roku 2012 kritizoval, že konzervatívna vláda nespravila výber z viacerých možností. Potom sa zmenila politická situácia a nová liberálna vláda vyhlásila, že F-35 nekúpi. Došlo tak k paradoxnej situácii – Kanada síce F-35 odmietla, ale naďalej sa podieľa na ich vývoji v rámci programu JSF. Pre starnúcu stíhaciu flotilu si však v súčasnosti nedokáže plniť záväzky v rámci NATO. Kanadská vláda preto začala rokovať s USA o urýchlennom nákupe 18 kusov modernejšej verzie F-18 Super Hornet, ktoré by slúžili len ako dočasné riešenie. Tento rok chce kanadská vláda spustiť päťročný výberový proces na nové stíhačky. A môže sa stať, že na jeho konci bude nákup F-35.

Foto: USAF

Ozveny šúp a znásilnených žien

„Som rád, že okrem učiteľov, žiakov či študentov sa na našich vzdelávacích programoch skupinovo zúčastnili aj seredskí ženisti či príslušníci Čestnej stráže prezidenta. Pravdaže, verím, že si sem nájde cestu aj viac vojakov. Napokon, veď sú to tiež bývalé kasárne,“ povedal nám riaditeľ Múzea holokaustu v Seredi Martin Korčok.

„Za prvý rok našej existencie navštívilo múzeum vlni asi 11-tisíc ľudí,“ uviedol riaditeľ. Dodal, že je to takmer symbolické číslo, pretože deportovaných Židov zo seredského tábora do vyhladzovacích táborov bolo tiež vyše 11-tisíc. Väčšina z nich neprežila. V období druhej svetovej vojny pritom prešlo seredským pracovným a koncentračným táborom pre Židov približne 16-tisíc ľudí. Sú to strašné čísla, no za každým treba vidieť život a jeho príbeh. Aj o nich v múzeu rozprávajú. Niekedy dokonca nie iba lektori, ale aj pamätníci. Napríklad ako Ján Hanák, člen Klubu vojenských výsadkárov zo Žiliny.

Zakladateľ Gabčíkovho behu

„Keď nás pár týždňov pred koncom vojny spolu s bratom transportovali z tábora v Seredi do koncentračného tábora Terezín, stretli sme tam Editu Herzovú, ktorú sme poznali ešte zo Žiliny. Pýtali sme sa jej, či tu nevidela našu mamu. Odpovedala, že matku už odviezli asi do Osvienčimu. Ale aby sme sa držali čo najviac bokom, lebo odvezú aj nás s ostatnými židovskými deťmi, a už sa nikdy nevrátim,“ spomína Ján Hanák, rodený Žilincan. „Prečo so židovskými deťmi, však my nie sme Židia!“ odpovedal jej desaťročný Jan-ko. „Vy možno nie, ale vaši rodičia áno,“ uškrnula sa vraj Ducika Herzová. Dnes je to už možno ťažko pochopiteľné, ale Jano Hanák a jeho o rok starší brat Milan sa dovtedy považovali za katolíkov, o svojom rasovom pôvode nevedeli nič. Napokon,

čo sa týka náboženstva, katolíkmí aj boli. Janči, ako ho volali, okrem iného celé detstvo minštroval vo viacerých žilinských kostoloch. „Nedefná pobožnosť mala pre mňa výnimočné čaro a tešil som sa na ňu z viacerých dôvodov celý týždeň. Viackrát som bol fascinovaný, keď organ burácal a všetci v kostole s nadšením spievali pápežskú hymnu V sedembrežnom kruhu Ríma, alebo krásnu hymnickú pieseň Bože čos' ráčil slovenskému ľudu...“ Katolík – nekatolík, vo vojnovéj Slovenskej republike platili kruté rasové zákony. Kto mal židovský pôvod, bol automaticky odsúdený. Hanákovci sa už predtým schovávali na viacerých miestach, no o príčine deťom nehovorili. „Keď sme to začali tušiť, s bratom sme sa na seba pozreli a akosi sme vycítili, že sa mamy nemáme na nič vypytovať....“

Na tenkom ľade je kniha, ktorú napísal Jano Hanák (píše si Jano, nie Ján), ktorý sa ako chlapec volal Herz. Predstavil ju verejnosti v Múzeu holokaustu 26. januára. Ak ju budete čítať, tak zistíte, že na 95 percent je poskladaná z beštárstiev obyčajného mestského chalana, z vtípných zážitkov montéra a potom študenta medicíny, z humorných postrehov chirurga a neskôr posudkového lekára, zo žartíkov hokejistu, tenistu či maratónskeho bežca, zo zábavných postrehov otca rodiny. Ako uvádza jeho spolužiak spisovateľ Ľubomír Feldek, nebol by to Janči Hanák, keby pri akejkoľvek smutnej spomienke neprehodil výhybku na svoj „polepšovňou zavážajúci humor“. No za jeho celoživotnou veselostou predsa len

občas prebleskne jeho „smutná tvár malého chlapca, keď bol naozaj na tenkom ľade“. No a, pravdaže, na tom tenkom ľade bol veľa rás aj ako chirurg či v ďalších situáciách.

Pri prechádzke po jeho životných cestách sa dozvieme i to, ako sa raz pri tréningovom behu ocitol pri dome v Poluvsí, kde sa narodil Jozef Gabčík. Vtedy odtrhol poľný kvet, aby ho zastrčil do dverí toho domu, a potom založil Beh Jozefa Gabčíka. Okrem iného aj preto, lebo počas dvojročnej vojenčiny bol aj Janči Hanák výsadká-ár. Veď dodnes s hodnosťou dôstojníka vo výslužbe nosí na hlave výsadkársku baretku.

„Keď sme sa spolu s bratom ocitli ako dvaja malí chalani bez otca aj bez mamy už v tábore v Seredi, videli sme zomierať zoslabnutých ľudí, aj bitky, aj strašný strach z transportov, aj zúriacich gardistov či esesákov a ich psov. No najviac zo všetkého sme boli hladní.“

Žiline ostal verný aj napriek tomu, že keď sa po vojne aj s bratom konečne dostali do ich bytu na Moyzesovej ulici 22, namiesto mamy sa vo dverách zjavila žena, ktorá ich s namosúreným krikom „Vy tu už nebývate“ vystrčila na ulicu. Boli vyhľadovaní, a po ceste dobytčiakmi, na ukradnutom bicykli či peši z Terezína až do Žiliny úplne na dne. „Pobrali sme do Kostola svätého Pavla apoštola, ktorý Žilinčania volali sirotársky. Matka predstavená od rehoľníčok si ma pamätala z ministrovania – a tak sme sa stali chovancami žilinského katolíckeho sirotinca.“

Dlhoročný tajomník Klubu vojenských výsadkárov v Žiline Ján Hanák, ktorý za svoju prácu prijímal aj vysoké ocenenia od slovenského ministra obrany, je na 95 percent optimista a vtipkár. No predsa len ešte jedna neveselá spomienka, ktorú nám povedal v Seredi: Potom sme našli miesto, kde vysýpali surové šupy zo zemiakov. Viete, jedol som po vojne mnoho vynikajúcich jedál, ale nikdy, naozaj nikdy nemali takú úžasnú chuť, ako tie špinavé šupy, čo sme si narýchlo potajmo upiekli v baraku v malej piecke. Aj teraz, keď som tu, cítim ich vôňu. A ak sa len trochu do takýchto situácií dokážu vžiť aj návštevníci tohto Múzea holokaustu, nebolo postavené zbytočne.“

Pamätníčka beštiality

Ostatní dozorcovia nervózne či kruto namosúrene kričali, behali, naháňali väzňov do radu, no Jozef Mengele, zvaný aj doktor Smrť, si zvyčajne pri príchode nových väzňov popískoval alebo fajčil. Pokojne čakal. Vedel, že prichádza to, čo má najradšej – nové obete jeho ďalších zvrátených pokusov. V rade stála aj Viola Sternová. Vyrastala v Lučenci, ktorý cez vojnu obsadilo Maďarsko. Oproti Židom na Slovensku tu žila až do júna 1944 v relatívnom bezpečí. Lenže po tomto dátume dokázali Maďari a Nemci na čele s Eichmannom za osem týždňov vypraviť z územia vojnového Maďarska transporty so 400-tisíc Židmi.

Mala 22 rokov a v rade stála aj so svojou mamou. Mengele ženy ukázaním prstom delil na tie, ktoré išli rovno do plynu, a tie, na ktoré čakali beštialne pokusy. Najskôr ich obe označil rovnako. Ani nevedeli, že to znamená smrť, ale tešili sa, že budú spolu. Potom Violu zavolať späť. S mamou sa kľčovito držala za ruku. Vtedy Mengele stratil svoje tradičné ostentatívne sebaovládanie a jej matku skopol do blata. To bolo posledný raz, čo ju videla. A z Violy sa stalo „Mengeleho dievča“, ako občas volali tie, na ktorých vykonával svoje zvrátené experimenty.

Nie, 10. novembra 2016 už pani Viola spomínala viac potichu, ako rozprávala. Je však veľké šťastie, že svoj príbeh stihla predtým prerozprávať novinárke Veronike Homolovej Tóthovej, ktorá sa dlhodobo venuje spracúvaniu spomienok ľudí, čo prežili nacistické alebo komunistické prenasledovanie. No a v spomenutý deň

obe dámy prezentovali v jednom z bratislavských kníhkupectiev svoju spoluautorskú knihu. Má názov Mengeleho dievča a podtitul Skutočný príbeh Slovenky, ktorá prežila štyri koncentračné tábory.

Keď sa pri prezentácii počas projekcie objavil na plátne Jozef Mengele a z reproduktorov zaznel aj jeho spev, pani Violke tiekli slzy, ale zároveň ako keby telo tej drobnej starency odrazu spevnelo. Ona nad tou hyenou zvíťazila – a zvíťazila aj nad svojimi spomienkami. Ako už veľakrát. Musela mať obrovskú vôľu prežiť, pretože to, čo zaznamenala Veronika Tóthová, je naozaj desivé. Od zvrátených pokusov, cez mučenie a bitie až po vzťahy poznačené šíleným prostredím: „Väzenkyni rozrežú svaly na stehne, napíliu a zlomia jej stehennú kosť, do rany jej votrú špinu, baktérie a sklené či železné črepy, aby simulovali zranenia vojakov na fronte...“ Pani Viola s novinárkou Veronikou otvorili pre ženy také desivé tabu znášanlivosti. No aj žien, ktoré sa snažili prežiť ako táborové prostitútky. Alebo aj dozorkyne. Nebála sa dokonca opísať ani vyčinenie tých, ktoré boli z vlastných radov: „Bolo to strašné. Všade bola tma, bolo počuť len jej panovačný krik. A stony a bolestné výkriky žien, po ktorých dupala,“ opisuje šílené vyvádžanie jednej z nich, ktorú volali Bejby a ktorá mala byť pôvodne židovka z Bratislavy. Len pri tom jednom incidente jednej žene rozdrvila lebku a druhej krk, pričom okrem týchto dvoch mŕtvych ostali ďalšie

zranené s otvorenými zlomeninami či doľamanými prstami.“ Na konci vojny Viola Sternová prežila vďaka svojej odvahe. S tromi väzenkyňami ušla z pochodu smrti. Keď sa chcela vrátiť do svojho bytu, zažila v Lučenci to isté, ako Janči Hanák v Žiline. Prišla o oboch rodičov, jej brat koncentráky prežil.

Po boku rytiera

„To je ona! Chyťte ju!!! Ona je vrahyňa,“ začala až hystericky kričať, keď raz po vojne zbadať vchádzať do pražskej reštaurácie brutálnu blokóvú dozorkyňu Bejby. Tá sa vzápätí dostala do rúk polície. No po vojne sa stretla aj s Jurajom Fischerom, tiež z Lučenca, ktorému pozabíjali celú rodinu. Jemu sa cez Juhosláviu podarilo ujsť do Británie a bojoval v Čs. samostatnej obrnenej brigáde. V júni 1944 sa zúčastnil so svojím tankom Sherman na vylodení v Normandii a v roku 2004 ho francúzsky prezident vyznamenal titulom rytiera Čestnej légie. Bol jej oporou až do roku 2007, keď zomrel. No a Viola Stern Fischerová? Tá nad fašistami dosiahla ešte jedno obrovské víťazstvo. Vlastne dve. Napriek hnusným pokusom v Osvienčime sa jej po vojne narodili dve dcéry...

Áno, pri spomienke na holokaust treba poznať aj konkrétne osudy, aby človek lepšie pochopil tie desivé čísla...

Inaugurovali sídlo NFIU

V priestoroch kasární v bratislavských Vajnorochoch inaugurovali 24. januára sídlo Styčného integračného tímu NATO na Slovensku (NFIU SVK). Slovenská republika tak splnila svoj záväzok zo summitu NATO vo Walese, ktorý potvrdila vo februári 2015, keď o vytvorenie tohto tímu požiadala na stretnutí ministrov obrany v Bruseli. Vybudovanie NFIU odobrala vláda aj Národná rada SR. Styčný integračný tím bude pomáhať spojencom pracovať efektívnejšie s cieľom udržať obyvateľstvo členských krajín v bezpečí. Okrem ministra obrany SR Petra Gajdoša sa na ceremoniáli zúčastnili aj námestník generálneho tajomníka NATO pre verejnú diplomáciu Tacan Ildem, zástupca predsedu Vojenského výboru NATO generálporučík Steven M. Shepro a veliteľ Spojených síl NATO generál Salvatore Farina. Hlavnou úlohou NFIU na Slovensku je podpora kolektívnej obrany NATO v plánovacom procese, asistencia pri výcviku a spoločných cvičeniach a v prípade potreby zabezpečenie a koordinácia prijatia spojeneckých síl v danom regióne. V slovenskom NFIU bude pôsobiť 41 príslušníkov, z toho 21 pozícií je alokovaných pre Slovensko a 20 pozícií pre medzinárodný personál z členských krajín NATO.

Rad Čestnej légie pre generála

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky generál Milan Maxim prevzal 23. januára v rezidencii veľvyslanca Francúzskej republiky najvyššie francúzske štátne vyznamenanie Rad Čestnej légie. V mene prezidenta Francúzskej republiky mu ho odovzdal veľvyslanec Christophe Léonzi. „Generál Milan Maxim, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, sa pričínal o rozvíjanie spoločnej činnosti medzi Francúzskom a Slovenskom. Francúzsko oceňuje jeho nasadenie pri budovaní spolupráce, mieru a bezpečnosti vo svete,“ uviedol. „Rad Čestnej légie vnímam nielen ako ocenenie mojej osoby, ale najmä ako ocenenie práce všetkých príslušníkov našich ozbrojených síl,“ konštatoval generál Maxim. Zaradil sa medzi 21 ocenených Slovákov po boku takých veľikánov slovenského národa, ako bol generál Milan Rastislav Štefánik. Zároveň je deviatym slovenským vojakom, ktorého vojenské zásluhy ocenil prezident Francúzskej republiky.

Národná rada potvrdila vyslanie

Poslanci NR SR schválili 2. februára vyslanie 152 profesionálnych vojakov do výcvikovej misie v Lotyšsku. Slovensko tak naplní svoj záväzok z minuloročného summitu NATO vo Varšave. Slovenskí vojaci budú v Pobaltí pôsobiť v druhom štvrtroku tohto roku v rámci spoločnej výcvikovej misie krajín Vyšehradskej štvorky. Zapoja sa do opatrení na posilnenie kolektívnej obrany Severoatlantickej aliancie na jej východnej hranici spolu s ďalšími spojeneckými vojskami, ktoré už v regióne pôsobia alebo sa doň chystajú. Výcvik bude zameraný na rozvoj interoperability ozbrojených síl jednotlivých spojencov, pričom slovenskí vojaci si preveria aj svoje spôsobilosti. V Pobaltí budú slovenskí vojaci pôsobiť od apríla do konca júna 2017. Česká republika vyslala svojich vojakov do Pobaltia v prvom štvrtroku, Maďarsko vyšle vojakov v treťom a Poľsko vo štvrtom štvrtroku tohto roku.

Hliadka svätej Barbory

V Národnom centre EOD a RCHBO v Novákoch sa v posledný januárový týždeň uskutočnil premiérový ročník súťaže prieskumných hliadok – Hliadka sv. Barbory. Jej hlavným cieľom je porovnanie úrovne pyrotechnicko-taktických zručností rôznych ozbrojených zložiek SR. Na súťaži sa okrem zástupcov Ozbrojených síl Slovenskej republiky zúčastnili aj tímy zložiek ministerstva vnútra.

„So zástupcami policajných zložiek sme sa stretávali na spoločných výcvikoch. V tom sme tejto spolupráci chceli dať novú formu, prostredníctvom súťaže,“ približuje nadrotmajster Michal Mieres, ktorý je v NC EOD a RCHBO v Novákoch veliteľom tímu validácie EOD postupov.

Súťažiaci, ktorí plnili úlohy v trojčlenných tímoch, postupne absolvovali teoretickú a praktickú časť. V teoretickej prebrali taktické postupy a možnosti použitia špeciálnej výbavy a munície EOD. V praktickej časti jednotlivé tímy okrem iného čakalo na troch samostatných pracoviskách ničenie prekážky výbušnou cestou, pracovný úkon v obleku EOD – 9 a na trase prieskumnej hliadky. Tímy sa museli nepozorovane

Výročie Vojenskej polície

V klube trenčianskych kasární SNP sa 26. januára uskutočnilo slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 26. výročia vzniku prvej plne profesionalizovanej zložky našich ozbrojených síl – Vojenskej polície. Účastníci si pripomenuli najvýznamnejšie míľniky vývoja Vojenskej polície na Slovensku i nové výzvy, ktoré pred ňou stoja. Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Michal Migát vyjadril všetkým príslušníkom a zamestnancom Vojenskej polície hlbokú úctu a vďaku za vykonanú prácu. Činnosť vojenských policajtov ocenil štátny tajomník Marián Saloň – predovšetkým prácu, ktorú vykonali v druhom polroku 2016 pri zabezpečovaní predsedníctva SR v Rade Európy. Súčasťou slávnostného nástupu bolo aj ocenenie vybraných príslušníkov Vojenskej polície.

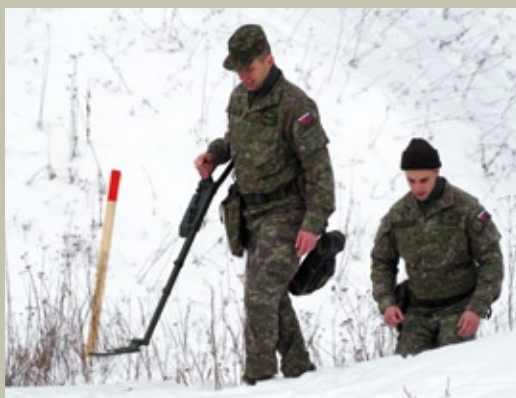
Text a foto: Jozef Žiak

Boj v zastavanom priestore

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa začiatkom februára uskutočnil základný kurz taktiky malých peších jednotiek v zastavanom priestore. Viedol ho inštruktor špeciálneho výcviku rotmajster Ľuboš Rohoň. Podľa neho kurz je prioritne určený pre mechanizované jednotky. Trval dva týždne a zišli sa v ňom najmä zástupcovia levického mechanizovaného práporu, ale aj nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády, útvarov Čestnej stráže Ozbrojených síl SR a prezidenta Slovenskej republiky. Podľa rotmajstra Rohoňa kurz má špecifické zameranie na vedenie boja malým tímom (účelového zoskupenia štyroch strelcov) v budovách. Cieľom je vysvetliť a potom v modelových situáciách precvičiť základné princípy vedenia boja malej jednotky počas pohybu v budovách. Obsahom sú základné varianty vstupu do miestností, pohyb po chodbách, orientácia v priestore, kontrola zakrytých nebezpečných priestorov, rozdelenie úloh jednotlivých členov tímu, a najmä rozhodovací proces na základe analýzy výcvikového priestoru.

presunúť k nepriateľskému objektu a vyslobodiť rukojemníka. Predtým však museli prekonať nástrahy územia, zabezpečeného nástrahnými výbušnými zariadeniami.

V súťaži nakoniec vyhral tím Odboru hraničnej kontroly, PZ SR Bratislava, pred 5. plukom špeciálneho určenia zo Žiliny a Útvárom osobitného určenia, PZ SR Bratislava. Ocenenie im odovzdal veliteľ Národného centra EOD a RCHBO Nováky podplukovník Róbert Császár.

Ako ochrániť konvoj

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa v priebehu februára uskutočnil kurz ochrany konvojov. Je určený pre príslušníkov dopravnej rot hlohovského práporu logistiky, ale aj pre ďalšie súčasti trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Teda pre martinský opravárenský prápor, prápor logistiky Topoľčany a prápor CSS z Prešova.

Veliteľ dopravnej rot hlohovského práporu kapitán Andrej Hazák pripomína, že trojtýždňový kurz nadviazal na minuloročný: „Jeho hlavnou úlohou je získať, udržať a rozvinúť spôsobilosti pri ochrane logistických konvojov. Aby sa vojaci oboznámili s problematikou ochrany konvojov pri rôznych incidentoch a situáciách, s ktorými sa môžu pri plnení úloh stretnúť.“

- Dňom 1. februára 2017 sa zmenili názvy funkcií hlavných funkcionárov OS SR takto: „1. zástupca náčelníka GŠ OS SR“ sa mení na „zástupca náčelníka GŠ OS SR“ (ZNGŠ OS SR), „2. zástupca náčelníka GŠ OS SR“ sa mení na „zástupca náčelníka GŠ OS SR – náčelník štábu“ (ZNGŠ OS SR-NŠ).

- Veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia vyhlásil výber profesionálnych vojakov do 5. PŠU. Výber sa uskutoční formou sústredeného výcviku jednotky v dňoch 3. – 13. apríla pre bojový úsek a 3. – 6. apríla pre zabezpečovací úsek v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia, Rajecká cesta 18, Žilina.

- Od 23. do 27. januára sa v priestoroch veliteľstva pozemných síl v Trenčíne konal komplexný štábný nácvik. Riadil ho vtedajší zástupca veliteľa pozemných síl brigádny generál Ing. Daniel Zmeko. Cieľom bolo zvýšiť úroveň pripravenosti funkcionárov predurčených do operačno-plánovacej skupiny v oblasti operačného plánovania a spracovania riadiacej dokumentácie. Nácvik bol súčasťou série výcvikových aktivít cvičenia Slovenský štít 2017.

- Zástupca veliteľa vzdušných síl brigádny generál Miroslav Lorinc otvoril 25. januára úvodnú plánovaciu konferenciu k cvičeniu AIR SHIELD 2017. Okrem príslušníkov vzdušných síl sa na nej zúčastnili zástupcovia topografického ústavu a základne mobilných KIS.

- Náčelník Generálneho štábu OS SR sa 2. februára rozlúčil s príslušníkmi OS SR, ktorí doplnili 19. rotáciu česko-slovenského poľného chirurgického tímu v nemocnici ROLE 2E v afganskom Kábule. Jedna anesteziologička a traja zdravotníci špecialisti tvoria tretiu rotáciu slovenských zdravotníkov dopĺňajúcich rotáciu AČR.

- Na veliteľstve Pozemných síl v Trenčíne sa 30. januára uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti personálnych zmien vo funkcii zástupcu veliteľa Pozemných síl OS SR. Doterajšieho zástupcu veliteľa, brigádneho generála Daniela Zmeka vystriedal bývalý náčelník štábu veliteľstva pozemných síl plukovník gšt. Karol Navrátil. Brigádny generál Zmeko od 1. februára pôsobí ako generálny riaditeľ - národný riaditeľ pre vyzbrojovanie.

- V Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa 30. januára začal pilotný medzinárodný kurz pre štábnych dôstojníkov International Staff Officers Course, vedený v anglickom jazyku.

- Vedúcim Múzejného oddelenia Svidník Vojenského historického múzea so sídlom v Piešťanoch je od 1. januára kpt. Miroslav Blahut, ktorý predtým pôsobil v Trebišove.

- Riaditeľ Vojenskej polície plk. Michal Migát 1. februára udelil medailu Vojenskej polície 1. stupňa mjr. Oľge Šrámekovej pri príležitosti 26 rokov jej služby vo Vojenskej polícii a 26. výročia vzniku Vojenskej polície.

- V dňoch 31. 1. – 1. 2. sa v posádkovom cvičisku Kolíňanský vrch uskutočnilo taktické cvičenie príslušníkov OS SR zaradených do operácie UNFICYP.

Slávne bitky histórie

Palo Alto a Mexico City

Bitka pri Palo Alto

Na jar 1836 na územiach mexických štátov Chihuahua, Coahuyla y Tejas, Nuevo León a Tamaulipas i teritórii Alta California a Santa Fe de Nuevo México vyhlásili americkí osadníci samostatnú republiku Texas, ktorú mexická vláda nikdy neuznala. Vláda USA, naopak, vzala Texas pod ochranu, čo vyústilo do mexicko-americkej vojny v rokoch 1846 až 1848.

Generálmajor Zachary Taylor,
12. prezident USA

Mexicko-americká vojna

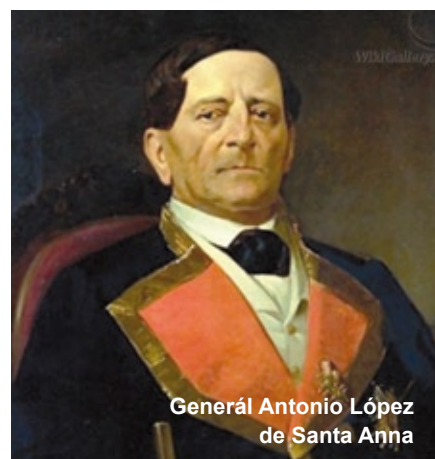
Dôvodom na konflikt bolo, že vo februári 1846 sa „štát osamelej hviezdy Texas“ ako 28. štát pripojil k USA. Mexičania to označili za anexiu, s ktorou sa nehodlali zmieriť. USA však odtrhnutie Texasu od Mexika považovali len za prvý krok a plánovali zobrať ďalšie mexické územia, najmä bohatú Kaliforniu. Lenže vojnu bolo treba vyprovokovať, a tak 11. americký prezident James Knox Polk (1845 – 1849) nariadil generálmajorovi Zacharymu Taylorovi, ktorý sa po ňom stal 12. prezidentom, aby vstúpil na územie pri rieke Rio Grande a vybudoval tam pevnosť. Postavili ju rýchlo na severnom brehu oproti mexickému mestu Matamoros a nazvali ju Fort Texas. Neskôr hrdina americkej občianskej vojny (1861 – 1865) a 18. prezident USA generál Ulysses S. Grant, ktorý ako mladý dôstojník slúžil pod Taylorom, neskôr americkú stratégiu potvrdil slovami: „Poslali nás, aby sme vyprovokovali boje, ale museli ich začať Mexičania!“

Vojvodcovia a ich vojská

Generálmajor Zachary Taylor operoval na území ešte samostatného Texasu pri rieke Rio Nueces už od júna 1845 a velil asi 3 500 vojakom texaským dobrovoľníkom. Napomoc Fort Texasu v máji 1846 vyrazil na čele 2 400 vojakov. Nasledovala bitka pri Palo Alto, v ktorej zvíťazil.

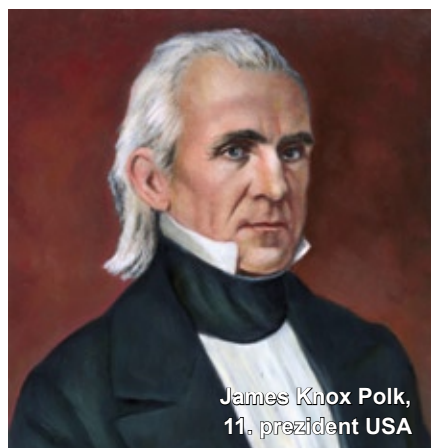
V októbri 1846 vyslal prezident Polk do Mexika ďalšiu výpravu až 12 000 vojakov a dobrovoľníkov, ktorí sa pod velením generálmajora Winfielda Scotta vylodili pri prístave Veracruz, dobyli ho a zamierili k hlavnému mestu Mexico City. Netrpezlivý Polk, túžiaci pokoriť Mexiko a získať nové územia, totiž nepoznal geografiu krajiny a nechápal, prečo sa generál Taylor po víťazstve pri Palo Alto zdráha postupovať krutou polopúštnou krajinou do vnútrozemia.

Porážka Mexičanov pri Palo Alto, ktorú s 3 400 vojakmi utrpel generál Mariano

Generál Antonio López
de Santa Anna

Arista, doslova opäť „vzkriesila“ legendárneho mexického generála Antonia Lópeza de Santa Anna. Ten v roku 1836 krvavo dobyl texaské Alamo, ale prehral pri San Jacinte a z amerického zajatia sa vykúpil uznaním nezávislosti Texasu tzv. Zmluvou z Velasca. Túto zmluvu však mexická vláda neuznala a de Santa Anna odišiel do „dobrovoľného“ exilu na Kubu. Odtiaľ prezidentovi Polkovi odkázal, že ak mu umožní návrat, presvedčí mexickú vládu, aby predala Nové Mexiko a Kaliforniu Spojeným štátom. Mexičanov zasa ubezpečoval, že už nemá politické ambície (dovtedy bol štyri razy prezidentom), ale iba ako generál chce bojovať proti Američanom! Po návrate do Mexico City však rýchlo prevzal hlavné velenie nad armádou a za nejasných okolností sa opäť stal i prezidentom...

Prístav Veracruz na pobreží Mexického zálivu v marci 1847 bránil generál Juan

James Knox Polk,
11. prezident USA

Morales s 3 400 mužmi. Proti vyše trojnásobnej prevahe Američanov nemal šancu a kapituloval, čím generálovi Scottovi otvoril cestu na Mexico City.

Zbrane a taktika

Možno povedať, že na mexicko-americkú vojnu nebola ani jedna strana dostatočne pripravená. Mexičania mali nad Američanmi početnú prevahu v pechote i jazdectve, ale väčšinou používali zastarané kresadlové spredu nabíjané anglické pušky „Brown Bess“ s hladkým vývrtom hlavne, pištole rovnakej konštrukcie a presnejšie perkusné drážkované zbrane len ojedine-

Colt Walker Model 1847

le. Mexická jazda dokonca išla do útoku s jazdeckými kopijami ako za čias Napoleona...

Vo výzbroji Američanov, hoci aj u nich ešte prevažovali kresadlové predovky, sa už začali rozširovať perkusné pušky s drážkovaným vývrtom hlavne kalibru okolo 12 mm, a najmä perkusné 6-ranové jednočinné revolyvy Colt Walker Model 1847 kalibru .44 (cca 11,18 mm).

Američania pri Palo Alto začali používať aj tzv. lietajúce delostrelectvo – batérie ľahkých (cca 6-librových) kanónov ťahaných koňmi, ktoré obsluhovali delostrelci takisto jazdiaci na koňoch, takže po vypálení salvy mohli rýchlo zmeniť pozíciu. Pri dobýjaní miest a opevnení táto artiléria veľmi efektívna nebola, ale v otvorenom teréne spôsobovala nepriateľovi ťažké straty.

Vylodenie pri Veracruz v marci 1847 bolo dovtedy najväčšou americkou vylodovacíou operáciou, pri ktorej sa po prvý raz použili špeciálne výsadkové člny s plochým dnom.

Bitka pri Palo Alto

Provizórnu pevnosť Fort Texas na Rio Grande postavili Američania v apríli 1846

Generálmajor Winfield Scott vstupuje do Mexico City

Vylodenie Američanov pri Veracruz

a generál Mariano Arista, mexický veliteľ tejto oblasti, ju obkľúčil, pričom 25. apríla jeho veľký jazdecký oddiel zničil 70-člennú prieskumnú hliadku generála Taylora, blízkeho sa zo severu. Američania mali 16 mŕtvych, 5 zranených a 49 ich vojakov Mexičania zajali. To bol pre prezidenta USA Polka vytúžený dôvod

Mexický 12-librový kanón od Palo Alto

na vyhlásenie vojny. Ten ešte potvrdil delostrelecký útok Mexičanov na Fort Texas z Matamoros ponad rieku, ktorý sa začal 3. mája 1846 a trval 160 hodín! Američanov vyslobodil až príchod generála Taylora od Rio Nueces. Spojené štáty 13. mája 1846 vyhlásili Mexiku vojnu a Polkovo zdôvodnenie Kongresu bolo jednoduché: „Mexiko prekročilo hranice Spojených štátov, napadlo naše územie a prelialo americkú krv na americkej pôde!“

Keď generál Taylor s 2 400 vojakmi dorazil k Fort Texasu, generál Arista sa mu do cesty nepostavil, ale presunul svoju ar-

mádu na sever k Palo Alto. Ktovie, čo si od toho sľuboval, pretože hoci mal prevahu (3 400 vojakov), nepoznal terén a agresívni Američania ho prinútili na ústup a nakoniec na bezhlavý útek.

Mexico City

Neďaleko prístavu Veracruz sa v polovici marca 1847 vylodilo 12 000 vojakov a dobrovoľníkov generálmajora Winfielda Scotta a zaútočilo na mesto, ktoré bránila 3 400-členná mexická posádka. Výsledok sa dal očakávať a 27. marca 1847 mesto kapitulovalo. Generál Scott, ktorý dostal od prezidenta Polka jasný rozkaz – dobyť hlavné mesto krajiny Mexico City, mal však problém. Jeho armádu postihla epidémia žltej zimnice. Nezaváhal a s 8 500 zdravými vojakmi sa vydal k Mexico City, kde na neho čakal generál de Santa Anna s asi 12 000 vojakmi. Scott využil terén, dostal sa do boku mexickej armády a zdravujúcu ju porazil.

Epilóg

Straty v mexicko-americkej vojne v porovnaní s obeťami vo vojnách na európskom kontinente, ktoré v porovnaní čase dosahovali tisíce až desaťtisíce, nie sú veľké, ale každý stratený život je nezvratiteľnou tragédiou. V tejto vojne padlo vyše 1 720 amerických vojakov, zranených bolo viac ako 4 100, na choroby zomrelo asi 11 155 a nezvestných zostalo približne 9 200. Mexická vláda deklarovala dokopy 25 000 mŕtvych a zranených.

Po mexicko-americkej vojne ukrojili USA postupne z Mexika zhruba polovicu jeho pôvodného územia a k Floride a Texasu pridali Nové Mexiko, Kaliforniu, Arizonu, Nevadu a Colorado, ako aj časti dnešných amerických štátov Utah, Kansas a Wyoming... Nečudo, že dvojnásobný mexický ex-prezident Porfirio Díaz (1876 – 1880 a 1884 – 1911) si svojho času povzdychol: „Úbohé Mexiko, tak ďaleko od Boha a tak blízko Spojených štátov!“

Zdravotník v nasadení

„Tomu zranenému Britovi som röntgenoval obe nohy aj panvu a robil som mu CT hlavy, krčnej chrbtice, hrudníka i brucha, pričom som tiež lekárom asistoval na sále,“ spomenie na jeden zo svojich služobných dní počas nasadenia v Resolute Support rotmajster Igor Migra. V Afganistane slúžil vlni od mája do októbra v rámci prvej trojčlennej skupiny slovenských zdravotníkov, ktorá bola súčasťou českého Poľného chirurgického tímu vo vojenskej poľnej nemocnici ROLE 2 v Kábule.

Rotmajster Migra je jedným z dvoch vojenských rádiologických technikov pôsobiach v našej Vojenskej poľnej nemocnici, pričom je vyčlenený na prácu na Rádiologickej klinike Ústrednej vojenskej nemocnice. Nezriedka vypomáha aj Bio-banke v Liptovskom Mikuláši, kde sa odoberajú rôzne vzorky, k čomu zvyčajne patrí panoramatická snímka čeľustí.

Rozkaz smer Kábul

Zdalo sa, že k zdravotníctvu má ďaleko, veď maturoval na strojníckej priemyslovke a na vojenčine bol spojár. No keď v roku 2003 skončil v Bratislave trojročné nadstavbové štúdium ako rádiologický asistent, bolo rozhodnuté. Do ÚVN, doma v Ružomberku, nastúpil ešte ako civil. Po dvoch rokoch obliekol uniformu. „Mal som skúsenosti z povinnej vojenskej služby, vedel som do čoho idem, zaujímalo ma to – a svoje určite zohralo aj sociálne zabezpečenie,“ spomenie motiváciu. No a keďže vedel do čoho ide, nemal ho prekvapiť ani rozkaz vycestovať do Afganistanu. „Nebolo to však také jednoduché, najmä manželka bola dosť nešťastná, veď sme mali len osemmesačného syna,“ spomenie, no hneď oceňuje pomoc svokrovcov aj rodičov, ktorí za neho „zaskakovali“. V Afganistane sa v nemocnici ROLE 2 na základni Hamid Karzai International Airport (HKIA) v Kábule striedal na pozícii rádiologického technika s americkým seržantom. Najčastejšie röntgenoval končatiny, no CT-výšetrenia hrudníka, hlavy či brušnej dutiny bývali tiež na programe dňa. „Najviac bolo nešťastných pádov, bojových zranení a športových poranení,“ spomenie. „Tiež kolapsy z horúčav a brušné koliky,“ dodá. „Najťažšie boli hromadné poranenia. Napríklad keď ozbrojení napadli autobus turistov zo západných krajín, zväčša dôchodcov, z ktorých siedmich priviezli k nám. Ošetrovali sme ich od siedmej večera do štvrtej rána. Do našej nemocnice ich dopravili až šesť hodín po incidente a v telách mali aj kopu črepín...“

Zlomeniny, bojové poranenia a podpora

V českom Poľnom chirurgickom tíme bolo v jeho rotácii 14 vojakov, z toho traja Slováci. Okrem neho aj anesteziológ major Štefan

Bujdoš a rotmajster Jozef Smutný, ktorý vykonával prácu zdravotnej sestry. Rotmajster Migra asistoval aj na operačných sálach pri takzvanom C-ramene (na fotografii). „Je to vlastne kamera, ktorá lekárovi na obrazovke ukazuje situáciu, keď napríklad dáva dokopy zlomenú kosť.“ Na základni pracovali aj civilní zamestnanci a bolo smutné, keď jednému kolegovi z bývalej Juhoslávie objavil rozsiahly tumor pľúc. Spomína tiež na skupinovú autonehodu Britov, keď sa česko-slovenskému tímu podarilo zachrániť zraneného koalícieho partnera aj napriek situácii, ktorá už bola na hranici. Privádzali im ľudí s rôznymi bojovými poraneniami. Medzi pacientmi, ktorých röntgenoval, bolo aj niekoľko služobných psov. „To všetko skrátka prináša nasadenie zdravotníka v krízovej oblasti sveta. Doma, kde riešime najviac artrózy či bežné zlomeniny, by som nezažil za desať rokov. No a okrem iného bol to zvláštny pocit, keď nám po výbuchoch v meste triaslo na základni okenicami...“

Aj keď mal v podstate non-stop službu alebo pohotovosť, voľný čas využíval hlavne na športovanie. Na základni sa zúčastnil na bežeckých pretekoch i na stolnotenisovom turnaji. „Podarilo sa mi schudnúť 10 kíl, dostal som sa na ideálnu váhu,“ usmeje sa. Spolupracoval s Čechmi, Američanmi, no aj s Austrálčanmi, Dánmi, Rumunmi, Turkami, Azerbajdžancami či Nórmami. „Vždy sa išlo presne podľa smerníc, a hoci by som niekedy k nim pridal aj kúsok z nášho sedliackeho rozumu, je to dobrý systém“ usmeje sa a na dôvažok poznamená, že počas nasadenia ho najviac podržala podpora z domu a denné fotografie jeho syna.

Od 14. februára v nemocnici ROLE 2 na základni HKIA v Kábule prevzala operačnú úlohu už 19. rotácia Poľného chirurgického tímu, predtým českého, od vlnaňšia už česko-slovenského. Tretiu skupinu slovenských vojenských zdravotníkov tvorí anestéziológicka a traja zdravotnícki špecialisti - tri ženy a jeden muž. V Afganistane ešte slúžia ďalší traja slovenskí vojenski zdravotníci.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív im

Skúsený potápač

Veliteľ prieskumného potápačského družstva rotný Vladimír Búda patrí medzi najskúsenejších potápačov seredského ženijného práporu. Rodák z Hlohovca je v ozbrojených už 13 rokov. Zúčastnil sa na mnohých medzinárodných cvičeniach a výcvikoch. Bohaté skúsenosti získal z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane. V poslednom období najmä na spoločných odborných praktických zamestnaniach s maďarskými potápačmi.

Prednedávnom úspešne viedol zimné potápanie pod ľadom v náročných klimatických podmienkach v priestoroch štrkovísk Čierna voda a Guláška v Senci. Vojskárski potápači vykonávali výcvik zameraný na zvyšovanie ich odborných zručností, fyzickej a psychickej odolnosti.

Výcvik prác pod ľadom je neoddeliteľnou súčasťou ročného výcvikového cyklu vojenských potápačov, účastníci výcviku sa zdokonaľujú v práci s navigačným a signalizačným lanom, navijakom a v činnosti pri vyhľadávaní a záchrane utopenej techniky a osôb. Takúto činnosť si členovia prieskumného potápačského družstva rotného Búdu úspešne precvičili vo februári aj v medzinárodnom prostredí, keď plnili úlohy spoločne so svojimi kolegami z Maďarska a Českej republiky. Prácu rotného Búdu pri vedení družstva, plnení odborných úloh a príprave nových potápačov si pochvaľuje aj veliaci poddôstojník ženijnej prieskumnej čaty rotmajster Michal Ščepko či veliteľ práporu podplukovník Ladislav Kisel.

Text a foto: Jozef Žiak

- V dňoch 15. a 16. februára sa v posádkach Trenčín a Martin uskutočnilo veliteľské zhromaždenie veliteľa Pozemných síl OS SR. Generálmajor Ondřej Novosad s uspokojením vyhodnotil plnenie priorít a hlavných úloh vo výcvikovom roku 2016. Zhromaždenie pokračovalo ocenením vybraných príslušníkov pozemných síl, vyhodnotením previerky výcviku 13. mechanizovaného práporu, služobnej a pracovnej disciplíny a vyhodnotením kontrolnej činnosti v roku 2016.

- Na plánovacej konferencii k cvičeniu FIRE RESCUE 2017 sa 14. – 17. februára stretol prípravný tím medzinárodného výcviku slovenských a českých vojenských hasičských jednotiek. Vypracovali návrh technickej dohody, draft EXPLANu a scenár cvičenia, ktoré sa uskutočnia v priestoroch Centra výcviku Lešť 24. – 28. apríla a zúčastní sa na ňom takmer 170 príslušníkov slovenských a českých vojenských hasičských jednotiek a Integrovaného záchranného systému MV SR.

- Veliteľstvo pozemných síl hostilo 16. februára účastníkov úvodnej plánovacej konferencie k medzinárodnému cvičeniu CIMIC/PSYOPS COOPERATION IV. Okrem odborníkov z Pozemných síl OS SR sa na nej zúčastnili aj predstavitelia AČR. CIMIC/PSYOPS COOPERATION predstavuje sériu cvičení, ktoré sa konajú striedavo v Českej republike a Slovenskej republike. Tohtoročné cvičenie sa uskutoční na Slovensku v máji a júni. Zúčastnia sa na ňom aj príslušníci maďarských ozbrojených síl.

- V dňoch 14 - 16. februára sa v priestoroch zásobovacej základne II. Martin za prítomnosti funkcionárov GŠ OS SR a Úradu logistického zabezpečenia uskutočnilo bilaterálne rokovanie príslušníkov Ozbrojených síl SR a Armády ČR. Témami pracovného stretnutia bolo rozvíjanie bilaterálnej spolupráce v oblasti opráv a údržby pozemnej techniky a prípravy spoločnej opravárenskej jednotky OS SR a AČR.

- Na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych činností a výcviku ÚHL Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši sa 14. a 15. 2. uskutočnil kurz medicíny katastrof, zameraný na činnosť zdravotníckeho personálu pri mimoriadnych udalostiach a hromadných nešťastiach.

- V Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin sa 6. - 10. februára konal kurz obslúh autonómnych dýchacích prístrojov na stlačený vzduch. Cieľom bolo pripraviť a vycvičiť personál pre obsluhu tlakových vyhradených technických zariadení. Absolventi sú odborne spôsobilí, zacvičení s technickými zariadeniami, bezpečnostnými požiadavkami a prakticky pripravení na zvládnutie obsluhy a údržby autonómneho dýchacieho prístroja na stlačený vzduch v rôznych podmienkach.

- V prvej polovici februára uskutočnil samohybný delostrelecký oddiel Michalovce nácvik streľby a riadenia paľby v zostave oddielu zameraný na precvičenie činností oddielu počas palebnej podpory defenzívnych činností 2. mechanizovanej brigády. Preukázal schopnosť plniť úlohy aj v oblasti delostreleckého prieskumu, prípravy prvkov na streľbu, meteorologickej prípravy a vykonávania rekognoskácie priestorov bojového rozmiestnenia palebných batérií.

Láska z misie

„Svätého Valentína si, samozrejme, pripomíname – veď je to výročie nášho prvého bozku, no o Medzinárodnom dni žien moja Gemma predtým nevedela nič, až keď som jej v ubytovni nechal prvú ružu,“ usmeje sa nadrotmajster Radovan Januška, keď si spomenie začiatky so svojou manželkou.

Gemma v čase ich zoznámenia, koncom roka 2011, slúžila na Cypre ako sestrička v hodnosti čatár na ošetrovni hlavného veliteľstva UNFICYP. Predtým bola doma prvou britskou vojačkou, ktorá v odbornosti tankista-mechanik vykonávala funkciu vodičky tanku Challenger II. Radovan v roku 2011 pôsobil v UNFICYP ako vojenský policajt a od 1. februára 2012 sa stal ako prvý Slovák veliteľom zmeny medzinárodnej britsko-argentínsko-maďarsko-slovenskej policajnej jednotky FMPU (Force Military Police Unit). V Obrane z marca 2012 sme vtedy písali: „Počas jedenástich rokov pôsobenia slovenských ozbrojených síl v misii je to po prvý raz, čo tento veliteľský post obsadil náš vojenský policajt. Obsadenie tejto doteraz výhradne britskej funkcie je teda ocenením vysokých profesionálnych kvalít príslušníkov Vojenskej polície OS SR.“

Mierotvorca a problém

Radovan začal študovať ešte na Vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Keď ho zrušili, maturoval na Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši v odbore vojenskej manažment. „Jednoznačne som chcel byť vojak, je to naša rodinná tradícia. Pravda, okrem mamy, ktorá je čisto pacifistka,“ dobromyseľne sa zasmieje. Konkretizuje, že otec, podplukovník vo výslužbe, doteraz pôsobí na veliteľstve pozemných síl. Brat nosí výložky kapitána. „V kancelárii vo Vlkanovej mám aj fotky oboch dedov v uniformách, z ktorých jeden sa ako policajný kapitán postavil v roku 1968 proti ruskej okupácii a skončil ako vodič mliekarenského auta. Ten druhý bol síce len dva roky na vojenčine na Šumave, ale aj jeho rozprávania ma fasci-

novalo – takže moja budúcnosť v armáde bola jasná.“

„Prvý raz som bol v misii UNDOF na Golanských výšinách v roku 2000, neskôr ma v roku 2007 čakala Bosna a Hercegovina a v roku 2009 som vycestoval do Afganistanu. Spolu to bolo 26 naozaj dobrých

Vysoké Tatry, december 2016

Foto: archív rj

vojenských mesiacov, ale znamenalo to pre mňa aj jeden veľký problém,“ povie mierotvorca. V čom spočíval? Sebavedomý chlap pri tejto spomienke trochu skloní hlavu: „Misie mi zabili moje prvé manželstvo. Ja viem, vždy je to o oboch, ale ak by som to hodnotil zo svojej stránky, dá sa to povedať aj tak, že po Afganistane som bol vymenený...“

Pozbieral sa, opäť nabral guráž – a vycestoval do misie UNFICYP. Keď sa po Vianociach v roku 2011 vrátil z dovolen-

ky, zbadal ju vo vojenskej jedálni: „Dá sa povedať, že som sa okamžite zaľúbil. Ale myslel som si, že Angličanka nebude mať záujem o Slováka. Navyše žien bolo v misii málo a Briti si tie svoje dosť chránili.“

Uniformy a halušky

Ona si však jeho pohľady všimla – a vypýtala si od neho telefónne číslo. Keď sa vrátil na Slovensko, cez dovolenky ju v UNFICYP niekoľko ráz navštívil. No a keď sa služba v misii skončila, navštívila Slovensko ona: „Aj toto bola láska na prvý pohľad. Hneď povedala, že ak budeme spolu žiť, tak na Slovensku.“ Odpadla tak otázka, kto z nich vyzlečie vojenskú uniformu: „Mala odslúžených 15 rokov, podala si žiadosť – a o týždeň bola voľná,“ spomenie Radovan. Dodá ešte, že to bol od nej risk, veď o našej krajine nevedela nič, nepoznala jediné slovo, netušila nič o mentalite. Išla však za emóciami – a dnes vie podľa neho navariť tú najlepšiu kapustnicu a jej najobľúbenejším jedlom sú halušky.

Mali svadbu, vo februári oslávili prvé narodeniny svojho syna Maxa. A čo plánuje bývalá tankistka a vojenská zdravotníčka Gemma, keď sa jej skončí materská dovolenka? „To ešte neriešime, možno niečo pre voľajakú britskú alebo americkú farmaceutickú firmu. No podľa mňa by ihneď mohla pracovať pre nejakú cestovnú kanceláriu. Veď za ten krátky čas, čo spolu žijeme, nás navštívili hádam zo tri stovky jej kamarátov, príbuzných či kolegov z armády. Napríklad len v januári sme tu mali jej spolužiačku z vysokej školy aj s desaťčlenným sprievodom. Slovensko si skrátka zamilovala a chce ho predstaviť všetkým, ktorých má rada...“

Text: Pavol Vitko

Stovku oslávi novým albumom

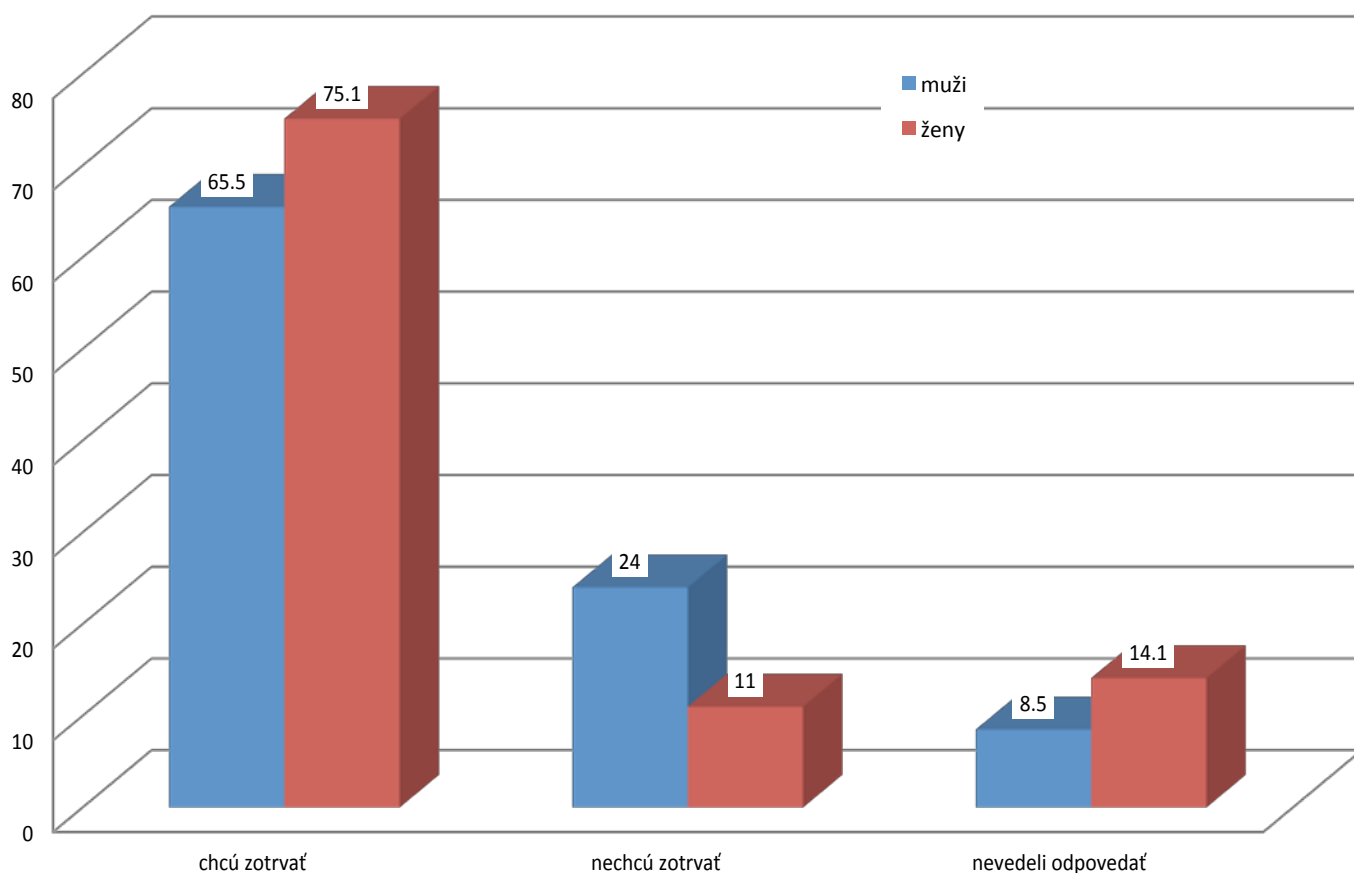

Britská speváčka, textárka a herečka Vera Lynnová, známa ešte z čias druhej svetovej vojny, sa chystá tento rok osláviť svoje sté narodeniny vydaním nového albumu, na ktorom sa objavajú aj mnohé z jej najznámejších skladieb. Nový album s názvom Vera Lynn 100 vyjde 17. marca, a to tri dni pred Lynnovej stými narodeninami. Speváčka vyjadřila dojem nad tým, že jej piesne sú stále obľúbené. Lynnová bola vďaka špeciálnym vystúpeniam pre príslušníkov britských ozbrojených síl počas druhej svetovej vojny známa ako „miláčik vojakov“. Jej skladby ako We'll Meet Again či (There'll Be Bluebirds Over) The White Cliffs of Dover boli

považované za vojnové hymny. Svoje dávne hity, ktoré sa objavujú na novom albume, Lynnová neprespievala. Chcela si totiž podľa vlastných slov zapamätať svoj hlas tak, ako znel kedysi. Viaceré známe skladby sa však na albume objavujú v nových aranžmánoch. „Je nádherné počuť znova moje piesne prezentované tak krásne celkom novým spôsobom,“ povedala Lynnová. Svoje sté narodeniny okrem nového albumu oslávi tiež sprievodným koncertom. Ten sa bude konať 18. marca v londýnskom divadle Palladium a jeho výťažok bude venovaný charite pomáhajúcej deťom.

Foto: TASR, archív

**Ochota zotrvať v štátnej službe do splnenia prevzatého záväzku alebo uplynutia maximálnej doby služby alebo do vekovej hranice
(podľa pohlavia, v %)**

Názory žien a mužov na vojenskú službu v OS SR

Ženy slúžia na mnohých postoch v ozbrojených silách, pričom ich podiel v OS SR dosahuje približne 10 %. Sociológovia zo Sekcie ľudských zdrojov MO SR si kladú mnohé otázky súvisiace s fenoménom služby žien v našich ozbrojených silách. Jednou z tých najzaujímavejších je otázka: Je medzi mužmi - vojakmi a ženami - vojačkami rozdiel v pohľade na situáciu v ozbrojených silách, je tento pohľad ovplyvnený rozdielom pohlaví?

Motivujúce faktory

Ako ukazujú výsledky mnohých výskumov realizovaných za posledné roky v ozbrojených silách, vrátane výskumu, o výsledkoch ktorého sme čitateľov Obrany informovali v predchádzajúcom čísle, medzi mužmi a ženami profesionálnymi vojakmi je len malý rozdiel v názoroch na službu profesionálneho vojaka. Ukazuje sa však, že ženy sú spravidla menej kritické ako muži k niektorým podmienkam vojenskej služby.

Ženy rovnako ako muži považujú za najviac motivujúce faktory pre výkon vojenskej profesie hodnotný plat, výsluhové zabezpečenie a kariérny postup, ženy však za oveľa dôležitejšie ako muži pre výkon vojenského povolania považujú obsah práce, medziľudské vzťahy na pracovisku a prístup nadriadeného.

Vnímanie profesie

Ako ukázal už spomenutý výskum, ktorý sa uskutočnil koncom minulého roka, medzi vojačkami je väčší podiel tých, ktoré chcú zotrvať v štátnej službe do splnenia prevzatého záväzku alebo do uplynutia maximálnej doby služby, resp. do vekovej hranice (až 75,1 %) ako je to v skupine vojakov mužov (len 65,5 %).

Vo vnímaní svojej profesie, resp. vo vnímaní ceny práce, ktorú vojaci v ozbrojených silách odvádzajú, sú ženy aj muži rovnakí. Ich názor na mzdu, ktorú dostávajú, sa tiež zhoduje. Obe skupiny sú nespokojné s platom (medzi mužmi 55,2 %

a medzi ženami 53,5 %), spokojných je len necelých 24 % mužov a dokonca len 21 % žien. Ženy však vo väčšej miere ako muži považujú plat a ďalšie platové náležitosti profesionálnych vojakov za primerané a zodpovedajúce nárokom, ktoré sa kladú na vojenskú profesiu. Za primerané ich považuje 60 % oslovených žien - vojačiek, ale len 39 % mužov - vojakov.

Výskumy na jednej strane síce ukazujú, že ženy a muži sa v zásade nijako výraznejšie neodlišujú v hodnotení svojej profesie, ale na druhej strane treba upozorniť na to, že tieto sociologické výskumy poukazujú aj na skutočnosť, že ženy - vojačky sú predsa len „menej ostré“ vo svojich kritických postojoch v porovnaní s mužmi. Tiež na to, že sú otázky, v ktorých sa ich názory odlišujú od názorov ich mužských kolegov, čo je dôsledok prirodzenej a objektívnej rodovej rozdielnosti.

Text: Karol Čukan,
oddelenie kvality života, Sekcia ľudských zdrojov MO SR

Dukla v gala

Najlepším športovcom VŠC DUKLA prišli 26. januára do Banskej Bystrice na ich galavečer zablahoželať minister obrany Peter Gajdoš, štátny tajomník MO SR Marián Saloň, vedúci služobného úradu MO SR Ján Holko, ako aj niekdajší minister obrany Ján Sitek, ktorý bol pred dvoma desaťročiami pri vzniku tradície oceňovania najúspešnejších „dukľákov“.

Minister Gajdoš sa poďakoval Dukle za výbornú reprezentáciu nášho rezortu aj štátu, pričom nemal na mysli iba športovcov, ale aj „všetkých trénerov, lekárov, fyzioterapeutov a členov realizačných tímov, ktorí svojím podielom prispeli k tomu, aby sme po jednotlivých súťažiach mohli počuť práve našu slovenskú hymnu“. Športovcov ubezpečil, že môžu počítať s podporou rezortu: „Verím, že vy budete aj naďalej súťažiť vždy so srdcom, ako sme u vás, našich >dukľákov<, zvyknutí.“

Galéria borcov

Dukla mala za sebou so ziskom 37 medailí z vrcholových podujatí jednu z najúspešnejších sezón. Korunovaná bola zlatou olympijskou medailou nadporučíka Mateja Tótha v chôdzi na 50 kilometrov. Nikoho neprekvapilo, že Matej Tóth sa stal športovcom Dukly za rok 2016. Jeho tréner nadporučík Matej Spišiak sa stal trénerom roka. Nominovaní v hlavnej kategórii boli aj slovenskí reprezentanti strelec Juraj Tužinský (4. na OH), kladivár Marcel Lomnický (5. na OH), kanoista Peter Gelle (8. na OH), karatistky Ingrid Suchánková a Dominika Tatárová (bronz na MS), vodní slalomári Alexander Slafkovský (2x zlato na ME, víťaz Svetového pohára), Tomáš Kučera s Jánom Baticom (2x zlato na ME) a Michal Martikan (striebró a zlato na ME), slalomárky Veronika Velez-Zuzulová (2. v celkovom poradí Svetového pohára) a Petra Vlhová (6. v celkovom poradí SP) a biatlonistka Paulína Fialková (striebró na ME).

V neolympijských športoch zvíťazil Martin Otčenáš (letný biatlon – dvakrát zlatý na MS), nominovaní boli aj kulturista Igor Kočíš (1. na ME) a vodný motorista Marián Jung (zlato a bronz z ME, striebro z MS). „Pred začiatkom sezóny sme si stanovili dva základné výkon-

nostné ciele. Prvým bolo zastavenie dlhotrvajúceho poklesu počtu športovcov VŠC Dukla na olympijských hrách. Druhým bola naša ambícia nadviazať na olympijskú medailovú úspešnosť nášho strediska. Oba sme úspešne splnili, s naplnením našich cieľov sme spokojní na 100 %,“ konštatoval riaditeľ VŠC Richard Galovič. Dodajme, že Tóthova medaila je 10. zlatá a celkovo už 22. olympijská v symbolikej vitríne VŠC Dukla.

Nádeje a legendy

A najúspešnejší mládežníci? Zvíťazil vodný slalomár Jakub Grigar (5. na OH, 1. na MS do 23 rokov). Nominovaní boli aj vodní slalomári Marko Mirgorodský (1. MS juniorov a 2. na ME jun.) a Simona Maceková (1. na ME jun.), strelec Ondrej Holko (5. na ME jun.) a vzpierač Tomáš Romaňák (5. na ME jun.). Tomáš Mráz, tréner vodných slalomárov, sa stal mládežníckym trénerom roka.

V kategórii najlepší vojenský športový výkon roka zvíťazil džudista Milan Randl (2. na Vojenských MS). Biatlonisti Paulína Fialková, Jana Gereková, Matej Kazár a Martin Otčenáš zvíťazili v kategórii kolektívov (2. na ME).

Do Siene slávy Dukly boli uvedení skokan na lyžiach Karel Kodejška (1. na MS v r. 1975), Vladimír Kocman (3. na OH v r. 1980) a plavecký tréner Jiří Walter (trénoval od r. 1971, počas funkcie hlavného trénera športového oddielu „Rôzne“ v rokoch 2003 – 2013 získali športovci tohto oddielu až 27 medailí na MS a 21 na ME). Cenu za mimoriadny prínos pre Duklu, hlavne za jej mediálnu propagáciu, získal redaktor denníka Šport Ivor Lehoťan, ktorý je aj ako viceprezident Medzinárodnej biatlonovej únie najvyššie postaveným Slovákom vo svetových športových federáciách.

To, že členovia Dukly sú super športovci, netreba ani zdôrazňovať, ale na gala ve-

čere sme sa spýtali aj viacerých funkcionárov rezortu, či si nájdu čas na športovanie: „Hrával som futbal, ale po štyroch operáciách kolien som musel ubrať plyn, a tak si teraz chodievam s partiou kamarátov zahrať floorbal,“ poznamenal štátny tajomník Marián Saloň. „Športmi mojej mladosti bola hádzaná a futbal a teraz, keďže mi ušili naozaj štíhlu uniformu, chodievam viackrát do týždňa do fitka,“ usmial sa náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta brig. generál Vladimír Šimko. „V mladosti som robil súťažne karate a teraz trénujem deti aj dospelých,“ pokračoval veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Ondřej Novosad. Minister obrany Peter Gajdoš, ktorý bol karatista aj hádzanár, spomenul, že vlani patrí k jeho „športovým výkonom roka“ Beh vojnových veteránov, keď 11. 11. zabehol 5,5 kilometra, pričom pripustil, že na bežecký tréning mu veľa času neostávalo. Dodal: „Ako generál som chodieval na povinnú telesnú prípravu a v tejto tradícii dva razy do týždňa ráno od siedmej pokračujem, aby som sa udržal v kondícii.“

Ján Sitek, minister obrany v rokoch 1994 – 1998, ktorý hrával futbal, si zakope aj dnes, no viac chodí na bežky či na turistiku. Na záver uviedol: „V roku 1996 bola naša republika na svojej prvej letnej olympiáde a mali sme o to väčšiu radosť, keď sme v Atlante zásluhou dukľákov Michala Martikána, Slavomíra Kňazovického a Jozefa Gönciho získali zlato, striebro a bronz. Urobili nám vo svete meno ako desiatky diplomatov – a o to viac som vojenský šport podporoval. Som veľmi rád, že ho vedenie ministerstva podporuje aj dnes. Výsledky stoja za to.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

OZDRAVNÝ KÚPELNÝ POBYT

- 5 x ubytovanie (5 nocí, 6 dní)
- 5 x polpenzia (raňajky - bufetové stoly, večera)
- 1 x vstupná lekárska prehliadka
- 10 x procedúra za pobyt (2 procedúry/deň na základe vstupnej lekárskej prehliadky)
- voľný vstup do vnútorného bazéna (plaveckého)
- voľný vstup do posilňovne
- voľný vstup do multifunkčného ihriska
- wifi free, bezplatné parkovanie

Cena: 169 €/pobyt/osoba

+421 (0) 33 7983 111   repcia.pn@horezza.sk

+421 (0) 914 324 188   repcia.sm@horezza.sk

ZIMNÝ RELAXAČNÝ POBYT

- 3 x ubytovanie (3 noci, 4 dni)
- 3 x plná penzia (pobyt začína obedom a končí raňajkami)
- jednorazový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny
- GRANIT Cinema (najmenšie a najvyššie položené kino v SR)
- lyžiarsky vlek a klzisko
- posilňovňa, biliard, detský kútik, wifi
- 20 % zľava na procedúry
- bezplatné parkovanie

Cena: 114 €/pobyt/osoba

POBYT V TATRÁCH

- 3 x ubytovanie (3 noci, 4 dni)
- 3 x polpenzia (raňajky, večera)
- detský kútik, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, tenis, stolný tenis a stolný futbal
- infocentrum – stála 24 h služba recepcie
- skibus počas zimnej sezóny
- bezplatné parkovanie
- od 20.3.2017 možné zakúpiť za akciové ceny skipasy priamo na recepcii

Cena: 105 €/pobyt/osoba

+421 (0) 52 4422 751   repcia.tz@horezza.sk

VÍKENDOVÝ POBYT

- 2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
- 2 x plná penzia (pobyt začína v piatok večerou a končí v nedeľu obedom)
- 3 x procedúra za pobyt
- neobmedzený vstup do bazéna, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, stolný tenis a stolný futbal
- multifunkčné ihrisko s umelým trávnikom (futbal, nohejbal, bedminton, basketbal, volejbal, hádzaná)
- bezplatné parkovanie

Cena: 75 €/pobyt/osoba

+421 (0) 56 6492 571   repcia.zs@horezza.sk

Vojna v kine

V marci sa do slovenských kín dostávajú štyri snímky s témou vojny, ozbrojených síl či obrany. Každá je iná, všetky sú výnimočné.

Diera v hlave

Mimoriadnym počinom nielen v slovenskom kontexte je celovečerný dokumentárny film nezávislého filmového režiséra, scenáristu, producenta a kameramana Roberta Kirchhoffa o tragédii Rómov a Sintov počas druhej svetovej vojny. Boli systematicky vyvražďovaní po tisícoch. Mlčalo sa o nich, lebo boli a dodnes sú na okraji spoločnosti. Prežili, no každý z nich má svoju pamäť a jazvu ako dôkaz. Dnes, keď sa náš svet opäť fašizuje, sú jednými z posledných svedkov holokaustu. Žijú s dierou v hlave ako s pečatou, znamením z minulosti. Vo Francúzsku, v Česku, na Slovensku, v Poľsku, Nemecku, Chorvátsku i Srbsku Kirchhoff konfrontuje nevšimavú súčasnosť so svedectvami posledných žijúcich pamätníkov rómskeho holokaustu. Výsledkom je čiastočne inscenovaný a štylizovaný dokument – elégia za obete monštruózneho režimu a ľudskej bezohľadnosti.

Úkryt v zoo

Podľa knihy Diane Ackermanovej a autentických denníkov Antoniny Žabiňskej nakrútila v americkej produkcii novozélandská režisérka Niki Caro vojnovú drámu *The Zookeeper's Wife*. Rozpráva neuveriteľný, ale napriek tomu skutočný príbeh ženy riaditeľa varšavskej zoo. Manželia Žabiňskí pred vojnou viedli vo Varšave obľúbenú zoologickú záhradu. Počas druhej svetovej vojny sa zapojili do odboja a v zdevastovanej, no napriek tomu otvorenej zoo ukrývali stovky Židov, ktorí utiekli z varšavského geta. Podarilo sa zachrániť mnoho ľudských životov a v roku 1965 dostali izraelské vyznamenanie Spravodliví medzi národmi. V hlavných úlohách účinkujú Jessica Chastain a Daniel Brühl, nakrúcalo sa aj v Českej republike, najmä v Prahe, Jaroměřu a Žatci.

FILM

SKRYTÉ ČÍSLA

Jedným z bojísk studenej vojny sa čoskoro po skončení tej horúcej, druhej svetovej, stal vesmír. Presnejšie: jeho dobývanie. Okrem nacistických expertov, ktorých v dobytom Nemecku vyhľadali, zatkli a eskortovali rovnako Rusi aj Američania, k vyslaniu prvého Američana do kozmu výraznou mierou prispeli i najmenej pravdepodobní bojovníci. Nielenže boli ženy, ale aj čiernej pleti! Dorothy Vaughnová, Mary Jacksonová a Katherine Johnsonová boli skvelé matematicky. Svojimi schopnosťami si vyslúžili označenie „živé počítače“, ale aj uznanie v prevažne mužskej belošskej vojenskej spoločnosti. Pretože kozmický program bol utajovaný, svet o nich dlho ani netušil. Drámu *Hidden Figures* nakrútil scenárista a režisér Theodore Melfi. Získala tri nominácie na Oscara, dve na Zlatý glóbus a prestížnu cenu SAG za najlepšie herecké obsadenie (Octavia Spencerová, Taraji P. Hensonová, Janelle Monáeová a Kirsten Dunstová).

VIDEO

SWINGTIME

Vladimír Dlouhý, Ingrid Timková, Alois Švehlík, Michal Dlouhý, Saša Rašilov, Vlasta Žehrová, Vladimír Javorský a ďalší účinkujú v českom televíznom filme režiséra Jaromíra Polišenského z roku 2006, ktorý po jedenástich rokoch vychádza aj na DVD. Dramatická fikcia sa opiera o skutočné udalosti, keď v 50. rokoch československá Štátna bezpečnosť rozbehla akciu Kámen. Vytváraním falošných hraníc, pohraničných hliadok i falošných amerických, nemeckých a francúzskych úradníkov mystifikovala občanov Československa, ktorí sa pokúšali o útek na Západ, že prekročili hranice a sú v slobodnom svete. Nič netušiaci šťastní „emigranti“ vypočúvajúcim „zahraničným“ úradníkom vďaka vypovedali o tom, kto im pomáhal s útekom, kto ho organizoval a kto ďalší sa na útek chystá. Počas akcie boli zadržané dve tisícky československých občanov. O podľah akcii sa verejnosť dozvedela pravdu až v roku 1968.

Masaryk

Žil život bohéma, miloval ženy, hudbu, veľké gestá i veľké zápasy. V jeho vnútri bojovala nespútanosť extravagantného umelca s morálkou a povinnosťou úradníka, diplomata. Smrť Jana Masaryka je dodnes zahalená tajomstvom. Mnohé tajomstvá sa však skrývali i v jeho živote. Dramatický príbeh, venovaný osudom diplomata a československého ministra zahraničia Jana Masaryka sa vracia do obdobia krátko pred druhou svetovou vojnou. Vtedajší veľvyslanec v Londýne sa zrazu stratil z verejného života, prerušil kontakt s politickými kolegami i s priateľmi. Čo sa s ním dialo kdesi v Amerike? Nový česko-slovenský film režiséra Júliusa Ševčíka je venovaný jednému životnému obdobiu Jana Masaryka, ktorého hrá populárny Karel Roden. V úlohách historických postáv uvidíme plejádu hereckých osobností: Oldřicha Kaisera ako prezidenta Edvarda Beneša, Jiřího Vyoralu ako Konrada Henleina, Roberta Jaškova ako Emanuela Moravca. V úlohe jednej z Masarykových priateľiek sa vracia do českého filmu modelka Eva Herzigová. Osobnú tajomničku Jana Masaryka hrá Emília Vášáryová, ďalej účinkujú Zuzana Kronerová, Martin Hoffman, Ján Grešo, Ján Jackuliak, ale aj mnoho nemeckých, francúzskych, španielskych a britských hercov.

KNIHA

HUSÁK V ODBOJI

Slovenské národné povstanie vyneslo mladého právnika Gustáva Husáka do vysokej politiky, v ktorej sa s prestávkami udržal až do decembra 1989. Jeho životné osudy v rokoch 1939 – 1945 i cesta k organizovaniu Slovenského národného povstania boli plné zvrátov, splnených i nespĺnených ambícií. Tomáš Čermák a Martin Mocko na 352 stranách rozprávajú fascinujúci životný príbeh ambiciózneho advokátskeho koncipienta, ktorý sa v rokoch druhej svetovej vojny musel vyrovnávať s nástrahami ilegálnej činnosti a nepochopením vo vlastných radoch. Husákov profesijný rast i kontakty s predstaviteľmi vládneho režimu a návrat k ilegálnej činnosti vyvrcholili prípravami SNP. Stal sa jednou z jeho kľúčových postáv, čo mu prinieslo pozornosť i rešpekt.

Pripravil: Miloš Ščepka

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR MAREC 2017

Okrúhle výročia a jubileá z histórie vojenstva

1. marec

1562 Vojvoda František Lotrinský nechal vyvraždiť hugenotov zhromaždených vo francúzskom meste Vassy (tzv. krvavý kúpeľ), čo bol začiatok ôsmich hugenotských vojen

2. marec

1927 Zomrel prvý český pilot Jan Kašpar. Narodil sa 20. mája 1883.
2007 Výbuch delaboračného skladu vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky

5. marec

1867 Mimoriadny súd v Prešove vyniesol prvé rozsudky smrti proti sprisahancom voči cisárovi Leopoldovi I., ktoré boli okamžite vykonané (tzv. prešovské jatky)

6. marec

1937 Narodila sa Valentína Vladimírovna Terešková, sovietska kozmonautka, prvá žena vo vesmíre (16. - 19. júna 1963)
1957 Izrael stiahol vojská zo Sinajského polostrova v Druhej arabsko-izraelskej vojne

7. marec

1542 Snem v Banskej Bystrici odsúhlasil mimoriadne dane na vojnu s Turkami
1947 Kuomintang a Komunistická strana Číny obnovili občiansku vojnu

9. marec

1967 Stalinova dcéra Svetlana Allilujeva ušla zo Sovietskeho zväzu do Spojených štátov

12. marec

1742 Pruské vojsko v rámci bojových akcií prvej sliezskej vojny obsadilo Skalicu
1947 Americký prezident Truman vyhlásil Trumanovu doktrínu ako protiváhu rozširovania komunizmu

13. marec

2007 Japonsko a Austrália podpísali historickú dohodu o bezpečnosti, ktorou sa Austrália stáva druhým najbližším spojencom Japonska
1917 Ruský cár Mikuláš II. abdikoval, jeho brat veľkoknieža Michail korunu neprijal a vytvorila sa dočasná vláda na čele s kniežaťom Georgijom Lvovom

15. marec

1412 V Starej Ľubovni kráľ Žigmund Luxemburský uzavrel mier s poľským kráľom Vladislavom II. Jagelovským. Od poľského panovníka si zobral pôžičku, za ktorú mu dal do zálohy 16 spišských miest

18. marec

1962 Francúzsko a Alžírsko podpísali mierovú zmluvu, ktorá ukončila alžírsku vojnu

19. marec

1817 V Beckove sa narodil národný buditeľ Jozef Miloslav Hurban (na obrázku). Zomrel 21. februára 1888 v Hlbokom

25. marec

1942 Z Popradu vypravili transport tisíc židovských dievčat ako začiatok deportácií slovenských Židov do koncentračných táborov

27. marec

1717 Niekdajší vodca najväčšieho protihabsburského povstania František II. Rákoci dostal od tureckého sultána Ahmeda III. ponuku na spoločný boj proti Habsburgovcom
1957 Belgicko, Francúzsko, Holandsko, Luxembursko, Nemecko a Taliansko podpísali v Ríme zmluvu o Európskom hospodárskom spoločenstve (v súčasnosti Európska únia)

28. marec

1942 Náletom britského letectva na Lübeck sa začalo prvé plošné bombardovanie nemeckých miest, medzi letcami boli aj Česi a Slováci z 311. čs. bombardovacej perute RAF

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Do akej miery sa v rámci tvorby dobrovoľných vojenských záloh ráta v budúcnosti aj so ženami?

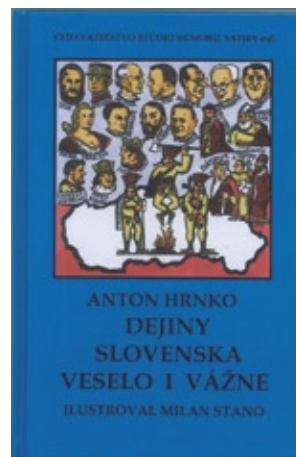

! Práva ustanovené zákonom č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) sa zaručujú rovnako všetkým občanom, ktorým vznikla branná povinnosť podľa tohto zákona. To znamená, že do aktívnych záloh (ďalej len „AZ“) môže byť zaradená žena, ktorá skončila služobný pomer v ozbrojených silách, ozbrojených zboroch, Hasičskom a záchrannom zbore, v Národnom bezpečnostnom úrade, ako colník, alebo vykonala dobrovoľnú vojenskú prípravu. Zároveň musí spĺňať podmienku, že branná povinnosť jej trvá a spĺňa zákonom stanovené podmienky (kvalifikačné predpoklady, dosiahnutá plánovaná vojenská hodnosť, odborné požiadavky na výkon funkcie, zdravotná a psychická spôsobilosť, bezúhonnosť, spoľahlivosť...). Pri zaraďovaní žien do AZ platia rovnaké podmienky ako pre mužov.

pplk. Radovan Pista,
odbor doplňovania a výberu personálu, Personálny úrad SR
Foto: Pavol Vitko

Dejiny veselo i vážne

„Chýbajú nám zasvätené debaty o našich dejinách. Akoby sme sa našich dejín báli. Je pravda, že na to, aby sme ich viedli, musíme našu históriu poznať,“ povedal na predvianočnej prezentácii knihy Dejiny Slovenska veselo i vážne autor Anton Hrnko. Bývalý dlhoročný pracovník ministerstva obrany a od volieb predsedu Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť, ktorý ani takto nezaprel svoje pôvodné povolanie historika, dodal: „Publikácia má ambíciu byť sprievodcom po našich dejinách najmä pre mladých ľudí a aj preto sú seriózne témy odľahčené vtipnými kresbami výtvarníka, ilustrátora a vydavateľa Milana Stana.“ Publikáciu uvádzali do života predseda NR SR Andrej Danko, minister obrany Peter Gajdoš a spisovateľ Anton Hykisch. V ich laudáciách odznali zamyslenia najmä o tom, že pred takými sto rokmi by sotva kto veril, že na mape Európy bude aj samostatná a rešpektovaná Slovenská republika so svojou kultúrou, ekonomikou, armádou a dôstojným medzinárodným postavením – a že Slovensko píše svoj úspešný príbeh. A čo azda niektorí pred prečítaním Hrnkovej knihy nevedeli? Napríklad to, že jedným z dôvodov zavedenia povinnej školskej dochádzky Máriou Teréziou (1717 – 1780) na našom území boli aj osvietené zámery cisárovnej, no aj vojenské neúspechy Rakúska v konflikte s Prusmi. „Negramotní vojaci neboli totiž schopní obsluhovať zložitejšie zbrane. Túto skutočnosť prostredníctvom karikatúry Márie Terézie a spisovateľa i právnika Adama Františka Kollára, rodáka z Terchovej, ktorý pôsobil na cisárskom dvore, pôsobivo zobrazil Milan Stano v jednej zo svojich vtipných ilustrácií,“ uviedol A. Hrnko.

Vojna v Hriňovej

Idylická fotografia na obálke knihy Spomienky a úvahy nad ťažkými časmi má byť symbolom lásky, prežitia a nádeje v lepšie časy. Dielo Michala Lalíka je totiž plné výbuchov a streľby z konca druhej svetovej vojny. A to v Hriňovej a okolí odtiaľ autor pochádza. M. Lalík je bývalý profesionálny vojak. Do zálohy odišiel po 35 rokoch v uniforme v roku 1999 ako podplukovník. Keď sa vrátil do rodiska, vtedajší primátor ho oslovil, či by pripravil knihu o oslobodení regiónu aj so svedectvami priamych účastníkov. Pracovať začal doslova v poslednej chvíli – veď vtedy žili dvadsiati pamätníci a dnes už iba traja. Príbehy z regiónu zasadil do širšieho historického rámca povstaleckých a oslobodzovacích bojov na našom území. Na pomyslenej časovej osi zachytáva vývoj na hlavných vojnových líniiach. Ťažisko Lalíkovej práce sa venuje Hriňovej. Okrem iného sa v jej rozľahlom chotári cez Slovenské národné povstanie sústredilo až približne šesťtisíc partizánov, vojakov a rasovo prenasledovaných. Za pomoc partizánom Nemci deviatich Hriňovčanov zastrelili. Do chotára nacisti priviezli aj vyše sto zajatcov z Francúzska, Poľska či Rumunska, ktorí museli budovať opevnenia. Mapky a fotografie ilustrujú vývoj situácie aj z 12. februára 1945, keď bola Hriňová oslobodená. K priamym bojom o mesto však napokon nedošlo – Nemci pred postupujúcou Červenou armádou narýchlo ustúpili.

Text: Pavol Vitko

Som riaditeľom Strednej odbornej školy letecko-technickej v Trenčíne. Práve som dočítal Váš článok o letke predpísaných prác na letisku Sliač. Tu som sa zastavil v časti „Starnúci technici“, kde je spomenutý nedostatok mladých mechanikov lietadiel. My sme jediná škola, ktorá práve týchto budúcich odborníkov pripravuje. V spomenutom článku sa spomína aj naša škola, no veľmi okrajovo. Nemáte záujem napísať niečo aj o nás a tým pomôcť spropagovať našu školu a jej možnosti pre budúcnosť OS SR? Možno by sme spoločne dokázali pritiahnúť ďalších mladých mechanikov lietadiel.

Týmto Vás zároveň srdečne pozývam, ak budete niekedy prechádzať cez Trenčín, na návštevu SOŠ letecko-technickej v Trenčíne.

S pozdravom

Ing. Stanislav Malec,

riaditeľ, SOŠ letecko-technická Trenčín

kpt. v. v. a bývalý pilot vrtuľníkov LZ Prešov, Piešťany, Kuchyňa

MILITARY ENGLISH WOMEN IN SERVICE

Pripravila: Nadežda Kochmanová Foto: Staff Sgt Danielle M. Bacon, U.S. Marine Corps

Women in the military have a history that **extends** over 400 years into the past, throughout a large number of cultures and nations. Women have played many roles in the military, although – with a few exceptions – they were not allowed to participate in direct combat to fight **alongside** men. The rule was so strict that in the American Civil War, there were a few women who **cross-dressed** as men in order to fight.

Nursing became almost the only area of female contribution that involved being at the front and experiencing the war. During the First World War more than 12,000 U.S. women alone enlisted to work primarily as nurses and medical personnel although some of them were given paramilitary training in small arms, drill, first aid and vehicle maintenance in case they were needed as home guards. The only **belligerent** power to deploy female combat troops in substantial numbers was Russia. **From the outset**, female recruits either joined up in **disguise** or were **tacitly** accepted by their units. The most prominent were a contingent of front-line light cavalry in a **Cossack** regiment commanded by a female colonel.

The **sheer** scale of World War II demanded the mobilization of the entire population; the expansion of the role of women was **inevitable** and all the main nations used women in uniform. The great majority performed nursing, **clerical** or support roles. Over 500,000 had combat roles in anti-aircraft units in Britain and Germany, and about 400,000 Soviet women served in front-line duty units, chiefly as medics and nurses.

Despite various, though limited, roles in the armies of past societies, the role of women in the military, particularly in combat, is controversial and it is only recently that women have begun to be given a more prominent role in **contemporary** armed forces. The role model is Israel, which is currently the only country in the world with a mandatory military service for women. The IDF (Israeli Defense Force) **concedes** that fewer than 4 percent of women are in combat positions such as infantry, crew of tanks or other armored vehicles, artillery guns service, fighter pilots, etc. The rest perform „combat-support“ duties.

In 2011 the Australian military began a five-year plan to open combat roles to women. Front line combat roles opened in January 2013 – the positions open to women are: Navy **Ordnance disposal** divers, airfield and ground defense guards, infantry, artillery and armored units.

As of January 2016, all military occupations and positions in the U.S. Military are open to women, without exception. For the first time in U.S. military history, the Secretary of Defense announced, women will be allowed to drive tanks, fire mortars and lead infantry soldiers into combat; serve as Army Rangers and Green Berets, Navy SEALs, Marine Corps infantry, Air Force parajumpers, and „everything else that was previously open only to men.“ Previously the United States military had 78 % of its Army positions open to women, with the exception of the Special Forces (the same principle applies in several other countries). In the Air Force 99 % of career fields were open to women

In 1985 the Norway became the first in the world to permit female personnel to serve in submariners, followed by the appointment of a female submarine captain in 1995. An interesting **trivia** to remember: the U.S. Navy estimated that modifying its submarines to accommodate women would cost \$300,000 per bunk versus \$4,000 per bunk to allow women to serve on aircraft carriers.

KONTROLNÉ OTÁZKY:

1. Akú malú hodnotu kozácka veliteľka, ktorá viedla oddiel ľahkého jazdecka v Rusku v prvej svetovej vojne?
2. Aké profesionálky zamestnáva austrálske námorníctvo pre likvidáciu nevybuchutej munície?
3. Ktorá krajina na svete ako jediná má povinnú vojenskú službu pre ženy?
4. Ako sa volala najznámejšia zdravotná sestra, pôvodcom Britka, ktorá je považovaná za zakladateľku moderného ošetrovníctva?

GLOSSARY

• **extends** /ɪks'tendz/ - tiahne sa; • **alongside** /ə'lɒŋ'saɪd/ - popri; • **cross-dressed** /krɒs drest/ - prezliekať sa; • **nursing** /'nɜːsɪŋ/ - ošetrovanie; • **belligerent** /bɪ'lɪdʒərənt/ - bojujúci, zúčastňujúci sa na konflikte; • **from the outset** /frɒm ði:'aʊtset/ - od samého začiatku; • **disguise** /dɪs'gaɪz/ - prestrojenie, zamaskovanie; • **tacitly** /'tæɪtli/ - ticho, mlčky; • **Cossack** /'kɒsæk/ - kozák; • **sheer** /ʃɪə/ - úplný, dokonalý; • **inevitable** /ɪn'evɪtəbl/ - nevyhnutný; • **clerical** /'klerɪkəl/ - kancelársky; • **contemporary** /kən'tempərəri/ - moderný, súčasný; • **concedes** /kən'siːdz/ - uznáva, pripúšťa; • **ordnance disposal** /'ɔːdnəns dɪs'pəʊzəl/ - likvidácia munície; • **trivia** /'trɪviə/ - drobná informácia.

Staršia kaplanka práporu
CSS Prešov
npor. Mgr. Vlasta Kovalová
– Vetrecinová

DUCHOVNÉ SLOVO

Pohľad'te svoje ženy

Ako keď niekoho potešuje matka, tak vás ja budem potešovať.
(Izaiáš 66,13)

Jej dych znie nežne a pravidelne. Len pred chvíľou zaspala v mojom objatí.

Nie, nie je to úvod do Love story. Je to krásna a vzácna realita s našou dcérou. Ďakujeme Bohu za tento vzácny dar. Áno, dar. Mnohí by vedeli hovoriť o snažení, ktoré nakoniec nikam nevedlo. S manželom bol pre nás povzbudením Abrahám. Mal sto rokov a Sára, jeho manželka deväťdesiat, keď Boh povedal: „Požehnám ju a dám ti z nej syna; požehnám ju a stane sa matkou národov“ (1.M 17,16).

Nie, nie som Sára, ale verím, že Boh dá život aj tam, kde ho už nikto nečaká. My sme čakali a dočkali sa nádherného daru. Vďaka Bohu.

Keď sa na to tak teraz pozerám, som doma, a predsa stále v práci. Dieťa potrebuje istoty. Tou najväčšou je mama. A otec, samozrejme. Ale keď myslím, že som stále v práci a hovorím o istotách, mám na mysli určitý režim. Ako v práci. V rovnaký čas porada, telocvik, obed... Až na nejaké výnimky. Mám to podobné. V rovnaký čas raňajky, prechádzky, hry, spánok, kúpanie. Potrebujete mať aj vodcovské, aj manažérske schopnosti. Zvládať stres, ale i rôzne nálady skúšajúceho dieťaťa. Napriek tomu, či práve preto je to krásny čas. Vzácny čas. Naozaj vzácny.

Áno viem. Sú ľudia, ktorí majú z nejakého dôvodu zlé vzťahy s rodičmi. No azda každý si aspoň raz v duchu povedal: ja taká/ý nebudem. A k tomu všetkému s ohľadom na naše zamestnanie sme dnes tu a zajtra na opačnom konci sveta. Preto si vychutnávam čas s dcérou. Túžim, aby cez pohladenie, cez lásku, cez starostlivosť vedela, že ju ľúbime. Aby mala istotu, že tu pre ňu sme, keď nás potrebuje. To všetko sme mohli my prijať od Hospodina, nebeského Otca. Príde čas, keď sa to zmení. Nemyslím, že sa zmení Božia láska k nám. Nemyslím ani na smrť, ale na to, že sa raz vyberie plniť si svoje sny.

Nech už ste doma alebo v práci, nezabudnite pohľadiť svoje dieťa. Obdarujete ho omnoho vzácnejším darom ako sú veci. A napokon: muži, pohľad'te svoje polovičky. Určite ich tým potešíte.

Maratónske inšpirácie

Je vám blízky pohyb každého druhu a z amatérskeho športu ste už vyskúšali všetko dostupné? Máme pre vás inšpiráciu. Vytýčte si poriadnu métu, jednu z najprestížnejších pre športového amatéra. Dodajte si guráž a jednoducho oznámte rodine, kolegom a priateľom: „Tento rok zabehnem maratón!“

Letci sú aj vytrvalci

Uvedme príklad: vo vrtuľníkovom krídle v Prešove môžete jednotlivca či skupinku bežcov stretnúť nielen na atletickej dráhe za miestnou telocvičňou, ale aj na poľných cestách lemujuúcich okraj prístavacej dráhy. Založenie atletického oddielu v rámci tamojšej vojenskej telovýchovnej jednoty bolo logickým vyústením podpory takýchto aktivít zo strany velenia. Minulý rok pod hlavičkou VTJ VÚ 6335 Prešov absolvovalo 42 km trať v rámci Košického maratónu už sedem profesionálov a polovičnú trať zdolali šiesti. Zo smelých tohtoročných plánov je možné predpokladať prekonanie dvojcifernéj účasti na dlhšej uznávanejšej trati. Telocvikára útvaru teší okrem samotného nárastu počtu maratónco v aj ich rôznorodosť v rámci služobného zaradenia. Zastúpenie má logistika, technici vrtuľníkov, velenie a aj piloti. Práve tí začali takpovediac písať maratónsku históriu vrtuľníkového krídla. Kapitáni Pitron, Babica a Pavlinský boli priekopníkmi v rámci leteckej základne a v súčasnosti už majú na konte viacnásobnú účasť na rôznych podujatiach. Posledný menovaný dokonca v kolíske maratónu v Aténach. O tom, že behať sa dá takmer všade a za každých okolností, sú letci s Prešova jasným príkladom. Kapitán Vojtech Pitron nezanedbal maratónsku prípravu ani počas náročného päťmesačného kurzu, ktorý minulý rok absolvoval v USA. V Sant An-

toniu v Texase a vo Fort Ruckeri v Alabame, kde sa preškoľoval na nový tip vrtuľníka UH-60 Black Hawk, od marca do augusta nabehal viac ako 1 000 km. Väčšinu včasráno pred výučbou, keď ostatní ešte spali, alebo popoludní po leteckom výcviku – v horúčavách bežne presahujúcich 35 stupňov. Preto, keď sa budete nabudúce baliť na služobnú cestu, spomeňte si na to. Kto naozaj chce, trochu miesta na tenisky a tričko vo vojenskom ruksaku určite nájde.

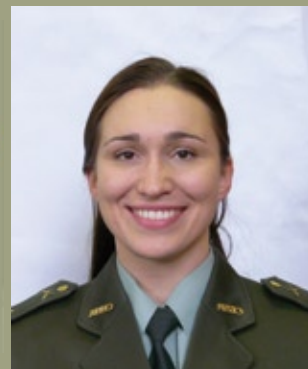
Hlava a nohy

Historicky prvý maratónec Feidippides podľa legendy po prebehnutí trasy Maratón – Atény v cieľi od vyčerpania zomrel. Aj keď vám to nehrozí, určite nepodceňte serióznú prípravu, aby ste to mohli zvládnuť bez väčších problémov či zdravotných následkov. Majte na pamäti, že na úspešnom absolvovaní maratónu sa podieľa výraznejším podielom myseľ, nie nohy, ako sa mylne mnohí domnievajú. Je síce pravda, že nie každý, kto začne trénovať na maratón, sa aj postaví na štart. A z tých, čo vyštartujú, tiež nedobehnú všetci do cieľa. Ale percento odpadlíkov je pomerne malé, tak nepokazte štatistiku. Jednou z hlavných tréningových metód je behať relatívne veľa a pomaly. Podrobnosti vám isto radi vysvetlia skúsenejší kolegovia, alebo siahnite po informáciách z bežeckých portálov a odbornej literatúre. Stále však myslite na podstatnú zásadu. Najdôležitejšia a zároveň najťažšia fáza je tá úvodná. Teda keď sa zdvihnete z gauča, oblečiete, prejdete k dverám a rozbehnete sa. Keď ju zvládnete, ste na najlepšej ceste byť úspešní.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa,
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov
Foto: Fax Copy

PSYCHOLÓG RADÍ

por. Mgr.
Štefánia Dobozová
21. zmiešaný mechanizovaný prápor Trebišov

Psychosomatika – keď duša hovorí rečou tela

Telo a duša nie sú dva samostatné systémy, ale sú vzájomne prepojené a ich prejavy nemôžeme vnímať izolovane. Ovplyvňujú sa viac, ako si možno pripúšťate. Psychosomatika je samostatný vedný odbor, ktorý skúma, ako náš duševný stav pôsobí a prejavuje sa v rôznych prejavoch tela. V dnešných rýchlych časoch je potrebný návrat k celostnejšiemu pohľadu na zdravie človeka. Je dôležité, aby nebolo liečené len telo bez duše, alebo duša bez tela, ale celý človek v kontexte jeho biologického, psychologického a sociálneho fungovania. Pri týchto slovách si mnohí laici, ale, bohužiaľ, aj niektorí lekári predstavujú rôzne psychogénne poruchy, neurotizmus alebo simulantov. Pacienti, ktorým lekár povie, že príčina ich problémov je psychická, sa cítia dotknutí, bránia sa. Psychosomatika je ešte stále spojená s predsudkami. A pritom sa stačí len rozhliadnuť vo svojom okolí, koľko ľudí má problémy v osobnom živote, v práci, pri kontakte s druhými. Na druhej strane sú ľudia, ktorí na prvý pohľad žiadne medziľudské problémy nemajú, ale ich spôsob reagovania, vnímania a zvládania rôznych problémov môže byť pre nich nadmerne zaťažujúci.

Dnes sa často skloňuje slovo stres, ktorý môže byť príčinou mnohých telesných neduhov. Dlhodobé napätie vyčerpáva celý organizmus, môžu sa dostať rôzne bolesti, a pocit celkového vyčerpania a únavy. Bolesť vzniká v mozgu, nie tam, kde ju pociťujeme, preto úzko súvisí so psychikou a emóciami. Každá emócia má v tele fyziologickú odozvu a ak trvá prídlho a je nesprávne spracovaná, môže nám spôsobiť zdravotné problémy. Napríklad pri prežívaní hnevu stúpa produkcia adrenalínu, zvyšuje sa krvný tlak, znižuje sa aktivita tráviacej sústavy a to spôsobuje kardiovaskulárne či gastrointestinálne problémy. Medzi ďalšie časté psychosomatické problémy patria: bolesti hlavy, poruchy spánku, tráviace problémy (zápchy, hnačky, vredy, Crohnova choroba), gynekologické problémy, kožné ochorenia (akné, ekzémy, svrbenie), alergie, astma, závraty, poruchy príjmu potravy a mnohé iné.

A ako liečiť psychosomatické choroby? Základom je správna diagnostika a celostný prístup. Nespoliehať sa len na jednoduché riešenia, ktoré nám na krátko prinesie užívanie liekov, ale byť aktívny v prístupe k sebe samému. Mali by sme sa na chvíľu zastaviť, zamyslieť sa nad sebou, nad svojím životom, nad prioritami a byť natoľko silní, aby sme vedeli vylúčiť maličkosti a mali dost času a sily na podstatné veci, ktoré robia náš život kvalitnejším a krajším. Možnosťou sú aj relaxačné techniky, vedúce k celkovému upokojeniu a prepojeniu tela a duše, alebo odborná psychoterapia. Najdôležitejšie však je chcieť byť vyliečený.

Plná sovietaizácia ČSLA a jej absolútne spolitizovanie sú spojené s dvomi osobami. Na obrázku zľava K. Gottwald (prezident, prvý tajomník ÚV KSČ a hlavný veliteľ čs. ozbrojených síl) v strede minister národnej obrany (šikovný karierista a Gottwaldov zať) Alexej Čepička (bývalý minister vnútorného obchodu i spravodlivosti, prevzatý do armády v rámci stranického náboru v hodnosti arm. gen.) pri podpise novej vojenskej prisahy.

Výstavba veliteľského zboru

Po komunistickom prevrate prešla zlomovým okamihom i Československá ľudová armáda (ČSLA), ako mal od roku 1954 znieť jej nový názov.

Jej organizačná i personálna výstavba mala prebiehať viac-menej podľa predstáv a odporúčaní Moskvy a sovietskych poradcov, s maximálnym vynaložením ľudských síl i materiálnych zdrojov. Radikálny prechod znamenal zásadný kvalitatívny posun vo výstavbe jej veliteľského zboru, vnútri ktorého postupne došlo k zásadným zmenám v zložení i poslaní. Konečným dôsledkom bolo pretrhnutie kontinuity s predmníchovskými tradíciami jeho vojenskej výstavby.

V atmosfére očakávania vojnového konfliktu medzi „imperialistickým“ Západom a „socialistickým táborom“ sa začalo s budovaním armády socialistického typu, rozsiahlou čistotou veliteľského zboru a výchovou nového – „vyššieho z dělnické třídy a třídně s ním spjatého“. Hlavným dôsledkom bolo úplné spolitizovanie práce s vojenskými kádrami počas celého nasledujúceho vývoja. Podstatu kádrovej politiky zhrnul prezident Klement Gottwald: „*Nebudeme dělat z generálů komunisty, ale z komunistů generály*“, čo ilustrovalo ráz budovania novej armády ako spoľahlivého a poddajného mocenského nástroja. Tomu zodpovedalo aj nazeranie na armádu elitu, od ktorej sa okrem oča-

kávanej straníckej príslušnosti vyžadovala aj „primeraná“ miera angažovanosti. I v armáde došlo k umocneniu funkčnej privilegovanej vybraných členov strany, kľúčovej pri vytváraní priaznivejších podmienok na rast funkčný i hodnostný. Povýšenia realizované podľa potrieb strany a nie z hľadiska prirodzeného výberu, či urýchlené posúvanie „vyvolených“ po služobnom rebríčku, boli hlavnými prejavmi účelovej regulácie. V praxi sa jej dôsledkom stala istá zakonzervovanosť na tých najvyšších miestach armádnej hierarchie, kde „najspoľahlivejší“ nadsluhovali. Obdobná situácia panovala aj pokiaľ šlo o hodnostný postup, ktorý bol rýchlejší než u ostatných. Ani jedna z foriem odmeňovania nemala priaznivý vplyv na vývoj kvalitatívnej úrovne veliteľskej zložky, keďže odporovala jej prirodzenej regulácii i motivačnému faktoru, determinujúcemu v konečnom dôsledku postoj vojakov z povolania k výkonu služby.

Pre ČSLA, ako armádu východného bloku a neskôr súčasť prvého strategického sledu vojsk Varšavskej zmluvy, navyše vyplývali v kontexte studenej vojny isté záväzky. Tie sa odrazili v sovietskom type masových ozbrojených síl, ktoré mali demonštrovať pri-

Bohuslav Laštovička (1905 – 1981)

Jeden z najprivilegovanejších protagonistov stranického náboru, v rámci ktorého KSČ do československej armády delegovala svojich najvernejších. V medzivojnovom období vojak z povolania, pre straníku angažovanosť z čs. armády prepustený a degradovaný. Absolvent Českého vysokého učení technického Praha (Ing.), účastník občianskej vojny v Španielsku na strane republikánskej armády. Dlhoročný stranický funkcionár, po vojne generálny riaditeľ čs. rozhlasu a čs. veľvyslanec v ZSSR. V rokoch 1950 – 1952 krátko pôsobil opäť v čs. armáde ako námestník ministra národnej obrany pre veci materiálne (brig. gen. a div. gen. 1950), potom na ministerstve ťažkého priemyslu. V rokoch 1964 – 1968 predseda Národného zhromaždenia.

pravenosť spoločnosti na vojnu. Výsledkom bola mohutná armáda s predimenzovaným veliteľským zborom (ktorého počty oscilovali na hranici 55-tisíc osôb). Jej vydržiavanie bolo na hranici únosnosti krajiny a stavalo i samotné velenie dlhodobo pred neriešiteľný problém prehnane stavy naplňovať. Nevyhnutným dôsledkom boli problémy s náborom, na ktoré režim reagoval postupným znižovaním nárokov na adeptov vojenskej profesie. Nielen oblasť personálnej výstavby ČSLA tak poznamenal fakt, že v dôsledku nepripravenosti riešiť odborné otázky vojenskej výstavby armády ju komunisti nedokázali ovplyvňovať tak, ako bolo potrebné. Mechanické preberanie a aplikácia sovietskych skúseností do čs. podmienok tak boli zákonité a viedli aj k zautomatizovaniu mechanického procesu v plnení zásad vojenskej politiky strany, často odtrhnutých od reality a plnených len na papieri. Náhradou prepracovaného systému a koncepcie sa stalo priam dogmatické sprofanovanie smerných čísel a noriem, dominujúce personálnej výstavbe prakticky až do pádu komunistickej totality.

Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Tank z podstavca

Nemecký stredný tank Panzerkampfwagen IV (T-40/75) múzeum do zbierok získalo v roku 1968 prevodom z Východného vojenského okruhu Trenčín. Exponát je spolu s tankom T-34/85 aktuálne súčasťou tzv. Tankového taranu. Nachádza sa na rázcestí Kapišová a predstavuje dva do seba vklinené tanky umiestnené na kamennom podstavci. Symbolizuje tankové boje, ktoré prebiehali v oblasti zvanej Údolie smrti v dňoch 25. – 27. októbra 1944.

Stredný tank Panzerkampfwagen IV (Pz Kpfw IV) sa vyrábal počas celého priebehu druhej svetovej vojny. Postupne sa stal najviac zastúpeným tankom v nemeckej výzbroji.

Svoje prototypy predstavili pôvodne tri firmy. Rheinmetall-Borsing, MAN a Krupp. Ďalší vývoj nakoniec zverili firme Krupp. Prvé tanky sa začali vyrábať v roku 1936 pod označením Pz Kpfw IV Ausführung (Ausf) A.

Najrozšírenejší nemecký tank

Tank disponoval benzínovým dvanásťvalcovým vodou chladeným vidlicovým motorom Maybach HL120TRM umiestneným v zadnej časti. Verzia Pz Kpfw IV Ausf F2 už mala zvaranú korbu a vežu. V apríli 1943 pribudli na zvýšenie ochrany pred sovietskou protitankovou paľbou po oboch stranách korby a taktiež okolo bokov a zadnej strany veže prídavné pancierové pláty. Hlavnú výzbroj tanku tvoril najskôr dlhý kanón Kampfwagen (Kw.K.) 40 L/43 kalibru 75 mm. V apríli 1943 ho nahradil dlhší kanón Kw.K. 40 L/48. Tento typ kanóna bol pomerne presný. Bolo možné zasiahnuť cieľ prvým výstrelom až na vzdialenosť jedného kilometra. Vo veži bol napravo od kanóna súsovo umiestnený guľomet MG 34 kalibru 7,92 mm. Takú istú zbraň mal k dispozícii aj guľometník v prednej časti tanku. Posádku tanku tvorilo päť mužov. Veliteľ, strelec a nabíjač mali svoje miesta

vo veži tanku, vodič a radista – guľometník mali svoje miesta v prednej časti korby. Vo vrchnej časti korby boli nad vodičom a radistom vstupné poklapy.

Bojoval aj v Sýrii

Stredný tank Pz Kpfw IV okrem toho, že predstavoval základný a najviac zastúpený bojový prostriedok nemeckej armády, mal svoje zastúpenie aj v tankových jednotkách španielskej (20 kusov), tureckej (15 kusov), bulharskej (88 kusov), rumunskej (127 kusov), fínskej (15 kusov), maďarskej (109 kusov) a talianskej (12 kusov) armády.

Tank sa využíval ešte dlho po druhej svetovej vojne. Napríklad v československej armáde, ktorej chýbali tanky. Preto požiadala sovietske velenie o uvoľnenie nemeckej trofejnej techniky uloženej v Michalovciach. Potom sa v Sklade tankového materiálu v Miloviciach podarilo koncom leta 1947 sústrediť 102 tankov Pz Kpfw IV. Z toho bolo 80 kusov opraviteľných. Generálne opravy prebiehali v ČKD Praha – závod Libeň. Prvých 10 tankov sa podarilo opraviť začiatkom marca 1948. Koncom roka 1949 malo tankové vojsko k dispozícii spolu 82 tankov Pz Kpfw IV. Všetky vozidlá dostali typové označenie stredný tank T-40/75.

Najskôr boli sústredené v 23. tankovej brigáde v Miloviciach, neskôr v Strašiciach.

Zvyšné dva tanky dostal skúšobný oddiel v tankovom učilišti v Dědiciach. V prvej polovici 50. rokov boli tanky T-40/75 postupne, ako prichádzali tanky typu T-34/85 sťahované do skladov nedotknuteľných zásob v posádkach Olomouc, Vyškov na Morave, Martin a Kežmarok. V nich vydržali až do roku 1959, keď boli definitívne vyradené z výzbroje armády. Ešte predtým v roku 1955 bolo 45 kusov tankov T-40/75 vyvezených do Sýrie. Putovalo tam aj 16 tankov, rozobratých na náhradné dielce. V sýrskej armáde plnili tanky T-40/75 zväčša úlohu statických palpostov. Väčšina z nich bola zničená počas vojnových konfliktov na Golanských výšinách. Najmä v priebehu tzv. Šesťdňovej vojny v roku 1967. Tri kusy tohto typu tanku v súčasnosti slúžia ako muzeálne exponáty. Jeden z nich sa nachádza vo Vojenskom technickom múzeu v Lešanoch v Českej republike, ďalší je súčasťou zbierok Múzea SNP v Banskej Bystrici a napokon tretím z nich disponuje VHÚ – Mo VHM Svidník. Okrem čs. armády slúžili tanky Pz Kpfw IV aj v armádach Španielska (do roku 1965), Bulharska (do polovice 50. rokov) a Fínska (do roku 1962).

Takticko-technické údaje:

Posádka:	5 mužov
Hmotnosť:	25 ton
Výzbroj:	kanón 75 mm KwK 40, 2 guľomety
MG 34 7,92	mm
Pohon:	benzínový motor Maybach HL120TRM, 12-valcový, chladený vodou, 11 867 cm ³ , 220,8 kW
Maximálna rýchlosť:	38 km/h cesta, 20 km/h terén

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Text a foto: Mgr. Peter Holík,
VHÚ – Mo VHM Svidník

Nemecký stredný tank Pz Kpfw IV (T-40/75) zo zbierok Vojenského historického múzea – Muzejného oddelenia Svidník